

Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése

TÁMOP 1.1.1-12/1-2012-0001

PROJEKTZÁRÓ KIADVÁNY

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

NEMZETI REHABILITÁCIÓS ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL

PROJEKTZÁRÓ KIADVÁNY

Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és
foglalkoztatásának segítése

TÁMOP 1.1.1-12/1-2012-0001

„Megváltozott életek, megváltozott munkaképességgel...”

Együttműködés a TÁMOP 1.1.1. projekttel

„Mit jelent számomra a projekttel való kapcsolat, a támogatásuk? Ez maga a Vitorla, mely befogta a szeleket és elindított újra az aktív Élet világába! Kezdetben én is, mint mindenki, bizalmatlan voltam, ez egy teljesen új dolog volt. Visszatérni a dolgozók körforgásába, nem hittem teljesen a dologban. Kulcskérdés volt, hogy alkalmas vagyok-e rá, de küzdeni akartam a jó dolgokért, melyekből egyre kevesebb volt.

Közvetlenül Karcagon, a projektirodában szerezték nekem a munkát. Hihetetlen szerencseként ért. Néhány dologban biztos voltam: vidámnak akartam lenni a munkában,

- nem akartam görcsölni, ha megy, akkor minden lehetőséget megfogni, ha nem akkor nem,
- újat tanulni és nyitottnak lenni... mert sokszor nem úgy mennek a dolgok, mint ahogy azt elképzeltük. Változik a világ, vele kell tartani.

Ezekhez minden segítséget megkaptam. És különösen jó érzés, hogy vannak, akik ha hibázom is, mellettem állnak.

A kisújszállási VGV-nél helyezkedtem el, ahol élveztem a munkát. Tisztességes év volt. Rengeteget tanultam magamról is, nemcsak arról, ahogy a dolgok mennek a 21. század elején. Ebből a szemszögből könnyűnek tűnik, de nem volt az. Abban az évben, amikor elkezdtem dolgozni, már hatodik éve nem volt állásom, húszas éveim végén lettem leszázalékolva. Nehéz ügy.

Jó tanács mindenkinek: Bízni kell, küzdeni e jó dolgokért - nem csak az anyagikban értem -, mindig megkeresni, hogy mi az, amivel könnyebbé tudja tenni az ember az adott pillanatot.

Nagyon fontos: kell, hogy legyen valami komoly cél is az aprók mellett, és tisztességesen kitartani mellette tűzön vízen át, megszabadulni mindentől, ami hátráltat. Másképp: a kicsi dolgokban rejlik minden öröm, ebbe kell kapaszkodni. Nem könnyű. Mostani életem a legjobb gyerekorom óta. Ennyit magamról. Külön köszönetet érdemelnek a karcagi iroda dolgozói. Nem találkoztam még sehol hivatalos helyen azzal, hogy valóban az én érdekeim lettek volna szem előtt tartva.

Végezetül Nagyon Örülök, hogy itt lehetek. Köszönöm Mindenkinek.”

S. János, programrésztevő

Készült a TÁMOP-1.1.1-12/1-2012-0001
„Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának
segítése” elnevezésű kiemelt projekt keretében.

A projekt – és ezen belül a kiadvány megjelenése – az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal
TÁMOP 1.1.1 projektszervezet

Összetettség, sokszínűség, innováció, személyre szabottság. Hogy fér meg ennyi minden egy foglalkoztatási projektben?

2012-ben talán joggal merülhetett fel sokakban az a kérdés, hogyan is lesz képes a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal megvalósítani egy ekkora léptékű – 13,7 milliárd forintos költségvetésű – foglalkoztatási projektet úgy, hogy az alapvető feltételek sem álltak rendelkezésére. A kiadványban, melyet jelenleg a kezében tart, erre kaphat választ, bemutatjuk az elmúlt három év eredményeit és hogy ezen jellemzők – összetettség, sokszínűség, innováció, személyre szabottság - hogyan határozták meg a TÁMOP 1.1.1-12/1. projekt mindennapjait.

Összetettség... A TÁMOP 1.1.1-12/01. projektben a célcsoportra és a célcsoport problémáira is az összetettség jellemző. Mindemellett a cél is összetett, azaz komplex rehabilitáció – orvosi, szociális, képzési, pszichológiai és végül, de nem utolsó sorban a foglalkozási rehabilitáció – megvalósítása. De a projekt során más összetett feladatok is álltak előttünk, hiszen a semmiből kellett felépíteni a megyei és központi projekt szervezetet, a projekt megvalósításának infrastrukturális feltételeit, az együttműködést a Kormányhivatokkal, a Kamarákkal, az Önkormányzatokkal, a rehabilitációs szolgáltatást nyújtó szervezetekkel, a képző intézményekkel, és az ügyfeleken túl a legfontosabb szereplőkkel, a Munkáltatókkal.

Sokszínűség... 83 állandó szolgáltatási helyszín, 467 projektmunkatárs. Több mint 18 000 megszólított, 12 465 programba vont megváltozott munkaképességű ügyfél, több mint 6 250 munkaerő-igényt benyújtott munkáltató, több mint 20 000 meghirdetett álláshely, 67 együttműködő képző intézmény, több, mint 3000 sikeres egyéni képzés. A projektet minden téren a sokszínűség jellemezte, de egy cél vezérelte, az együttműködő megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjának elősegítése.

Innováció... A projektben saját bázison biztosítottuk a humán szolgáltatások széles spektrumát az ügyfélkör számára, annak érdekében, hogy az folyamatosan, minden körülmények között hozzáférhető legyen abban az időpillanatban, amikor arra szükség van. Mindemellett a bürokráciacsökkentés jegyében elindultunk az elektronikus ügyintézés útján, a munkáltatók és képzők számára az igénybejelentéshez és a szerződések, elszámolások kezeléséhez biztosított elektronikus felület megteremtésével. Széleskörű együttműködést valósítottunk meg a társszervekkel, bekapcsolódtunk innovatív kezdeményezésekbe, illetve új irányú együttműködési formákat kezdeményeztünk.

Személyre szabottság... A projektben az első és legfontosabb maga a megváltozott munkaképességű ügyfél volt. Több mint 15000 ügyfél keresett fel minket, 12465 ügyfelet vontunk a projektbe. Minden egyes esetben fokozottan figyeltünk arra, hogy a szolgáltatások és támogatások rendszerét személyre szabottan, az adott ügyfél állapotának és igényeinek megfelelően alakítsuk ki. Minden ügyfél ugyanolyan értékes és fontos volt számunkra, az adott egyén boldogulásának elősegítéséért dolgozott a projekt valamennyi munkatársa, ki közvetve, ki közvetlenül.

A projekt végén elmondhatjuk, hogy a megváltozott munkaképességű ügyfeleinkkel, az ügyfeleket foglalkoztató munkáltatókkal, az oktatásokat végző képző intézményekkel, és a társszervekkel, civil szervezetekkel együttműködve a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal sikerrel valósította meg a TÁMOP 1.1.1-12/01. projektet, tehát több mint 10000 megváltozott munkaképességű személy számára biztosította az első lépéseket a foglalkozási rehabilitáció útján, ahogy ők fogalmaztak a záró rendezvényeinken a „teljes élethez”.

Farkasné Farkas Gyöngyi
főigazgató

Popovics Réka
főigazgató-helyettes

Tartalom

1. A projektet körülvevő társadalmi, jogszabályi, foglalkoztatási állapot	4
1.1 Megváltozott munkaképességű személyek általános helyzete	4
1.2 A megváltozott munkaképességű személyek ellátórendszere	6
1.3 A projekt előzménye	9
1.4 A projekt megvalósítója	11
2. A projekttel szembeni elvárások és a projekt pénzügyi forrásai	12
3. A projekt megvalósítása	13
3.1 A projekt célcsoportja	13
3.1.1 A projektbe bevont személyek legfőbb jellemzői	14
3.2 A projekt megvalósítása működési oldalról	15
3.3 Szakmai megvalósítás.....	19
3.4 A projekt megvalósítás egyedi jellegzetességei	21
3.4.1 Kormányhivatalokkal történő együttműködés	21
3.4.2 IKRT.....	21
3.4.3 Saját bázison alkalmazott humánszolgáltatói kör.....	22
3.5 Az első ügyfélbevonásoktól a nyílt munkaerő-piacig	22
3.5.1 Projektbe vonás, az ügyfél útja a programban	22
3.5.2 Szolgáltatások, egyéni fejlesztés	24
3.5.3 A munkába helyezéshez, illetve képzésbe vonáshoz kapcsolódó alkalmassági-, foglalkoztathatósági vizsgálatok megvalósítása,	28
3.5.4 Képzések támogatása	28
3.5.5 A megváltozott munkaképességű személyeket foglalkoztatni képes munkaadók szemléletének formálása.	29
3.5.6 Támogatott foglalkoztatás	30
3.5.7 Továbbfoglalkoztatási Intézkedésrendszer	31
4. A projekt eredményei	35
4.1 A projekttel szembeni partneri és résztvevői elégedettség	35
4.2 Országos eredmények.....	36
4.3 Kommunikációs eredmények	42
5. A projekt megyei megvalósításának bemutatása	43
6. Tanulságok, következtetések	71
7. Összefoglaló	74

1. A projektet körülvevő társadalmi, jogszabályi, foglalkoztatási állapot

1.1 Megváltozott munkaképességű személyek általános helyzete

Az Európai Unióban minden hatodik, Magyarországon minden tízedik ember olyan szintű egészségkárosodással él, mely kisebb-nagyobb kihatással van életvitelére, nem tud teljes mértékben részt venni a társadalom és a gazdaság életében a különböző akadályok miatt.

A különböző állami és civil szereplők összehangolt segítsége szükséges ahhoz, hogy a megváltozott munkaképességű emberek esélyeit intézményesített fejlesztések révén javítsuk, hogy az összetett okokból fakadó hátrányok kompenzálása mellett növekedjen a társadalmi és gazdasági integráció lehetősége.

A rehabilitáció a Megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI törvény¹ alapján: *„orvosi, szociális, képzési, foglalkoztatási és egyéb tevékenységek komplex rendszere, amelynek célja a megváltozott munkaképességű személy munkaerő-piaci integrációja, megfelelő munkahelyen történő foglalkoztatásra való felkészítése, továbbá a munkaképességének megfelelő munkahelyen történő elhelyezés biztosítása”.*

Az Unióban a fogyatékos személyek esetében a szegénységi ráta 70%-kal magasabb az átlagnál, ami részben a foglalkoztatáshoz való korlátozott hozzáférésnek tulajdonítható. A fogyatékos személyek foglalkoztatási rátája 2011-ben az Unióban 50% körül, Magyarországon 23% körül volt. Az „Európai fogyatékosügy stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt” célkitűzése szerint 2020-ra megváltozott munkaképességű személyek körében 75%-os arányt kell elérnie a foglalkoztatási rátának. Mindez azt jelenti, hogy a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatását ebben a célcsoportban az országos foglalkoztatási ráta növekedésének minimum kétszeresével kellene növelni. A foglalkozási rehabilitáció elsődleges célja a megváltozott munkaképességű emberek nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatásának növelése a komplex minősítési eljárásban meghatározott szempontok szerint. A cél eléréséhez természetesen célcsoport specifikus támogató eszközöket is rendeltek.

Magyarországon a kilencvenes évek közepéig nem lehet beszámolni jelentős intézkedésekről a megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci hátrányainak csökkentése érdekében. A gazdasági átalakulás mintegy 1,5 millió munkahely megszűnésével járt, miközben a foglalkoztatási szerkezet is jelentősen átalakult. A rendszerváltás és a hozzá kapcsolódó gazdasági válság, az erőteljes strukturális átalakulás által előidézett foglalkoztatási sokk hatására a munkájukat tömegesen elvesztett korábbi foglalkoztatottak igen jelentős részének (főként az 50-es éveikben járók) megélhetését tartósan biztosító megoldásként a rokkantsági nyugdíjba helyezés tűnt. Az aktív munkaerő-piaci eszközökkel sem tudtak tömegeket tartósan a munkaerő-piacra visszavezetni, ez szükségszerűen vezetett a rokkantsági nyugdíjasok létszámának drasztikus emelkedéséhez.

A megváltozott munkaképességű személyekről való állami gondoskodás új formái 2008. január 1-től kerültek bevezetésre. Ettől az időponttól változott a minősítés rendszere is, amikortól már nemcsak orvosi (egészségi) szempontból vizsgálták az egyént. Az egészségkárosodáson alapuló ellátások alapját képező minősítéseket komplex bizottságok

¹ Továbbiakban: Mmvtv.

végezték. Az új minősítési rendszer célja, hogy a betegségek, sérülések, rendellenességek következtében kialakuló egészségkárosodások, fogyatékoságok mellett a megváltozott munkaképesség egyéb összetevői is hangsúlyt kapjanak. A szabályozás újdonsága, hogy a megmaradt, fejleszthető képességekre fókuszál, és nem az addig megállapított elvesztett munkaképességre. A minősítési rendszer ilyen irányú új szemléletre építése elveiben előrelépést jelentett.

A 2011. november - 2012. január közötti időszakban Magyarországon az állás nélküli foglalkoztatottsági ráta 56% volt, mely arányszám rendkívül alacsonynak számított európai szinten. Az alacsony munkaerő-piaci részvétel kialakulásában jelentős szerepet játszott a rendszerváltást követően az alacsony nyugdíjkorhatár, a kordedvezményes nyugdíjazási lehetőségek, a megváltozott munkaképességűek körének jelentős növekedése, a lakosság rossz egészségi állapota, a be nem jelentett munkavállalás térnyerése, és az a tény, hogy a foglalkoztatáspolitikai középontjában sokáig inkább a munkanélküliség csökkentése és nem a foglalkoztatás bővítése állt.

A Társadalmi Megújulás Operatív Programok a munkaerő-piaci részvétel növelése érdekében az emberi erőforrások minőségének javítását célozták meg, a foglalkoztatás, az oktatás és képzés, a szociális terület, az egészségügy, a kultúra és a közművelődés területeken végrehajtott intézkedések által. A programcsomagon belül a foglalkoztatási programok elsősorban a humán erőforrás-fejlesztés eszközeire építettek, de emellett kiemelkedő szerepe volt a foglalkoztatást ösztönző bér- és járulék támogatásoknak is. Ezek a támogatások lehetővé tették a vállalkozások számára, hogy mérsékeljék munkaerő-költségeiket, és egyúttal hozzájáruljanak azon társadalmi csoportok helyzetének javításához, amelyek támogatás nélkül nem tudnának elhelyezkedni. Ezen programokon belül nyújtott támogatások javították a megváltozott munkaképességű személyek elhelyezkedési esélyeit a foglalkozási rehabilitáció komplex eszköztárának felhasználásával.

A megváltozott munkaképességű személyek önálló munkaerő-piaci érvényesülését sok összetevőből álló komplex problémahalmaz akadályozza, melyek közül a legjelentősebb problémát az alábbi – intézményesített foglalkozási rehabilitációs segítséggel kezelhető – hátrányok jelentik:

- egészségkárosodás következtében megmaradt képességek szintje miatt csökkent munkavállalási esélyek,
- tartós munkaerő-piaci távollét és releváns munkatapasztalat hiánya miatti alacsony foglalkoztathatóság, ebből következően
 - alacsony életszínvonal, gyakori esetben anyagi depriváció,
 - társadalmi kirekesztődés, izoláció, beilleszkedési képességek leépülése,
 - munkavégzési kapacitás ismeretének leépülése, fizikai és pszichés terhelhetőség határai ismeretének hiánya, vagy alulbecsülése,
 - magas szintű munkavállalói reszocializációs szükséglet (pl.: átstrukturált napirend),
- alacsony iskolai végzettség,
- alacsony önfejlesztési hajlandóság, perspektíva hiány
- általában magasabb életkor,
- alacsony motivációs szint
- mobilitási nehézségek,
- magas fokú betegségtudat,
- önértékelés, önbizalom alacsony szintje, eltartottság, tehetetlenség, kiszolgáltatottság érzése,

A megváltozott munkaképességű ember munkaerő-piaci pozícióját is a kvalifikáció, a gyakorlat és a kulcsképessegek határozzák meg és ezek hiánya vagy alacsony szintje tovább halmozza hátrányait. A helyzet alapvető javulásához vezető út a felzárkóztató humánszolgáltatás valamint a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő képzés. A foglalkoztatáspolitikai jelenlegi törekvése az aktivitás növelése, ezen belül a megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatottsági arányának javítása. A projekt támogatásával növelni kellett a munkáltatói oldal foglalkoztatási hajlandóságát, a munkaerőpiacon a megváltozott munkaképességű munkavállalók nagyobb arányú foglalkoztatását. A projekt hozzájárult az ellenérdekeltség és az előítéletek csökkentéséhez.

Nem csak a munkaerő-piaci oldaláról, hanem a célcsoport oldaláról is szükséges volt erősíteni a munkaerő-piacra való visszatérés motivációját. A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának komoly akadályai lehetnek a hosszabb passzív időszak okozta kedvezőtlen személyiségváltozások, a munkavégzéshez szükséges készségek, képességek meggyengülése. Így a munka világába történő visszatérés esélyének növeléséhez direkt segítségekre van szükség: egyéni fejlesztésre, megerősítésre, személyre szabott szolgáltatásokra.

A foglalkozási rehabilitáció eszközrendszerének bővítésével és a nyílt munkaerő-piaci foglalkoztatás ösztönzése révén a TÁMOP 1.1.1-12/1 kiemelt projekt küldetése a megváltozott munkaképességű személyek elhelyezkedési esélyeinek növelésére irányult.

1.2 A megváltozott munkaképességű személyek ellátórendszere

Hazánkban a 2012. januárjában bevezetett új ellátórendszerben az egészségkárosodáson, illetve korábban megváltozott munkaképesség vizsgálatán alapuló rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, rehabilitációs járadék illetve az egyéb nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások már nem állapíthatók meg. Helyettük új, a foglalkoztathatóságot alapul vevő, és a munkaerő-piacra való visszatérést segítő ellátórendszer alakult ki.

Az átalakítás egyik legfőbb oka az volt, hogy az elmúlt évtizedek alatt szétagolttá vált az ellátórendszer, a különböző típusú ellátások eltérő szabályozási és fogalmi keretek mellett nyújtottak segítséget a megváltozott munkaképességű személyek számára. Eltérő mértékben tartalmaztak rehabilitációs, a munkaerő-piacra való visszatérést segítő és ösztönző elemeket, emellett sokféle, több jogszabályban meghatározott, bonyolult, nehezen áttekinthető ellátási forma létezett, amely felülvizsgálatra szorult. Indokolt volt az ellátási kategóriák számának csökkentése, az átláthatóság biztosítása, valamint a foglalkoztathatósági szempontok markánsabb érvényesítése. A megelőző időszak ellátórendszere a szereplőket a pénzügyi ellátások tartós igénybevételére és nem a rehabilitációra, az ellátás folyósítása nélküli munkavégzésre ösztönözte.

Az új rendszer alapjait a 2012.01.01-jén hatályba lépett, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (Mmtv.) fektette le. Az Mmtv. preambuluma pregnánsan leírja a szabályozás alapkoncepcióját, ahol a sorrendben mindent megelőzve szerepel a foglalkoztatás

központú rehabilitáció, jelezve a jogalkotói prioritást. A rehabilitáció, a rehabilitálhatóság tehát az Mmtv. központi fogalma, a fő alapelve a rehabilitáció előtérbe helyezése annak érdekében, hogy a megváltozott munkaképességű személyek hatékonyabb segítséget kapjanak a munkavállaláshoz, a keresőtevékenység végzéséhez, amellyel saját és családjuk fenntartásáról gondoskodni képesek. Mindez hozzájárulhat az állami gondoskodás lehetőségeitől való függőség megszüntetéséhez, az egyenlő esélyek biztosításához, lehetőséget teremtve a teljes értékű munka végzésére, az önfenntartásra, az életszínvonal növelésére.

Az új ellátórendszer célja a munkaerő-piacra való visszavezetés, amelyhez a jogszabályok komplex eszközrendszert rendelnek. Az egyes ellátásokra és szolgáltatásokra való jogosultság kiinduló alapja az egészségkárosodás mértékén túl a foglalkoztathatóság, illetve a foglalkozási rehabilitáció indokoltsága. Egyértelmű, jogszabályi formában is kiadott értékelő táblázatok alapján kell meghatározni az egészségi állapotból kiindulva a megmaradt munkaképesség mértékére vonatkozó kategóriákat, és erre alapozva kell kialakítani a komplex rehabilitációs javaslatot, mely tartalmazza a foglalkozási rehabilitáció irányát, a rehabilitációs szükségleteket és a rehabilitációhoz szükséges időtartamot is.

A jog és intézményrendszer teljes átalakítása történt meg 2012-ben:

- átalakításra került a megváltozott munkaképességű személyekkel foglalkozó intézményrendszer;
- átalakításra került az ellátórendszer, szétválasztva és meghatározva a rehabilitációt segítő szolgáltatásokat és a rehabilitáció időszakára a kieső jövedelem pótlását célzó pénzbeli ellátásokat;
- az Mmtv. végrehajtási rendeletei jogszabályi alapokra helyezték az orvos szakértői, a foglalkozási rehabilitációs szakértői és szociális szakértői tevékenységet, azaz a komplex minősítés rendszerét;
- új alapokra került a költségvetési támogatások rendszere, a munkáltatói akkreditáció folyamata, a rehabilitációs hozzájárulás szabályrendszere, valamint új járulékkedvezmény is bevezetésre került.

Az új ellátási rendszer keretében, a 2012. január 1-ét követően benyújtott igények esetén az Mmtv. 2.§-a szerint megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az, akinek:

- az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű, és aki
- a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül legalább 1095, 10 éven belül legalább 2555, 15 éven belül 3650 napon át a Tbj. 5.§-a szerinti biztosított volt,²
- keresőtevékenységet nem végez és
- rendszeres pénzellátásban nem részesül.

A komplex minősítés során új elvek érvényesülnek, tekintettel arra, hogy az ügyfél vizsgálata során nem az elveszett, hanem a megmaradt képességek alapján kerül sor az egészségi állapot megállapítására. A rehabilitálhatóság szempontjából, komplex minősítésen alapuló különböző ellátásra támogatásra, kedvezményekre jogosító új minősítési kategóriák kerültek bevezetésre:³

² 2014. 01. 01.-től az eredetileg csak öt éves biztosított idő szempontjából vizsgálandó időszakot 15 évre növelték, ezzel is több lehetőséget adva az ellátotti körbe való bekerülésre.

³ A betűjelek nem az Mmtv.-ben találhatóak, hanem a 7/2012 (II.14) NEFMI rendeletbe kerültek bevezetésre.

Minősítési kategóriák és a megváltozott munkaképességű személyek számára megállapítható ellátások típusa

Kategória	Egészségi állapot	Minősítés	Ellátás típusa
B1	51-60%	foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható	rehabilitációs ellátás
B2	51-60%	egészségi állapota alapján foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, azonban egyéb körülményei miatt foglalkozási rehabilitációja nem javasolt,	rokkantsági ellátás
C1	50-31%	tartós foglalkozási rehabilitációt igényel;	rehabilitációs ellátás
C2	50-31%	egészségi állapota alapján tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, azonban egyéb körülményei miatt foglalkozási rehabilitációja nem javasolt,	rokkantsági ellátás
D	30-1%	kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható	rokkantsági ellátás
E	30-1%	önellátási képessé teljes vagy részleges elvesztése	rokkantsági ellátás

Fenti kritériumok alapján az új ellátási rendszer szerint két típusú ellátás vált megállapíthatóvá:

- rehabilitációs ellátás, mely maximum 36 hónapra megállapítható;
- rokkantsági ellátás, mely az egyén állapotától függő időtartamra, de akár véglegesen is megállapítható.

Rehabilitációs ellátásra jogosult az a személy, akinél a rehabilitációs hatóság a komplex minősítés során azt állapítja meg, hogy megváltozott munkaképességű személy, rehabilitálható, és foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, vagy tartós foglalkozási rehabilitációt igényel. A rehabilitációs ellátás a kérelem benyújtásának napjától rehabilitációhoz szükséges időtartamra, de legfeljebb 3 évre állapítható meg⁴. (B1, C1 kategória) A rehabilitációs ellátás keretében a megváltozott munkaképességű személy az Mmtv. 6.§-a alapján a rehabilitáció sikeres megvalósulása érdekében szükséges rehabilitációs szolgáltatásokra, valamint rehabilitációs pénzbeli ellátásra jogosult. Továbbá a rehabilitációs ellátásban részesülő személy a rehabilitációs hatósággal történő együttműködésre köteles, amelynek keretében teljesíti a rehabilitációs tervben foglalt kötelezettségeket, azaz:

- a rehabilitációs hatóságnál a rehabilitációs tervben meghatározott időpontban megjelenik,
- értesítési kötelezettségét teljesíti,
- aktívan munkahelyet keres,
- a felajánlott
 - rehabilitációs szolgáltatást, valamint a támogatott képzési lehetőséget elfogadja,
 - megfelelő munkahelyhez jutást elősegítő munkaerő-piaci programban részt vesz, és
 - a megfelelő munkahelyre szóló állásajánlatot elfogadja, ide értve a közfoglalkoztatás keretében történő foglalkoztatást is.

4 Mmtv. 7. (6) bekezdés alapján a rehabilitációs ellátás a korábbi komplex minősítés figyelembe nem vett, azt követően bekövetkezett egészségkárosodás és a jogosultsági feltételek fennállása esetén ismételt megállapítható.

2012. július 1-től a fővárosi és megyei kormányhivatalokban létrejöttek a rehabilitációs szakigazgatási szervek. A rehabilitációs szakigazgatási szerv végezte a rehabilitációs hatóság részére jogszabályban meghatározott közigazgatási hatósági feladatokat, látta el a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló törvény, valamint végrehajtási rendeletei által a rehabilitációs hatóság részére meghatározott feladatokat. Ezáltal a korábbi széttagolt rendszer helyett egy hatékony intézmény került kialakításra. 2015. április 1-től az RSZSZ-ek feladatait és jogosítványait a Kormányhivatalokon belül főosztályok vették át, mely elsősorban a munkafeladatok szervezésében jelentett változást, de nem akadályozta a projekt megvalósítását.

Összességében megállapítható, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátórendszere 2012-ben jelentősen átalakult, melynek célja az egészségkárosodáson alapuló ellátások egységes, átlátható rendszerének létrehozása volt, melyben a foglalkoztathatósági szempontok markánsabban érvényesülnek, és hangsúlyos szerepet kap a foglalkozási rehabilitáció.

A rehabilitációs szakigazgatási szerveknél (rehabilitációs hatóságoknál) megjelenő, rehabilitálható személyek munkaerő-piacra történő visszavezetését támogatta a TÁMOP-1.1.1-12/1 program. A projekt „direkt” foglalkozási rehabilitációs céljainak megvalósítása mellett átfogó társadalmi problémák kezeléséhez is hozzájárult, emellett a projekt közvetett hatást fejtett ki a gazdaság versenyképességének növelése szempontjából is.

1.3 A projekt előzménye

A TÁMOP 1.1.1-12/1 kiemelt projekt előzményének tekinthető a **TÁMOP 1.1.1-08/1-2008-0001** azonosító számú, „A megváltozott munkaképességűek rehabilitációjának és foglalkoztatásának elősegítése” című kiemelt projekt. A kiemelt projekt azon (rehabilitációs járadékban és rendszeres szociális járadékban részesülő) megváltozott munkaképességű személyek támogatására irányult, akik esetében a foglalkozási rehabilitációjuk megvalósításához, foglalkoztathatóságuk javításához, illetve a nyílt munkaerő-piacra való visszavezetésükhöz több személyre szóló szolgáltatás és támogatás nyújtása volt szükséges.

A projektet a Nemzetgazdasági Minisztérium és a regionális munkaügyi központok (2011. december 1-jétől a fővárosi/megyei kormányhivatalok munkaügyi központjai) által alkotott konzorcium valósította meg. A Nemzetgazdasági Minisztérium a programmal kapcsolatos feladatait a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatallal együttműködésben valósította meg, mivel a program szakmai felügyeletét (eljárásrendek, képzés, szakmai konzultáció) az NRSZH látta el.

A program megvalósítására rendelkezésre álló forrásösszeg: 15 382 040 000 Ft

A program megvalósításának időszaka: 2008.03.01 – 2013.02.28.

A program háttere: 2008. január 1-jétől átalakult a rokkantsági ellátások rendszere, a rehabilitációban való részvétel ösztönzése érdekében a jelentős mértékben megmaradt

munkavégző képességgel rendelkező személyek esetében bevezetésre került a rehabilitációs járadék ellátás. A rehabilitációs járadékban részesülők számára a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálatnak alanyi jogon járó foglalkozási rehabilitációs szolgáltatásokat kellett biztosítani, amelyek segítik a korábbi munkahelyre való visszatérést, vagy az újbóli elhelyezkedést. Ösztönözni kellett a munkáltatókat a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatására és támogatást kellett nyújtani az ehhez szükséges feltételek megteremtéséhez. Mindemellett külön infrastruktúra fejlesztési projekt is indult a munkahelyek akadálymentesítésének elősegítésére (TÁMOP 1.1.1-08/1-B projekt).

A program célcsoportja: a program alanya lehetett

- a) a külön törvény szerint rehabilitációs járadékra jogosult személy,
- b) az az álláskereső, akinek
 - o ba) a munkaképesség-csökkenése – az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet (a továbbiakban: ORSZI), 2007. augusztus 15-ét megelőzően az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Országos Orvos szakértői Intézete (a továbbiakban: OOSZI) szakvéleménye, illetőleg 2001. január 1-jét megelőzően, vasutas biztosítottak esetében a Magyar Államvasutak Orvos szakértői Intézetének szakvéleménye szerint – 50-66%-os mértékű, illetőleg az egészségkárosodás – az ORSZI szakvéleménye szerint – 40-49 százalékos mértékű, vagy
 - o bb) egészségkárosodása – az ORSZI szakvéleménye szerint – 50-79 százalékos mértékű, és ezzel összefüggésben a jelenlegi, vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas és rehabilitálható.

A program által nyújtott szolgáltatások, támogatások: A program szolgáltatási és támogatási programelem-kínálatából olyan segítő tevékenységek voltak kiválaszthatók a résztvevők számára, amelyek a képzést, a támogatott foglalkoztatáson keresztül a munkagyakorlat-szerzést, illetve a munkakipróbálást, valamint a vállalkozóvá válást, illetve ezen támogatások igénybevételét segítették, továbbá azok, amelyek hozzájárultak a résztvevő rehabilitációjához, munkaerő-piaci esélyeinek javításához, személyes fejlődéséhez.

A TÁMOP 1.1.1-08/1 program fontosabb terv és eredményszámai

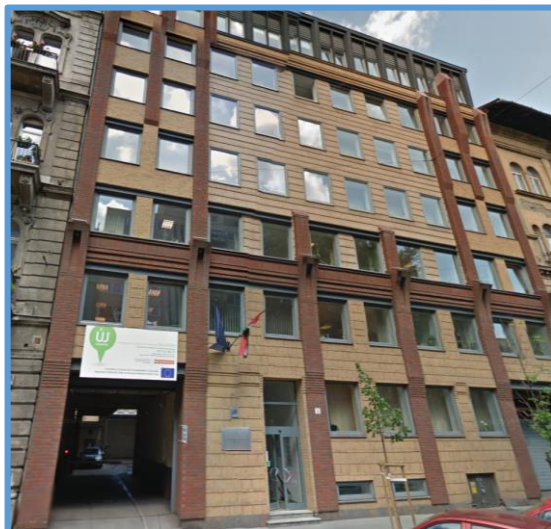
Indikátor	Terv (fő)	Tény (fő)
Programba vontak száma	12589	14839
Programot sikeresen befejezők száma	10072	12413
180. napon foglalkoztatottak száma	3323	4640
Képzési támogatásban részesültek száma	6412	6639

1.4 A projekt megvalósítója

A projekt megvalósítója (a projektgazda) a **Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal** (a továbbiakban: NRSZH).

Az NRSZH jogi személyiséggel rendelkező, önállóan működő és gazdálkodó, az előirányzatok felett teljes jogkörrel rendelkező központi költségvetési szerv.

A szerv élén az emberi erőforrások minisztere által kinevezett főigazgató áll, aki egy személyben felelős az NRSZH törvényes működéséért, a hatékony, eredményes és szakszerű feladatellátásért. Az NRSZH főosztályokra és osztályokra tagozódik. A főigazgató az NRSZH-t a főigazgató-helyettes, az igazgatók, a főosztályvezetők és az osztályvezetők útján irányítja. Az NRSZH önálló szervezeti egységei a főosztályok, a Gazdasági Igazgatóság, a Projekt Igazgatóság és a Szociális Módszertani Hatósági Osztály, nem önálló szervezeti egységei az osztályok. Az NRSZH a hatáskörébe tartozó feladatokat Magyarország egész területére kiterjedő illetékességgel látja el.

Az NRSZH működési költségvetése az Emberi Erőforrások Minisztériuma (továbbiakban: EMMI) költségvetési fejezetén belül önálló alcímet képez.

Az NRSZH jogállását és eljárásának részletes szabályait a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról szóló 74/2015. (III.30) Korm. rendelet rögzíti.

Az NRSZH orvosszakértői, szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi, társadalmi felzárkózási, drogpolitikai, képzési, és egyéb jogszabályban meghatározott hatás-, és feladatkörei mellett, *foglalkozási rehabilitációs* feladatkörében ellátja:

- a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjával és az akkreditált munkáltatók ellenőrzésével összefüggő hatósági ügyekkel,
- a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokkal,
- a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásával, az azt elősegítő támogatásokra, szolgáltatásokra vonatkozó tájékoztatással, információnyújtással,
- a költségvetési forrásból, vagy az Európai Unió pénzügyi alapjaiból nyújtott támogatással megvalósuló pályázatokkal összefüggő, a pályázatok kiírásával, bonyolításával és ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat.

Az NRSZH elérhetőségei:

Hivatalos név:	Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal
Székhely:	1071 Budapest, Damjanich u. 48.
Postacím:	1406 Budapest, Pf. 4, 1406 Budapest, Pf. 8
Központi telefonszám:	+36-1-462-6400
Faxszám:	+36-1-462-6401
Központi elektronikus levélcím:	nrszh@nrszh.hu
Honlap (URL):	nrszh.kormany.hu

2. A projekttel szembeni elvárások és a projekt pénzügyi forrásai

A projekt keretösszege a támogatási szerződés megkötésekor 11,7 Mrd Ft volt, melyhez az alábbi indikátor elvárások kapcsolódtak:

Részcélok (operatív célok), melyekre az indikátor vonatkozik	Hozzárendelt indikátorok		
	<i>Indikátor megnevezése, típusa</i>	<i>Célérték</i>	<i>Célérték elérésének időpontja</i>
A projekt célcsoportjába tartozó ügyfelek feltárása, programba vonása.	Programba bevont személyek száma	10 000 fő	2014.12.31
Az ügyfelekkel kialakított egyéni fejlesztési terv megvalósítása.	Programot sikeresen befejezők száma	legalább a programba bevont személyek 60%-a	2015.06.30
A projekt keretében támogatott képzésüket sikeresen befejező ügyfelek száma.	A támogatott képzéseket sikeresen befejezettek száma	legalább a programba bevont személyek 20%-a	2015.06.30
A program keretében foglalkoztatottá vált ügyfelek közül három hónapnál huzamosabb ideig foglalkoztatásban lévő ügyfelek száma.	A program megvalósítás időszakában legalább 3 hónapig foglalkoztatott ügyfelek száma	legalább a programba bevont személyek 25%-a	2015.06.30

A projekt keretösszege – egy 2015. tavaszán megvalósult 2 Mrd Ft összegű forrásemelést követően – 13,7 milliárd forintra emelkedett. A forrásbővítéshez kapcsolódóan a projekttel szembeni elvárások is megnövekedtek.

Elvárás volt, hogy a projekt időtartama alatt

- 12 400 megváltozott munkaképességű személy bevonása valósuljon meg,
- 7 440 bevont személy sikeresen fejezze be egyéni programját,
- 2 480 személy eredményesen végezze el támogatott munkaerő-piaci képzését,
- 3 100 személy a projekt időszakban legalább 3 hónapig legyen foglalkoztatott és szerezzen munkagyakorlatot, munkatapasztalatot.

A projekt számára megállapított indikátorok 100%-os teljesítése, illetve a projekt forrásainak 90% feletti kifizetése jelentette a projekt legfőbb sikerkritériumait.

3. A projekt megvalósítása

A projekt, a fizikai megkezdéstől, 2012.11.01-től a fizikai zárás időpontjáig, 2015.11.30-ig tartott, és 37 hónapon keresztül valósult meg.

Az ügyfelek programba történő belépésére rendelkezésre álló bevonási szakasz két időszakra osztható. A fő bevonási időszak 2012.11.01. és 2014.12.31. között volt, majd a projektbe történő belépés lehetősége a projekt forrásbővítését követően 2015.05.28-tól 2015.06.30-ig ismételten megnyitásra került.

3.1 A projekt célcsoportja

A projekt célcsoportjába tartoznak a rehabilitációs hatóság rehabilitációs ellátásban részesülő ügyfelei, továbbá azok az ügyfelek, akik az Rjtv.⁵ alapján rehabilitációs járadékban részesültek.

A rehabilitációs ellátásban részesülő ügyfelek azok a személyek, akiknél a rehabilitációs hatóság komplex minősítése során megállapítja, hogy a megváltozott munkaképességű személy rehabilitálható, ezen belül:

- a) foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, vagy
- b) tartós foglalkozási rehabilitációt igényel,

az Mmtv.-ben meghatározott jogosultsági feltételeknek megfelelnek és vállalják az együttműködést a rehabilitációs hatósággal (rehabilitációs tervvel rendelkeznek).

A célcsoport bevonásánál figyelembe kellett venni, hogy a 2007. évi LXXXIV. törvény (Rjtv.) alapján rehabilitációs járadékban részesülő ügyfelek aránya nem haladhatja meg a teljes bevonási létszám 25%-át.

A projekt alanya lehetett az a személy, aki a rehabilitációs hatóság / nyugdíjbiztosítási igazgatóság jogerős határozata alapján rehabilitációs ellátásban/rehabilitációs járadékban részesült, továbbá

- a) a jogszabályban előírt határidőn belül együttműködési céllal megkereste az illetékes rehabilitációs hatóságot,
- b) a komplex program keretében írásbeli rehabilitációs tervet/megállapodást kötött,
- c) teljesítette a rehabilitációs tervben/megállapodásban foglaltakat, és
- d) vállalta a TÁMOP-1.1.1-12/1 programban a részvételt, erre vonatkozóan írásbeli megállapodást kötött, és a továbbiakban a megállapodásban foglaltakat teljesítette.

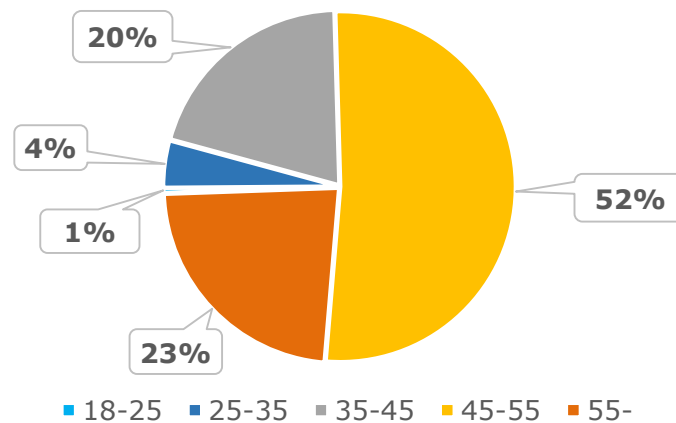
⁵ 2007. évi LXXXIV. törvény a rehabilitációs járadékról, melyet a 2011. évi CXCI. törvény helyezett hatályon kívül

A projekt közvetett célcsoportját alkották

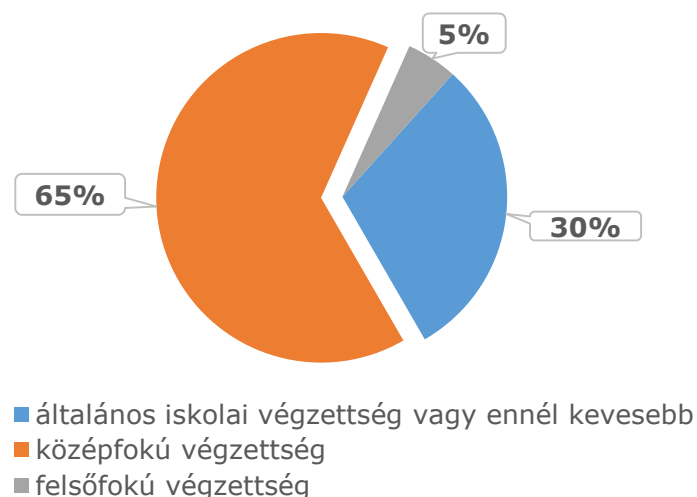
- a) különösen az Új Széchenyi Terv kitörési pontjaiban tevékenykedő mikro-, kis- és középvállalkozások, és a közvetlen célcsoport tagjait foglalkoztató más gazdálkodó és civil szervezetek.
- b) A közvetlen célcsoportok számára képzést, vagy humán szolgáltatást nyújtó cégek, szervezetek is a közvetett célcsoportot alkotják, akiknek a szolgáltatásait a kedvezményezettek a módszertanban meghatározott módon vehetik igénybe.

3.1.1 A projektbe bevont személyek legfőbb jellemzői

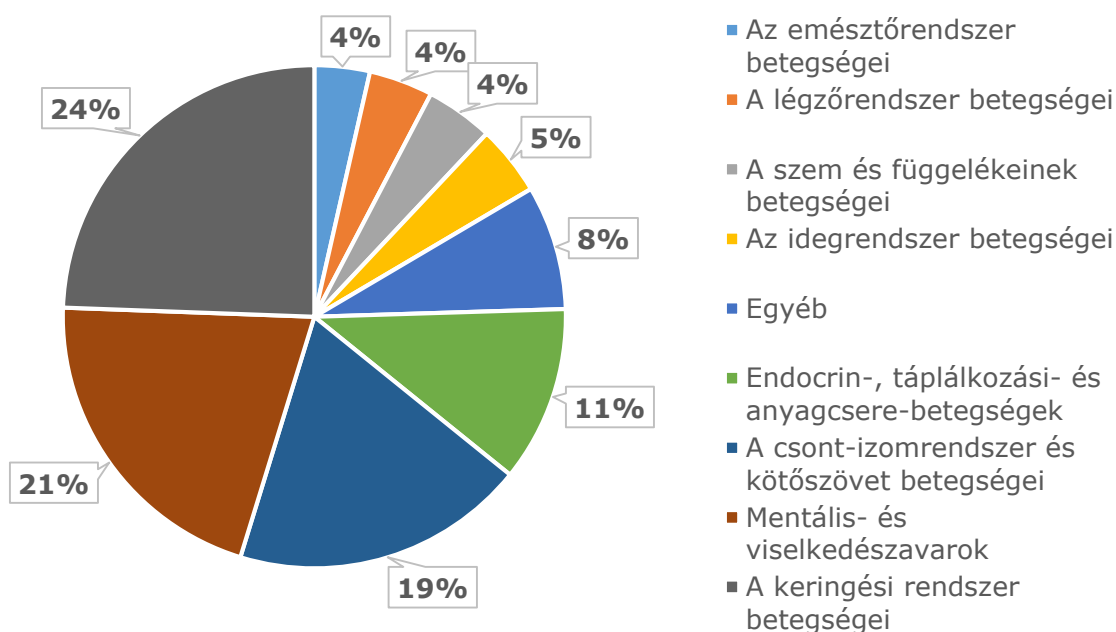
Bevont ügyfelek életkor alapján történő megoszlása:

Bevont ügyfelek iskolai végzettség alapján történő megoszlása:

Bevont ügyfelek egészségkárosodás alapján történő megoszlása:

3.2 A projekt megvalósítása működési oldalról

Az NRSZH 2013. augusztus hónap végén nyújtotta be pályázatát a projekt megvalósítása érdekében. A Kormány a 1530/2012. (XI.28.) kormányhatározatában döntött a TÁMOP-1.1.1-12/1 „Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése” elnevezésű kiemelt projekt támogatásának jóváhagyásáról és a projektjavaslat akciótervi nevesítéséről. Ezen döntés alapján elhárult az utolsó akadály is a támogatási szerződés megkötése előtt.

A TÁMOP-1.1.1-12/1 projektet támogatási szerződés hiányában, de bízva a támogató döntés meghozatalában, saját felelősségre az NRSZH 2012.11.01-én kezdte meg.

A Közreműködő Szervezet (ESZA Nonprofit Kft.) 2012. december 04-én kelt levelében közölte hivatalos formában az NRSZH-val a támogatási döntést.

A projekt 11,7 Mrd Ft-os kerete és a 32 hónapos megvalósítási időszak, továbbá a kezdetben megjelenő nagyobb költségek miatt vált szükségessé, hogy a támogatási szerződés - az általános szabályoktól eltérően - lehetővé tegye emelt összegű előleg lehívását a kedvezményezett részéről. Az emelt összegű előleg jóváhagyásához kapcsolódó feladatok ellátásában a menedzsment szorosan együttműködött az EMMI Foglalkozási Rehabilitációs Főosztályával valamint a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Irányító Hatóságával. Az emelt összegű előleg igénybevételenek lehetőségét a költségvetésért felelős miniszter 2012.12.28-án jóváhagyta. Ezzel biztosítottá vált a projekt működéséhez szükséges pénzügyi forrás, a projekt folyamatos működtetését nehezítő pénzügyi akadályok elhárultak.

A támogatási szerződés 2013.01.07-én került aláírásra. Ezt követően megkezdődhetett a projekt megvalósításához szükséges fizikai környezet kialakítása.

A szolgáltatási helyek (települések) kijelölésébe bevontuk a helyi körülményeket jól ismerő kormányhivatalokat is.

A megyei irodáinkhoz szükséges infrastrukturális feltételek biztosítása érdekében megkerestük a kormányhivatalokat, mivel elsődlegesen az elérhető, szabad állami ingatlanokat kívántuk kiválasztani. Célunk volt az is, hogy ügyfeleink érdekeit figyelembe véve, lehetőség szerint a megyékben működő rehabilitációs szakigazgatási szervek irodáihoz minél közelebb legyenek a szolgáltatási helyszíneink. A szabad irodák feltárása érdekében megkereséssel éltünk az MNV Zrt. felé is. A kormányzati ingatlanok közül csak kevés helyen tudtuk az ügyfélfogadáshoz, munkatársaink elhelyezéséhez szükséges ingatlanokat biztosítani. A kormányhivatalok, önkormányzatok körén túl a piaci bérléssel is élnünk kellett a megyei irodák létrehozásakor.

A projekt megvalósításához végül 83 településen alakítottunk ki állandó szolgáltatási helyet, míg 11 településen kihelyezett ügyfélfogadást biztosítottunk ügyfeleinknek.

A projektnek az NRSZH-nál „előzményprojektje” nem volt, így a teljes infrastruktúrát ki kellett építeni, melyhez a szükséges eszközbeszerzéseket (bútorok, számítógépek, nyomtatók, telefonok, stb.), a kapcsolódó szolgáltatásokat (közbeszerzési szakértő, könyvvizsgáló, szakmai támogató tevékenység, stb.) és ezzel párhuzamosan az informatikai rendszer (RSZR, IKRT) fejlesztését is meg kellett valósítani 2013 első felében.

A projekt megvalósításához szükséges eszközök és szolgáltatások biztosításához 23 db, a projekt megvalósításához szükséges további feltételek biztosításához 17 db beszerzési eljárást folytattunk le.

A kormányhivatalokkal az NRSZH együttműködési megállapodást kötött 2013.06.19-én, a KIM közreműködésével. Ez a megállapodás intézményes kereteket ad a két szervezet együttműködésének, nevesíti az érintettek feladatait. Erre azért volt szükség, mert a projektre vonatkozó szabályok alapján az ügyfelek projektbe irányítását a rehabilitációs hatóságok ügyintézői kezdeményezhették.

A megvalósításnak azonban nem csak fizikai, hanem személyi feltételei is voltak. A projekt megkezdése előtt már több száz fős jelentkezői adatbázis állt a kiválasztásban résztvevők rendelkezésére. A támogatási szerződés aláírása után országosan megindult a munkatársak kiválasztása. A menedzsment felállítása mellett kiemelten fontos volt a megyei szakmai koordinátorok kiválasztása. Kiválasztásukat követően kezdődhetett meg a megyei munkatársak kiválasztása. A jelentős számú érdeklődő ellenére további jelöltek felkutatására volt szükség, amelyhez az internet és a kapcsolati rendszerek segítségét vettük igénybe.

Az előzetes tervek szerint a mintegy 450 munkatársból a 19 szakmai koordinátor, 90 pénzügyi asszisztens és 85 ügyintéző mellett 280 humánszolgáltató foglalkozott az ügyfelekkel, s csupán 9 fő került a menedzsmentbe. A projekt előrehaladtával azonban az elvégzendő munkafeladatok mennyisége és összetétele a személyi feltételek kisebb átalakítását tette szükségessé.

A munkatársak kiválasztása több ütemben zajlott. A felvételnél előnyt élveztek azok a jelentkezők, akik a megváltozott munkaképességű ügyfelekkel már szereztek szakmai tapasztalatot, illetve valamely európai uniós projekt keretében projektgyakorlatra tettek szert. A munkatársak kiválasztásánál nagyon fontos szempont volt a rátermettség és a célcsoporttal való foglalkozáshoz szükséges empátia is.

A foglalkoztatás jellemzően egy éves munkaszerződéssel történt. A projekt sajátossága, hogy a megvalósításban résztvevők nem kormányzati szolgálati jogviszony keretében kerültek alkalmazásra, hanem a Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó munkaszerződéssel.

A kiválasztásra került munkatársak sokféle képzettséggel és jelentősen eltérő szakmai gyakorlattal rendelkeztek. Ezért a felkészítésük kiemelten fontos kérdés volt a projekt szempontjából. A projektszervezetben belül a munkatársak felkészítése „multiplikátor” rendszerben valósult meg. A menedzsment által szervezett, informatikai és szakmai belső képzéseken a megyei szakmai koordinátorok és megyei asszisztensek vettek részt. Az ő feladatuk volt a módszertani anyagok, program leírások, felhasználói kézikönyvek és az oktatói informatikai környezet alkalmazásával a saját munkatársaik felkészítése, az elsajátítandó ismeretek átadása.

A munkatársak szakmai tevékenységének egységes ellátását biztosította az ügyfelek bevonásától az egyes támogatások alkalmazása során végrehajtandó szakmai és pénzügyi feladatok részletes leírását tartalmazó Szakmai Módszertani Útmutató. A módszertan alapján került kialakításra az ügyviteli feladatok ellátását biztosító informatikai program. A Humánszolgáltatási Módszertan az ügyfelek részére nyújtandó humánszolgáltatási tevékenységek egységes ellátásához rögzítette a megfelelő alapokat. Ez a különösen fontos dokumentum megfelelő és egységes alapot biztosított, a végzettségüket tekintve rendkívül heterogén - megfelelő projekt és rehabilitációs gyakorlattal nem rendelkező - munkatársak számára is.

Az informatikai program alkalmazásának megismertetésére 12 alkalommal szerveztünk belső képzést a megyei szakmai koordinátorok és a megyei asszisztensek részére. Az informatikai fejlesztés ütemezett megvalósítása lehetővé tette a munkatársak folyamatos, a különböző modulokat egymásra építő oktatását. Az informatikai eszközök beszerzését, rendszerbe állítását követően az előzetes felkészítésnek köszönhetően megkezdődhetett az ügyfelek programba vonása. Az informatikai program különböző moduljainak fejlesztése egyeztetett ütemezés szerint valósult meg, így az egyes eszközök működtetéséhez, valamint a kapcsolódó pénzügyi tevékenységek ellátásához a szükséges felületek rendelkezésre álltak. Az önálló tanuláshoz, gyakorláshoz az informatikai rendszer megfelelő támogatást biztosított, így a munkatársak számára - a segédletek felhasználásával - saját munkahelyükön vált megismerhetővé az alkalmazandó informatikai program.

A munkatársakat fel kellett készíteni az érzékeny célcsoporttal való együttműködésre is. Ezt szolgálta a 11 helyszínen 238 munkatárs részvételével, és a SINOSZ közreműködésével lezajlott érzékenyítő tréning. A munkatársak számára az NRSZH Atkár-Tass pusztaán lévő oktatási központjában is érzékenyítő tréningek kerültek megszervezésre.

A szakmai, pénzügyi ismeretek elsajátításához, az ismeretek bővítéséhez belső képzések, tematikus értekezletek, megbeszélések nyújtottak segítséget.

A mentori segítő tevékenység magasabb szintű ismereteinek elsajátításához, az eredményesebb állásba helyezés és munkahelyen tartás segítése érdekében a tevékenység specialistáinak részvételével szerveztünk belső felkészítést, tréninget.

A projekt országos jellege és a nagy létszám mellett megjelent fluktuáció nem okozott problémát a projekt működésében. A projekt segítő jellegéhez igazodóan folyamatosan biztosított volt az ügyfelek részére a személyes segítséget, támogatást nyújtó munkatársak köre. A megvalósításban foglalkoztatott munkatársak a legutolsó pillanatig az ügyfelek érdekében dolgoztak.

A potenciális ügyfelek és munkáltatók, valamint a közvélemény tájékoztatását segítette a 2013.04.04-én megtartott nyitó sajtótájékoztató, a 2013.05.30-án megtartott országos nyitó konferencia. A megyei helyszínekre szervezett országos konferencia sorozat 2013. szeptember 17. és 2014. május 27. között 18 megyeszékhelyen valósult meg. A rendezvényeket jelentős média érdeklődés övezte, a projekttel kapcsolatos információkról 174 alkalommal számoltak be a különböző sajtóorgániumok.

A figyelem felhívást segítette a projekt kampányához készített TV és rádió spot, amelyek összesen több mint 100 alkalommal jelentek meg televízióban és rádióban.

A munkáltatók további tájékoztatása érdekében 2014 nyarán ismét országos rendezvénysorozat indult, ahol elsősorban munkáltatói fórumokra került sor. A fórumok a már a projekttel kapcsolatban lévő, valamint a potenciális munkáltatók tájékoztatása érdekében szerveződtek. A központi téma a projekt támogatásainak sajátosságai, és az elszámolásokkal kapcsolatos tudnivalók kérdésköre volt. Az előadók a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásához kapcsolódóan a munkáltatók által igénybe vehető adókedvezményekről, munkajogi, munkavédelmi szabályokról is adtak tájékoztatás a jelenlévőknek. Összesen 22 munkáltatói fórum és 2 állásbörze várta a résztvevőket ebben az időszakban.

Az idő előrehaladtával a projekt eredményei az elvártnál nagyobb mértékben teljesültek, de még jelentős szabad forrás állt rendelkezésre, ezért a források mind teljesebb felhasználása érdekében a projektidőszak vége 2015. június 30-ról 2015. szeptember 30-ra módosult. A 1172/2015. (2015. III. 27.) kormányhatározat értelmében a projekt forrása 2 milliárd Forinttal megnövelhetővé vált. A kormányhatározat alapján, március végén benyújtott forrásbővítési kérelem elfogadását követően, a Támogatási szerződés 2015.05.28-án módosításra került. Ez a módosítás többek között a 2 Mrd Ft forrásbővítést és projekt időszak 2015. november 30-ig való meghosszabbítását jelentette.

A projekt záró időszakában, 2015. szeptember 22-től november 4-ig a 18 megyeszékhelyen és a fővárosban rehabilitációs állásbörzével egybekötött záró konferenciát szerveztünk. A rehabilitációs állásbörzék országszerte lehetővé tették, hogy ügyfeleink kezét ne hirtelen engedjük el, hanem a projekt végén még teremtünk lehetőséget a munkáltatók és az elhelyezkedni kívánó megváltozott munkaképességű emberek ismételt találkozására. A projekt 2015. november 4-én Budapesten megtartott országos záró konferenciáját Cibere Károly államtitkár úr nyitotta meg. A záró konferenciákon nem csak a projekt eredményeiről számoltunk be, hanem az érdeklődők képet alkothattak a foglalkozási rehabilitáció hazai helyzetéről is.

3.3 Szakmai megvalósítás

A projekt által a célcsoportba tartozó és projektbe bevont megváltozott munkaképességű személyek számára nyújtott segítség a megváltozott munkaképességű munkavállalók munkaerő-kínálatának bővítésén – az ügyfélkör motivációja és foglalkozási rehabilitációs szempontú fejlesztése által – és a munkaerő-kereslet – támogatások nyújtásával és szemléletformáláson keresztül megvalósuló – élénkítésén alapult. A munkaerő-kereslet és kínálat összehangolását, az előítéletek csökkentését és a hátrányok kompenzálását célzó foglalkozási rehabilitációs megoldás az érdeklődő munkaadóknál feltárt munkalehetőségekben egyénre szabott szolgáltatásokkal felkészített ügyfelek elhelyezését kívánta elősegíteni, amely mentén az ügyfél friss, releváns munkatapasztalatot szerezhett – nagymértékben javítva az egyéni munkaerő-piaci esélyeken. Ennek köszönhetően a megváltozott munkaképességű személyek számára nagyobb eséllyel valósulhatott meg a társadalmi újratermelés rendszerébe történő tartós visszakapcsolódás.

A projekt eszközzrendszere:

Humánszolgáltatás

A projektben foglalkoztatott humánszolgáltató munkatársak az ügyfelek programba történő belépésétől, a különböző képzéseken való részvételen, és a tartós elhelyezkedéshez vezető lépcsőfokokon át a projekt legvégéig ügyfeleink rendelkezésére álltak. A projekt keretében megváltozott munkaképességű ügyfeleinkkel együttműködve személyre szabott, részletes, együttműködési tervet, úgynevezett rehabilitációs tervet dolgoztak ki. Ez a terv magában foglalta a projekt keretén belül elérhető, az adott személy szükségleteihez, munkaerő-piaci fejlesztési igényeihez igazított lehetőségek, szolgáltatások és támogatások eszközzrendszerének tervezett egyéni kombinációját és igénybevételi menetrendjét.

A projekt munkatársainak célja az volt, hogy a hozzájuk forduló ügyfeleknek a lehető legtöbb segítséget és támogatást nyújtsák ahhoz, hogy újra, tartósan visszakerülhessenek a munka világába. Ennek keretében munkatársaink személyes támogatást és segítséget, valamint célhoz kötött foglalkozási rehabilitációs szolgáltatásokat nyújtottak az ügyfélkör részére, ami az alábbi célok elérésében nyújt segítséget az ügyfélkör számára:

- a személyes igények felmérése,
- a rehabilitációs cél meghatározása,
- a rehabilitációs cél eléréséhez szükséges eszközök, folyamatok meghatározása,
- álláskeresés,
- munkavállalásra való felkészítés,
- képességek, készségek felmérése, adott esetben azok javítása,
- elhelyezkedés elősegítése.

Képzési támogatás

A foglalkozási rehabilitáció egyik legfontosabb állomása a munka világából hosszú évek óta kiesett, elavult szakképzettséggel rendelkező, megváltozott munkaképességű programrészrtvevő személyek képzése az egyéni munkaképesség és a megváltozott lehetőségek által kijelölt kereteken belül.

A megváltozott munkaképességű emberek, egészségkárosodásuk és megmaradt képességeik mellett igen gyakran nem vállalhatnak munkát korábban gyakorolt szakmájukban, és emiatt korábbi tanulmányaikhoz vagy munkatapasztalatukhoz nem kapcsolódó szakmában vagy foglalkozásban kénytelenek elhelyezkedni.

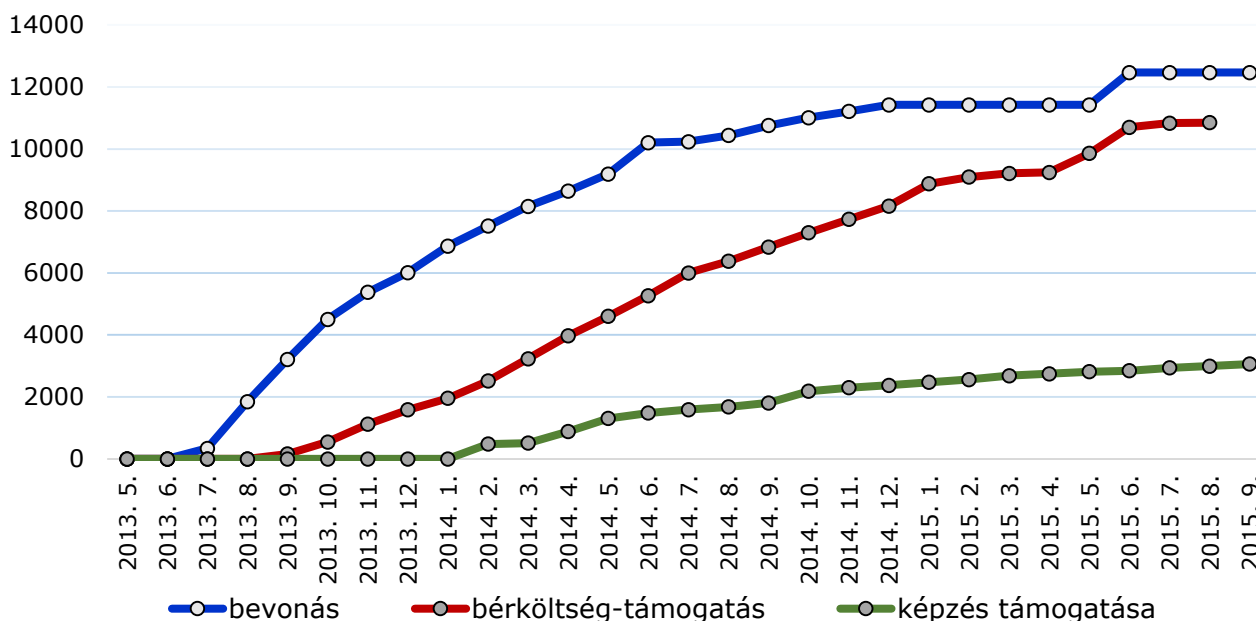
Ennek következtében képzéssel nagymértékben növelhetőek a tartós elhelyezkedés esélyei, ehhez – a bekövetkezett egészségkárosodás mellett is gyakorolható – szakmának, ismereteknek a megszerzéséhez nyújtott segítséget programunk.

Béreköltség-támogatás

A célcsoport a különböző álláskeresést elősegítő és munkaközvetítést tartalmazó foglalkozási rehabilitációs szolgáltatások biztosításával támogatás nélkül, vagy foglalkoztatásba kerülés ösztönzését elősegítő támogatott foglalkoztatás mellett kerülhetett elhelyezésre a nyílt munkaerő-piacon. A foglalkoztatást elősegítő béreköltség-támogatás megfelelő alkalmazásával elérhetővé vált a nyílt munkaerő-piaci munkahelyen történő elhelyezkedés lehetősége, a munka világába történő visszatérés. A támogatott foglalkoztatás eredményeként megszerzett munkatapasztalat, munkagyakorlat nagymértékben növelheti a munkaerő-piacon történő re-integrációt, a tartós foglalkoztatás lehetőségét.

Ezt a három fő fejlesztési formát / támogatás típust egészítette ki a munkába járáshoz, képzésre történő eljutáshoz és az együttműködéshez (szolgáltatásokhoz) kapcsolódó 100%-os utazási költség támogatás, illetve a munkavállaláshoz és képzéshez kapcsolódó előkészítő foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat költségeinek támogatása.

A bevonás, képzési támogatás és béreköltség-támogatás előrehaladása:

3.4 A projekt megvalósítás egyedi jellegzetességei

3.4.1 Kormányhivatalokkal történő együttműködés

A projekt országos lefedettséggel, a kormányhivatalokkal együttműködésben valósult meg. 2012. július 1-vel a megyei kormányhivatalok szervezetén belül létrejöttek az önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező, igazgató által irányított rehabilitációs szakigazgatási szervek. A rehabilitációs szakigazgatási szervek kialakítása része volt az ellátórendszer átalakításának, tekintettel arra, hogy korábban a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapításával, egészségkárosodásuk minősítésével, valamint a foglalkozási rehabilitációval kapcsolatos feladatok ellátására három külön szerv keretében került sor. A feladatok egy szervezeti egységben való koncentrálása hatékonyabbá tette a feladatellátást, és sikeresebbé tette a foglalkozási rehabilitációs célkitűzések elérését is. A rehabilitációs szakigazgatási szervek feladata kiterjedt a megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak megállapítására, a rendszeres felülvizsgálatok elrendelésére, a komplex minősítések elvégzésére, az egyéb egészségkárosodáshoz, egészségi állapothoz kapcsolódó szakhatósági és szakértői vizsgálatok elvégzésére, illetve a foglalkozási rehabilitációs feladatok ellátására, azaz a rehabilitációs ellátásban részesülőkkel a jogszabályban meghatározott együttműködés megvalósítására (rehabilitációs terv mentén), a rehabilitációs szolgáltatás kérők számára a rehabilitációs szolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítására, a rehabilitációs célú munkaközvetítés biztosítására, valamint az akkreditált munkáltatókkal történő – jogszabály által meghatározott – együttműködés biztosítására. Mindemellett a rehabilitációs szakigazgatási szervek, együttműködési megállapodás mentén, részt vettek a TÁMOP 1.1.1-12/1. projekt megvalósításában, tekintettel arra, hogy a kötelezően együttműködő ügyfelek közül (rehabilitációs járadékos, rehabilitációs ellátásban részesülő) kerültek ki a programrésztvevők. Ennek megfelelően mind a bevonási szakaszban, mind a rehabilitációs terv megvalósításának során a rehabilitációs szakigazgatási szerv és a TÁMOP 1.1.1-12/1. projekt megvalósítói szoros együttműködésben dolgoztak a programban résztvevő személyek sikeres foglalkozási rehabilitációja érdekében.

A 2015. április 1-vel bekövetkezett területi közigazgatási integráció következtében a rehabilitációs szakigazgatási szervek jogutódja a kormányhivatal lett. A feladatellátás a kormányhivatalok Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztályára, valamint Foglalkoztatási Főosztályára került, de kijelenthető, hogy az alapfeladatok tekintetében jelentős változás nem következett be.

Az ügyfélkör projektbe történő irányítása mellett a munkaadói kapcsolattartás és a rendezvények szervezése terén mutatkozott nagyobb horderejű együttműködés a projekt és a kormányhivatalok között, amely mindkét fél sikeres feladatellátását javította.

3.4.2 IKRT

A projekt által létrehozott online támogatáskezelő rendszer lehetővé tette a projekt forrásból finanszírozott támogatásokkal kapcsolatos teljes ügykezelés elektronikus lebonyolítását az igények rögzítésétől kezdve, a szerződéskötésen át, a támogatások kifizetéséig. A rendszer a megváltozott munkaképességű személyeket foglalkoztatni kívánó munkaadók bértámogatási igényének elektronikus úton történő benyújtásához, elbírálásához, szerződéskötéséhez és kezeléséhez, valamint elszámolásához kapcsolódó feladatok lebonyolításához nyújt informatikai támogatást. Emellett a képző partnerek által – az ügyfelek által jelzett képzési igényeknek megfelelő képzési irányokban – indítani

tervezett tanfolyamok, képzések kerülhettek a rendszerben felrögzítésére a képző intézmény regisztrációját követően.

3.4.3 Saját bázison alkalmazott humánszolgáltatói kör

A projekt keretében viszonylag magas létszámú, humánszolgáltató munkakörben foglalkoztatott munkatárs került alkalmazásra, akiknek feladata az ügyfelek foglalkozási rehabilitációs céljainak eléréséhez a szükséges, személyre szabott támogatása volt, az eszközök széles körét felhasználva.

A korábbi TÁMOP 1.1.1-08/1. projekt tanulságai alapján a munkaerő-piaci, foglalkozási rehabilitációs szolgáltatások biztosításának új rendszerét kellett kialakítani. A TÁMOP 1.1.1-08/1. projekt keretében a szolgáltatások biztosítása kiszervezve, vásárolt, – közbeszerzési eljárás alapján beszerzett – szolgáltatások keretében került megvalósításra. A projektmenedzsmenten és a projekt kirendeltségi ügyintézőin kívül minden projektben közreműködő munkatárs a szolgáltatások területi biztosításának jogát elnyerő szervezet munkatársaként került foglalkoztatásra. A kiszervezett szolgáltatás közbeszerzés alapú eljárás keretében történő vásárlása a széleskörű előnyök mellett a kiválasztási eljárásból fakadó időbeni kiszámíthatatlansága miatt jelentett nagymértékű problémát a projekt megvalósítása során.

A TÁMOP 1.1.1-12/1 projekt a szolgáltatások biztosításának új modelljét hozta létre azzal, hogy saját megvalósítói bázison érhető el szinte valamennyi 327/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet szerinti foglalkozási rehabilitációs, és a 30/2000. GM. rendelet szerinti munkaerő-piaci szolgáltatás, amely azért is szükséges volt, mert a projektgazda nem rendelkezett az országos megvalósításhoz szükséges területi lefedettséggel a szakemberek viszonylatában. Ez azt jelenti, hogy a projekt jelentős számú humán szolgáltató alkalmazásával biztosítja a megváltozott munkaképességű személyek számára a szükséges szolgáltatásokat.

3.5 Az első ügyfélbevonásoktól a nyílt munkaerő-piacig

3.5.1 Projektbe vonás, az ügyfél útja a programban

Az ügyfelek kiválasztása

Az ügyfél a TÁMOP 1.1.1 projekttel, mint lehetőséggel az esetek döntő többségében a rehabilitációs hatósággal történő kapcsolattartás, a jogszabály szerinti együttműködési kötelezettség személyes teljesítése közben találkozott először. A rehabilitációs hatóság foglalkozási rehabilitációs ügyintézője egy ilyen találkozás alkalmával ajánlotta az ügyfél figyelmébe a projektbe történő belépés lehetőségét, ennek keretében egy tájékoztató átadása mellett átirányította az ügyfelet a lakóhelyéhez legközelebbi vagy legkönnyebben megközelíthető TÁMOP irodába, ahol a humánszolgáltató szakember egy helyzetfeltáró beszélgetés keretében felmérte, hogy az ügyfél alkalmas-e a programban történő részvételre.

Amennyiben az első interjú alapján megállapítható volt, hogy az ügyfél a foglalkozási rehabilitáció megvalósulásához megfelelő ismerettel, felkészültséggel rendelkezik, valamint egyéb forrásokból biztosított számára a komplex rehabilitációs tervben meghatározott tevékenységek végrehajtása, akkor részére projektbe vonás nem indokolt.

Az ügyfelek többsége azonban a rendelkezésre álló lehetőségek kihasználásával sem, vagy csak nehezen tudja sikeresen befejezni a rehabilitációs folyamatot, így az ő esetükben szükséges volt a projekt forrásából finanszírozott, komplex támogató tevékenység biztosítása. A humánszolgáltató munkatárs az első interjú keretében először a rendelkezésre álló dokumentumok alapján megállapította, hogy az ügyfél a program célcsoportjába tartozik, tehát a programba vonás objektív feltételei teljesülnek.

A programba vonás személyi feltételei vonatkozásában a feltáró beszélgetés során felmérésre került a célcsoportba tartozó ügyfelek

- iskolai végzettsége,
- szakmai életpályája, munkatapasztalata,
- személyes életvitele,
- egészségi állapota,
- orvosi rehabilitációs szükséglete,
- szociális helyzete, valamint
- területi különbségek.

A feltáró beszélgetés, azaz az első interjú célja volt, hogy a belépés pillanatában megfelelő képet kapjon a humánszolgáltatást nyújtó szakember:

- az ügyfél kompetenciáiról, készségeiről, képességeiről, érdeklődéséről és motiváltságáról, illetve
- megállapítsa, hogy biztosítható-e a projektidőszakban a rehabilitációs terv megvalósítása és a kilépés irányának meghatározása.

Ennek keretén belül a rehabilitációs tanácsadás eszközeit felhasználva a humánszolgáltatók feltárták az ügyfél foglalkozási rehabilitációját befolyásoló külső és belső tényezőket.

A foglalkozási rehabilitációt befolyásoló tényező az orvosi, valamint a szociális rehabilitáció is. A bevonás során mindkét fél érdekében prioritás volt, hogy a programba csak olyan ügyfelek bevonására kerüljön sor, akiknél a megállapított orvosi és/vagy szociális rehabilitációs szükségletek kielégítése a foglalkozási rehabilitációval párhuzamosan megvalósítható és érdemben nem akadályozták meg a sikeres megvalósítását.

A programba vonást támogatta az a feltétel is, ha hagyományos eszközökkel (például rehabilitációs célú munkaközvetítéssel, rehabilitációs kártya igénybevételeivel) nem érhető el a megváltozott munkaképességű ügyfél helyzetének kedvező irányú változása, valamint a foglalkoztathatóságának javítása, nyílt munkaerő-piaci beilleszkedése csak komplex és személyre szabott megoldásokkal segíthető elő.

Az ügyféligény és a szükségletek felmérése után kerülhetett sor a projektbe történő bevonásra abban az esetben, ha a feltárt – munkavállalást nehezítő - körülményekre, problémára a projekt releváns válaszokat tudott adni. Az együttműködési megállapodás aláírásával vált az ügyfél a program résztvevőjévé.

Az ügyfél igényeihez igazítva készült el a programba vonással párhuzamosan az **egyéni fejlesztési terv** (TÁMOP terv) amely a helyzetfeltárás során azonosított egyéni igényeknek és szükségleteknek megfelelő szolgáltatások és támogatások ütemezett egyéni kombinációját és folyamatát határozta meg a tartós foglalkozási rehabilitáció céljának eléréséig, azaz a tartós munkavállalásig. A bevonás előtt álló, illetve programba vont ügyfelek esetében a foglalkozási rehabilitációs szolgáltatást nyújtó szakember közreműködött a személyes igények felmérésében, a rehabilitációs cél kitűzésében, valamint az ahhoz szükséges tevékenységek (szolgáltatások, képzés, munkakör) kiválasztásában. A kialakított tervet az informatikai rendszer megfelelő modulja segítségével rögzítették, és ezt nyomtatott formában átadták az ügyfélnek.

Az egyéni fejlesztési folyamatot a komplex rehabilitáció folyamatába illeszkedve kellett kialakítani, kiemelt figyelmet fordítva az ügyfél esetében meghatározott orvosi és szociális rehabilitációs szükségletekre. Az egyéni fejlesztési terv elkészítése után, a megvalósítási szakaszban, a foglalkozási rehabilitációs szolgáltatást végző szakemberek segítségével feltárásra kerültek a fejlesztésre szoruló kompetenciák és meghatározták a beavatkozási pontokat. Amennyiben szükséges volt, az ügyfelet fel kellett készíteni a munkavállalásra, képzés elvégzésére, illetve a megfelelő szakterület vagy képzési irány kiválasztására. **A fejlesztési időszakban a foglalkozási rehabilitációs szolgáltatást végző szakemberek és a rehabilitációs mentorok követték és segítették az ügyfelet a célok teljesítésében.** Amennyiben szükségessé vált, módosították a közösen megfogalmazott szolgáltatások/támogatások igénybevételének tervét. A projekt megvalósítása során elengedhetetlen volt a folyamatos visszacsatolás és beavatkozás a megvalósítók és szolgáltatást végzők részéről, figyelembe véve a regionális munkaerő-piaci különbségeket, igényeket, illetve az egyéni élethelyzetek változását egyaránt. Ennek érdekében az együttműködés ideje alatt legalább 6 havonta, illetve az egyéni fejlesztési terv módosítása előtt a foglalkozási rehabilitációs szolgáltatást nyújtó szakember és az ügyfél közösen értékelték az eltelt időszakot.

A projektbe vonást megelőzően, az előkészítő szakaszban, valamint az egyéni fejlesztési terv elkészítését megelőzően – alkalmazva a hatályos jogszabályokat – a következő szolgáltatási típusokat tettük elérhetővé a programrésztvevők számára:

- az ügyfél egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez szükséges egyéni, és/vagy csoportos tanácsadás, illetve egyéb foglalkozási rehabilitációs szolgáltatási (rehabilitációs munkaerő-piaci információnyújtás, egyéni igényfelmérés, motivációs csoportfoglalkozás) tevékenység.

A projekt keretében nyújtható szolgáltatások köre a 327/2011. (XII. 29.) Korm. rendeletben került meghatározásra. A jogszabály alapján az ügyfelek részére az alábbi tanácsadási formák keretében volt lehetséges egyéni fejlesztést nyújtani a foglalkozási rehabilitáció egyéni szükségletei alapján.

3.5.2 Szolgáltatások, egyéni fejlesztés

- *Munkavállalást és megtartást támogató szolgáltatások:*

A megváltozott munkaképességű személyek célcsoportra jellemző tartós munkaerő-piaci távollétet követően alacsony színvonalú álláskereső ismeretekkel és elégtelen munkaerő-piaci érdekérvényesítési stratégiákkal rendelkeznek, a 21. században elvárt és alkalmazott elhelyezkedési technikákról nincs megfelelő információjuk, amely nagymértékben csökkenti az elhelyezkedés esélyeit. A piacképes önéletrajz, az aktuális

állásinformációs források, a rejtett munkaerő-piacra irányuló álláskereső stratégiák, az elvárt és ajánlott munkaerő-piaci magatartásformák ismeretére és megfelelő alkalmazására történő felkészítés a szolgáltatásként nyújtott csoportos rehabilitációs munkaerő-piaci tréningek és az egyéni rehabilitációs álláskereső tanácsadás keretében a program egyik alapvető eszköze volt.

A megszerzett munkahely megtartásához szükséges készségek és képességek biztosítása a fentebb említett két formán túl a rehabilitációs mentori szolgáltatás keretében, az elhelyezkedett ügyfelek munkahelyi nyomon követésében, viselkedésformáik megerősítésében vagy korrigálásában testesült meg.

A programban az eszköz két formája két különböző időszakban kerül súlyozottan alkalmazásra:

- a program elején, a belépő ügyfelek számára nyújtott szolgáltatáscsomag egyik alapkellékeként, a sikeres álláskereső, elhelyezkedés és állásmegtartás vonatkozásában, majd
- az egyéni program zárását megelőzően, a – foglalkoztatásban nem álló ügyfelek esetében – a munkaerő-piacra történő kilépés időpillanatában a későbbi, önálló munkaerő-piaci boldogulásra való felkészítés érdekében.

A „*megfelelő embert a megfelelő helyre*” elv alapvetően határozza meg a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának elősegítését. Ez azt jelenti, hogy meg kellett találni azt a célállást vagy munkakört, illetve meg kellett teremteni azokat a munkafeltételeket, ahol az ügyfelek teljes értékű munkát tudnak végezni. A célcsoport speciális jellemzőit figyelembe véve nem csökkent munkaképességet, hanem megváltozott munkaképességet kell definiálni, amelynek keretében az **egyén egészségi állapota és megmaradt képességei lehetővé teszik a képességeihez illeszkedő munka megfelelő ellátását.** Ehhez a munkaadók számára sok esetben rehabilitációs foglalkoztatási tanácsadást kellett biztosítani, amely a magában foglalta a foglalkoztatás összes szegmenséhez kötődő információk átadását a munkakörök kialakításától kezdve a hosszú távú munkahelymegtartás elősegítéséig.

Sok esetben tapasztalható volt, hogy az ügyfelek a munkahelyre való bekerülést követően csak hosszabb időszak alatt, vagy egyáltalán nem tudtak alkalmazkodni a megváltozott életformához. Gyakran könnyebb megoldásként a munka elhagyását választották, tehát kiléptek a munkáltatótól. A munkahelyen történő nyomon követésben, illetve a sikertelen elhelyezkedés okozta frusztráció és elkeseredés feldolgozásában is segítséget nyújtottak a rehabilitációs mentori szolgáltatást biztosító humánszolgáltató munkatársak.

A munkahely megtartására vonatkozóan, a kritikus idő 2-5 hét között van. Amennyiben az ügyfél 3 hónapig folyamatosan dolgozik, prognosztizálható, hogy a jövőben képes lesz megtartani állását intenzívebb támogató segítség nélkül is, vagy más munkahelyen a későbbiekben sikeresen helyezkedik el és tartja meg hosszú távon munkáját. A támogatott foglalkoztatás esetében a munkáltatót ösztönöztük a foglalkoztatásra azáltal, hogy forrást biztosítottunk az ügyfél bér jellegű költségeire vonatkozóan, amely megkönnyítette a munkába helyezést, tehát a rehabilitáció sikerességét. Abban az esetben azonban, ha az ügyfél önállóan végzi el az álláskeresést, illetve önállóan jelentkezik és kerül felvételre egy munkáltatóhoz, kijelenthetjük, hogy a rehabilitációs szolgáltatások, a fejlesztés-felkészítés és a mentori szolgáltatás teljesítette a kijelölt feladatot, azaz, az ügyfél munkaerő-piaci helyzete a bevonás pillanatához képest nagymértékben javult. Amennyiben szükséges volt, a munkahely megtartásához a mentor hasonló módon nyújtott segítséget a projekt időtartama alatt.

- *Pályaterv kialakítását és megvalósítását támogató szolgáltatások:*

Amennyiben a rehabilitáció lehetséges irányának meghatározása során a munkaerő-piaci kereslet és az ügyfél megmaradt képességei, egyéni igényei alapján képzési szükséglet jelentkezett, a foglalkozási rehabilitációs szolgáltatást nyújtó felmérte azt, hogy az ügyfél felkészült-e a több hónapos, rendszeres tevékenységben való részvételre, továbbá, hogy a képzés, mint foglalkozási rehabilitációs eszköz adekvát irányt jelentett-e a tartós elhelyezkedés szempontjából.

Abban az esetben, amikor a rehabilitációs tervbe képzési programelem került beépítésre, a képzés vonatkozásában a munkatársak felmérték, hogy az ügyfél:

- milyen értékeket lát a képzésben, a saját céljaival összhangban van-e,
- korábban milyen motivációval tanult (pozitív, negatív emlékek), milyen eredménnyel végződtek tanulmányai,
- van-e a tanulásról olyan tapasztalata, amit jelenlegi helyzetében a képzésnél használni lehet,
- van-e olyan tudásszintje, vagy felhozható-e arra a szintre, ami a szükséges képzés belépési feltételeit és a tanulási igényét ki tudja elégíteni, valamint a képzésben való bennmaradást elősegíti,
- rendelkezik-e az adott képzési program megkezdéséhez szükséges előismeretekkel,
- milyen iskolai és/vagy szakmai végzettséggel, illetve a szakma gyakorlásához szükséges készségekkel és képességekkel rendelkezik,
- alkalmas-e a csoportmunkára vagy egyéni képzést igényel, és amennyiben szükséges akkor a képzésbe történő bekapcsolódáshoz fel kell-e zárkóztatni, ehhez hozzá kell-e rendelni a szükséges szolgáltatást (rehabilitációs pályaterv kialakítását és megvalósítását támogató szolgáltatások közül a tanulási képességek és készségek vizsgálata, képzésre történő felkészítés),

- annak lehetőségét, hogy a megszerzendő képesítéssel, végzettséggel lehetősége adódik-e a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre.

Hasznos eszköz volt – főként az ügyfél bizonytalansága esetén – a rehabilitációs pályaaorientációs tanácsadás, amely segítséget nyújtott abban, hogy mely képzési irányok lennének megfelelőek az ügyfél számára. Rövid idő alatt a résztvevők (ügyfelek) segítséget kaptak önismeretük mélyítéséhez és pályaismeretük fejlesztéséhez, valamint megerősítették őket döntésükben a továbblépés irányában. A képzést megelőzően az ügyfeleket felkészítették az oktatással járó egyéb feladatokra, az utazással kapcsolatos nehézségek leküzdésére, és általában arra a megváltozott életformára, amely a képzés ideje alatt előáll számukra. A képzés sikeres befejezését támogatta a folyamatos, egyénre szabott rehabilitációs mentori szolgáltatás, az ügyfél állapotának figyelemmel kísérése, illetve szükség esetén az azonnali beavatkozás nagyban hozzájárult a képzésben való bennmaradáshoz és a segítette a lemorzsolódás elkerülését.

- *Életvezetést támogató szolgáltatások:*

A célcsoport esetében a tartós munkaerő-piaci távollét számos viselkedésformára és a munka világával szembeni hozzáállásra gyakorolt negatív hatást, amelynek kezelése, megoldása a munkaerő-piaci integráció katalizátora lehet. Ilyen jellemző problémák voltak:

- az alacsony motiváció,
- a társadalmi kirekesztődés, izoláció, beilleszkedési képességek leépülése,
- a magas fokú betegségtudat,
- az önértékelés, önbizalom alacsony szintje, eltartottság, tehetetlenség, kiszolgáltatottság érzése,
- a magas szintű munkavállalói reszocializációs szükséglet (pl.: átstrukturált napirend).

A felsorolt elhelyezkedést és társadalmi integrációt gátló tényezők hatásainak megfelelő szolgáltatásokkal történő enyhítése elősegítette a munkára kész állapot elérését.

- *Komplex támogató szolgáltatások:*

A megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci aktivitási szintje rendkívül alacsony. A TÁMOP 1.1.1 projekt szolgáltatás-centrikus jellegének köszönhetően nagymértékben javította az összetett munkaerő-piaci hátrányokkal bíró programrésztvevők elhelyezkedési esélyeit. A projekt keretében nyújtott foglalkozási rehabilitációs szolgáltatások nagymértékben hozzájárultak a munkaerő-piaci alkalmazkodóképesség kialakításához vagy növeléséhez. Az ügyfélkör egyik legfontosabb jellemzője a tartós munkaerő-piaci távollét és a hosszú munkanélküliség, amely a szociális készségek leépülésével, atomizálódással, perspektíva-beszűküléssel együtt az önbizalom hiányát és a bizonytalanság magas szintjét idézi elő a megváltozott munkaképességű személyek nagytöbbsége esetében.

Ezek a nem kívánatos magatartásformák megnehezítik a munka világába történő visszatérést, amelynek kezelésére az egyéni igényeken, szükségleteken alapuló egyéni fejlesztési tervben meghatározott szolgáltatások és tanácsadások megfelelő kombinációja adekvát segítséget jelenthet. Az állandó személyes támogatás és a rehabilitációs mentori tevékenység megfelelő támaszt jelent a munka világtól eltávolodott, de oda visszatérni szándékozó ügyfelek számára. A problémafeltárás, a

célok és a hozzá vezető lépcsőfokok szükségletekre és egyéni igényekre alapozott tervszerű kijelölése, az egyéni fejlesztések, a tartós elhelyezkedéshez szükséges készségek és képességek erősítése révén elősegítik a munkára kész állapot elérését és a foglalkozási rehabilitáció folyamatának megvalósítását. Ennek érdekében minden programrészrtvevő esetében indokolt rehabilitációs tanácsadás, rehabilitációs munkaerő-piaci és foglalkozási információk nyújtása, rehabilitációs mentori szolgáltatás biztosítása.

Összefoglalva elmondható, hogy a széles körű egyéni fejlesztés eredményeként ügyfeleink felkészültebbek lettek, lényegesen több ismerettel rendelkeznek a munkavállaláshoz. A projekt munkatársai segítettek abban, hogy az adott térség foglalkoztatóinak munkaerőigényeit, az álláslehetőségeket feltárják, így a projekt résztvevői a rendelkezésre álló lehetőségek közül választhattak.

A projekt keretében a szolgáltatásokhoz, együttműködéshez kapcsolódóan **az ügyfélkör utazási költségeihez 100%-os támogatást nyújtottunk.**

3.5.3 A munkába helyezéshez, illetve képzésbe vonáshoz kapcsolódó alkalmassági-, foglalkoztathatósági vizsgálatok megvalósítása,

A foglalkozás egészségügyi ellátásról szóló 27/1995. (VII.25.) NM rendelet, a 89/1995. (VII.14.) Kormányrendelet és a 33/1998.(VI. 24.) NM rendelet alkalmazása alapján előzetes munkaköri, valamint szakmai alkalmassági vizsgálatot biztosítottunk a munkavállalás illetve a szakmai képzés előtt.

3.5.4 Képzések támogatása

A megváltozott munkaképességű személyek foglalkozási rehabilitációjának sikerességében az egyik legnagyobb perspektívával rendelkező kitörési pont a képzés. Az egészségkárosodással élő emberek jellemzően alacsony iskolai végzettsége vagy elavult szakképzettsége – a magas életkorból, a releváns, friss szakmai tapasztalat hiányából és tartós munkaerő-piaci távollétből fakadó munkaerő-piaci akadályok mellett – az egyik legmarkánsabb munkaerő-piaci sikerességet nehezítő tényező. A megváltozott munkaképesség mellett megmaradt és felhasználható képességek a foglalkozás-egészségügyi feltételek mentén az esetek nagy többségében nem teszik lehetővé még a szakmával rendelkező személyek számára sem, hogy az egészségkárosodást megelőzően gyakorolt szakmájukba visszatérjenek és elhelyezkedjenek. Komoly problémát jelent az ügyfélkör elavult szakképzettsége is, amely a hosszú munkaerő-piaci távollétet követően az esetek többségében nem tudja tartani a lépést a munka világának aktuális elvárásaival. Az ügyfélkör képzése, a megmaradt képességekkel kompatibilis új szakmai végzettség megszerzése nagymértékben elősegítheti az ügyfélkör munkaerő-piaci boldogulását. A célcsoportban nagyarányú az alacsony iskolai végzettséggel, illetve elavult szakmával rendelkezők száma. A képzések támogatásával a projekt célja az volt, hogy az ügyfél igényéhez maximálisan alkalmazkodó rendszerben, a legadekvátabb képzési irányt válasszuk ki, illetve támogassuk.

A projekt keretében a következő támogatási formák voltak nyújthatók a képzésekre tekintettel:

- képzés – tanfolyam – díjának teljes mértékű megtérítése,
- a képzésre történő utazás költségeinek megtérítése,
- képzéssel kapcsolatos szakmai alkalmassági vizsgálat költségei.

A különböző pálya-tanácsadási szolgáltatásokon ügyfeleink a humánszolgáltató munkatársak szakértő támogatásával alakították ki a képzési célt, választottak olyan szakképzést, amely a valós, térségi munkaerő-piaci igények mellett figyelembe vette az egészségkárosodás jellegét és mértékét. Ügyfeleink az általuk kiválasztott képzés elvégzését követően a frissen megszerzett szaktudás és az új, piacképes ismeretek révén könnyebben tudtak elhelyezkedni a munkaerő-piacon.

3.5.5 A megváltozott munkaképességű személyeket foglalkoztatni képes munkaadók szemléletének formálása.

Tapasztalataink szerint a megváltozott munkaképességű személyek hátrányos helyzete nem feltétlenül következik megmaradt képességeikből, mint inkább társadalmi kirekesztettségükből, téves információkon alapuló általános megítélésükből, a velük kapcsolatos negatív szemléletből, ezért a projekt egyik célja volt ennek a hozzáállásnak a megváltoztatása.

A projekt célcsoportját alkotó megváltozott munkaképességű személyek nyílt munkaerő-piacon történő foglalkoztatásának növelése érdekében folyamatosan szükséges a munkáltatók – és a társadalom – szemléletváltásának elősegítése a megváltozott munkaképességű emberekkel, mint munkavállalókkal szemben, ezen belül a foglalkoztatók és a potenciális munkatársak figyelmének felkeltése, érzékenyítése, információ-ellátottságának növelése és ismereteinek bővítése, véleményének formálása, előítéleteinek csökkentése. A munkaadói kapcsolattartás keretében, illetve a kommunikációs tevékenység megvalósítása keretében került sor a munkaadók érzékenyítésére.

A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásának elutasítását, a sajnálkozást, közömbösséget, elfordulást többnyire a sztereotípiák és az információ hiánya okozza, ezért egyik fő célunk volt, hogy személyes kapcsolatteremtéssel, hiteles információk nyújtásával, a projekt célcsoportjának megismertetésével változtassunk a velük kapcsolatos munkáltatói attitűdön. A projekt keretében a munkáltatók részére támogatott szolgáltatásokat nyújtottunk, tanácsadást biztosítottunk, rendezvényeket szerveztünk, állásbörzétet, szakmai napokat tartottunk, ahol lehetőség volt az érintett felek személyes találkozására, tapasztalatcserére. Nagy hangsúlyt fektetünk az aktív munkaadói kapcsolattartásra, illetve a kommunikációs tevékenységre.

A munkahely jelentős szocializációs színtér, mely amellett, hogy megélhetést biztosít, értékeket közvetít és viselkedésmintákat is tanít. Ebből kiindulva, a munkáltatók és a munkatársak szemléletformálása komoly pozitív irányú szemléletváltást indíthatott el társadalmi szinten is.

3.5.6 Támogatott foglalkoztatás

A célcsoport a különböző álláskeresőt elősegítő és munkaközvetítést tartalmazó foglalkozási rehabilitációs szolgáltatások biztosításával támogatás nélkül, vagy foglalkoztatásba kerülés ösztönzését elősegítő támogatott foglalkoztatás mellett került elhelyezésre a nyílt munkaerő-piacon. A foglalkoztatást elősegítő támogatás megfelelő alkalmazásával elérhetővé vált a nyílt munkaerő-piaci munkahelyen történő elhelyezkedés lehetősége, a munka világába történő visszatérés a támogatás nélkül önerőből elhelyezkedni nem tudó egyének számára is. A támogatott foglalkoztatás eredményeként megszerzett munkatapasztalat, munkagyakorlat nagymértékben növeli a munkaerő-piacon történő re-integráció esélyét, a tartós foglalkoztatás lehetőségét. A megváltozott munkaképességű személyek munkavállalási esélyeit csökkentő hátrányok közül a munkaadók által érzékelt egyik legfontosabb probléma a tartós munkaerő-piaci távollét következtében fellépő aktuális, releváns munkatapasztalat hiánya, a munkavállalói létformából, a munkavégzés napi ritmusából történő tartós kiesés. A foglalkoztatás első időszakában nyújtott teljesítménye a megváltozott munkaképességű munkavállalónak gyakran elmarad a munkavállaló potenciális kapacitásaitól, amelyet a munkaadók többsége nem tud elfogadni, így a munkába történő visszatérés sok esetben csak rövid, átmeneti időtartamokra valósul meg.

A munkavállaló számára a fentebbi okok miatt támogatás mellett szükséges volt egy olyan **tranzit időszakot** biztosítani, amelynek során a munkavégzéshez szükséges készségeit és képességeit, szociális kompetenciáit, munkavállalói magatartásformáit ismét a korábbi, egészségkárosodás következtében elszenvedett tartós munkanélküliség és passzív létforma előtti szintre lehetséges fejleszteni. A munkatapasztalat-szerzés támogatása támogatott foglalkoztatás keretében a munkaadóknak nyújtott anyagi ösztönzésen keresztül csökkenti a munkaadói elvárásokat, lehetőséget adva a munkavállaló számára a munkavállalási reszocializáció – hosszabb időtartamú és ennek következtében tartósabb – folyamatának végrehajtására, és ezáltal növeli a foglalkozási rehabilitáció esélyét.

Hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci integrációját segítő projektek esetében gyakori, amikor munkaadói igényként merül fel az elvárásoknak megfelelő munkaerő közvetítése mellett a foglalkoztatás pénzügyi támogatásának lehetősége. A projekt keretében csekély összegű (de minimis) támogatásként nyújtható bérköltség-támogatásból álló, munkaadók számára biztosított támogatott foglalkoztatási rendszer mind a munkaadói, mind a munkavállalói oldal számára előnyökkel járt a foglalkoztatás szempontjából:

- A munkaadó anyagi kockázatvállalás nélkül alkalmazhatta a beválás szempontjából kockázatosabbnak ítélt munkavállalói kört.
- A munkaadó számára ellentételezésre került a foglalkozási rehabilitációban tanúsított együttműködése, a munkahelyi rehabilitáció megvalósítása.
- A munkavállaló a tartós munkaerő-piaci távollétet követően:

- kipróbálhatta fizikai és szellemi teljesítőképessége határait, a megmaradt képességeihez leginkább illeszkedő munkakörök feltérképezésével,
- a munkavégzés által megkövetelt időgazdálkodás, napi rutin készségeinek megszerzésével munkavállalói re-szocializációban részesült,
- friss, releváns szakmai tapasztalatot szerzett, amely elősegíti későbbi munkaerő-piaci érvényesülését,
- lehetőséget kapott arra, hogy bebizonyítsa a támogatásban részesülő munkaadónak, hogy képes értékteremtő feladatok ellátására minőségi és mennyiségi szempontból egyaránt, ezzel megteremtve a támogatás leteltét követő továbbfoglalkoztatás esélyét.

A támogatott foglalkoztatásba vont munkáltatók kiválasztása során az alábbi szempontok kerültek érvényesítésre:

- a munkaadó megfelel az állami támogatások megállapítására vonatkozó szabályok által támasztott feltételrendszernek,
- a munkaadó vállalja a megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatásával járó esetleges többletfeladatokat, és
- a munkaadó a támogatási szerződésben meghatározott egyéb feltételek mellett vállalja a megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatását.

A támogatás alapvető célja volt a megváltozott munkaképességű, programrésztvevő személyek munkatapasztalat-szerzésének, illetőleg elhelyezkedésének elősegítése egy olyan munkakörben, amely összeegyeztethető az adott munkavállaló elképzeléseivel, képzettségével, valamint egészségi állapotával. Az elhelyezkedéshez projektünk bérköltség-támogatást biztosított. Bérköltség-támogatás a munkaadó részére, az általa minimum 4 órában foglalkoztatott, programrésztvevő után volt nyújtható. A támogatás keretében a munkabér és az azt terhelő szociális hozzájárulási adó 100%-ban támogatható volt. Egy munkáltató több megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatásához is igénybe vehette a támogatást. A bérköltség-támogatást minden olyan csekély összegű támogatásra jogosult foglalkoztató igénybe vehette, aki a projekt - megállapodással rendelkező - ügyfeleit kívánta foglalkoztatni, a program előírásainak megfelelően, napi 4, 6, vagy 8 órában. A támogatás időtartama rugalmasan alkalmazkodott a foglalkoztatói igényekhez, hiszen az általuk igényelt havi támogatási összegtől függően, az egy főre megállapított támogatási összeg teljes egészében felhasználható volt.

A bérköltség-támogatással párhuzamosan a projekt keretéből az ügyfelek **munkába járásához kapcsolódó költségeinek megtérítésére is volt a lehetőség** a felmerülő költségek 100%-ig terjedő mértékben, megkönnyítve ezzel a sok esetben közlekedésében akadályozott, vagy munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű kistélepülésen élő megváltozott munkaképességű ügyfélkör elhelyezkedését.

3.5.7 Továbbfoglalkoztatási Intézkedésrendszer

2015 őszén, a projektidőszak végéhez közeledve Továbbfoglalkoztatási Intézkedésrendszer került kialakítása, amelynek fő elemei a munkaadók tájékoztatása és foglalkoztatásra ösztönzése, az ügyfelek intenzív, munkaerő-piaci felkészítése, valamint a munkaerő-kereslet és kínálat találkozását lehetővé tevő fórum, egy rehabilitációs állásbörze megrendezése voltak.

A Továbbfoglalkoztatási Intézkedésrendszer keretében 2015. szeptember 22. és 2015. november 04. között rehabilitációs állásbörzékkel összekötött záró konferencia sorozat került megrendezésre. A támogatott foglalkoztatás, mint projektben nyújtott támogatási eszköz lezárását követő időszak kiemelt feladatává vált a programrésztvevő ügyfelek újra-elhelyezkedésének elősegítése.

A cél az volt, hogy – amennyiben a korábban támogatott munkaadó a támogatott foglalkoztatás végét követően nem tudta a munkavállalókat tovább foglalkoztatni – a foglalkoztatás megszűnését követően minél hamarabb, nyílt munkaerő-piaci álláslehetőségekhez segítsük az ügyfeleinket, vagyis hozzájáruljunk a már munkatapasztalatot szerzett ügyfélkör támogatás nélküli, nyílt munkaerő-piaci integrációjához, a program keretében biztosított fejlesztések eredményeinek hosszú távú hasznosulása érdekében.

Az intézkedésrendszer szakmai háttere és legfőbb indoka az volt, hogy 2015.09.30-án a projekt keretében kötött minden foglalkoztatáshoz kapcsolódó bérköltség-támogatási szerződés véget ért, és a projekt küldetésének megfelelően egyértelmű célunk volt, hogy a – munkaadók által a támogatás lejártát követően továbbfoglalkoztatni nem kívánt – programrésztvevő ügyfeleket az állásuk megszűnését követően ismételten munkalehetőséghez juttassuk. A projekt keretében a támogatott foglalkoztatáshoz kapcsolódóan tovább-foglalkoztatási kötelezettség nem került előírásra a munkaadók számára, mert ezzel nagymértékben csökkent volna a fejlesztésbe bevont munkavállalók száma és az érdeklődő munkaadók aránya. A jelenlegi adatok alapján a munkavállalók 34%-át foglalkoztatta tovább támogatás nélkül a munkaadó, ami sajnálatos módon akár azt is eredményezhette volna, hogy ügyfélkörünk egy jelentős része állás nélkül marad a támogatás végét követően. A projektbe történő belépés előtt inaktív, rehabilitációs ellátásban részesülő ügyfelek - akik számára a támogatott foglalkoztatás és az általa létrejövő munkahelyek révén egy értékeőbb emberi élet esélyét kínáltuk fel – munkaerő-piaci szempontból folyamatos támogatásra szorulnak. Szakmai szempontból nem megengedhető az, hogy a támogatás letelte után az ügyfelek élete visszakanyarodjon a munkanélküli lét spiráljába és a munkaerő-piaci fejlesztések a program időtartama után elveszítsék perspektívájukat. Ennek elősegítése érdekében indokolt volt a továbbfoglalkoztatási intézkedésrendszer elemeinek megvalósítása és kiemelten a rehabilitációs állásbörze-sorozat megrendezése.

Ügyfélkör fejlesztése

A projektben támogatott, támogatást követő továbbfoglalkoztatásában nem érintett ügyfelek számára az egyénre szabott foglalkozási rehabilitációs szolgáltatások mellett intenzív, álláskereső kompetenciákat fejlesztő munkaerő-piaci tréningek szervezésével segítettük elő a magas szintű munkaerő-piaci alkalmazkodóképesség kialakítását.

Az állásbörze-sorozat ügyfélköre elsősorban a projekt - foglalkoztatásban aktuálisan nem álló - résztvevői közül került ki, ugyanakkor meg kívántuk teremteni annak a lehetőségét, hogy a projektbe bevonásra nem került, a rehabilitációs hatóságok által elérhető ügyfelek is megjelenhessenek az állásbörzéken, elősegítve a minél szélesebb körű ügyfélkör elhelyezkedési esélyeinek javítását. Ügyfeleink részére ezáltal ismételten segítséget tudunk nyújtani a támogatás nélküli újra elhelyezkedéshez, a projekt keretében – a támogatott foglalkoztatás által megszerzett munkatapasztalat révén – nagymértékben fejlesztett egyéni munkaerő-piaci potenciál, a rehabilitációs kártya nyújtotta járulékkedvezmény vagy a jelentős mértékű rehabilitációs hozzájárulást fizető munkaadók feltárása és rehabilitációs foglalkoztatásba történő bevonása révén.

Munkaadók tájékoztatás, ösztönzése:

A munkaadók tájékoztatásának legfőbb célkitűzése a munkáltatók szemléletváltásának elősegítése a megváltozott munkaképességű emberekkel, mint munkavállalókkal szemben, a munkaadók információ-ellátottságának növelése és ismereteinek bővítése a projekt közvetlen célcsoportját alkotó megváltozott munkaképességű személyek nyílt munkaerő-piacon történő támogatás nélküli foglalkoztatása érdekében.

A munkaadói kapcsolattartás, illetve rehabilitációs-foglalkoztatási tanácsadás keretében – sok potenciális munkaadót kerestek fel munkatársaink, akik közül mintegy 450 munkaadó jelezte részvételi szándékát az online regisztrációs felületen. Az állásfeltárási intézkedéseink során a munkaadók felé tett megkeresések központi pozitív üzenete és egy kulcsfontosságú érv volt az állásbörzén történő részvétel és a foglalkoztatási döntés mellett az, hogy a projekt keretében nagy létszámú megváltozott munkaképességű ügyfél vár az ismételt munkaerő-piaci belépésre. A munkából frissen kikerült, a munkavégzés ritmusába és a dolgozói lét életformájába tartósan visszakerült, friss – akár releváns – szakmai tapasztalattal rendelkező, motivált ügyfélkör gyors elhelyezkedésének elősegítése releváns munkaerő-piaci szükséglet, mert sok munkaadó nehezményezte korábban, hogy munkaerő-szükségletüket nem tudja kielégíteni a jelenlegi megváltozott munkaképességű munkaerő-kínálat. Az állásbörze-sorozat munkaadói oldalának fő célcsoportja a rehabilitációs hozzájárulás fizetése által érintett munkaadók.

Állásbörze-sorozat

A projekt végéhez közeledve kiemelten fontos feladat volt a projektben elért fejlesztések munkaerő-piaci eredményeinek stabilizálása, növelése, hogy a munkatapasztalatot szerzett ügyfélkör támogatás nélkül megvalósuló nyílt munkaerő-piaci integrációja az elérhető legmagasabb szinten valósuljon meg.

A rehabilitációs állásbörze a hátrányos helyzetű, állást kereső megváltozott munkaképességű emberek mellett kiváló lehetőséget nyújtott a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztatni szándékozó munkaadók számára is. A megváltozott munkaképességű résztvevők egyetlen nap alatt nagyszámú munkaadónál és szervezetnél adhatták le jelentkezésüket akár fizikai, akár szellemi jellegű munkakörre, ami nagymértékben növelte az elhelyezkedés és a tartós munkaerő-piaci integráció esélyét. A rehabilitációs állásbörze a hátrányos helyzetű, állást kereső megváltozott munkaképességű emberek mellett kiváló lehetőséget nyújtott a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztatni szándékozó munkaadók számára is. A munkaadók nagy létszámú megváltozott munkaképességű potenciális munkavállalóval

létesíthettek közvetlen kapcsolatot, ami nagymértékben növelte a toborzás mélységét, ezáltal javítva a kiválasztás és a munkahelyi bevalás esélyét.

A munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolását, a potenciális munkavállalók és a

munkáltatók gyors egymásra találását elősegítő fórumok rendezése nagymértékben elősegítette az intézkedés-rendszerből várható eredmények megvalósítását és a megváltozott munkaképességű munkavállalók újra-elhelyezkedését.

A rendezvénysorozat keretében a megyei megvalósító munkatársak, több, mint 6000, jelenleg nem dolgozó programrésztvevő ügyfelet

szólítottak meg, akik közül 3300 ügyfél vett részt a 18 rendezvényen, amely a projektbe bevont ügyfélkör több, mint 20%-a.

A 19 rendezvényen összesen 479 munkáltató jelent meg, akik több, mint 4100 megváltozott munkaképességű személyt szerettek volna foglalkoztatni több, mint 100 féle munkakörben. A megjelent 3300 ügyfél közel 6850 álláspályázatot adott le a megjelent munkaadóknál a potenciális elhelyezkedés reményében.

Jellemző, keresett munkakörök:

- portás,
- takarító,
- gyártósori összeszerelő, gépkezelő,
- raktáros,
- konyhai kisegítő,
- adminisztrátor,
- értékesítő,
- szociális gondozó.

A rendezvények végén kapott munkaadói visszajelzések alapján több, mint 1800 ügyfél elhelyezkedése valószínűsíthető, a munkaadók a megjelent 3300 ügyfélből ekkora létszámot terveznek foglalkoztatni. A projekt ügyfélkörének mintegy 14%-át kitevő 1800 fő a továbbfoglalkoztatási intézkedésrendszernek és a rehabilitációs állásbörze-sorozat teremtette lehetőségnek köszönhetően ismét esélyt kapott a támogatás nélküli foglalkoztatásra és a tartós munkába állásra.

4. A projekt eredményei

4.1 A projekttel szembeni partneri és résztvevői elégedettség

A projekt megvalósítása alatt a projektbe bevont ügyfelek elégedettségét 2 alkalommal, a munkaadói és a képzői partnerek véleményét 1-1 alkalommal mértük fel elégedettségi vizsgálat keretében, amely egy online rendszerben történő önkéntes értékelési lehetőséget jelentett a partnerek és az ügyfelek számára. A projekt és a megvalósítók ezáltal a tevékenységre és az alkalmazott módszerekre vonatkozóan visszacsatolást kaptak a szükséges beavatkozások és a jövőbeni fejlesztések érdekében.

- **Ügyfél-elégedettségi vizsgálat:** „Az összesítés alapján elmondható, hogy az ügyfelek rendkívül elégedettek a humánszolgáltató munkatársak által nyújtott szolgáltatásokkal, tekintve, hogy a 9-es és 10-es értékelés összesen több, mint a válaszok 94 %-át teszi ki. A legtöbben az elhelyezkedéshez nyújtott folyamatos személyes segítséget, támogatást értékelték.”
- **Munkaadói elégedettségi vizsgálat:** „A felmérés fontos eredménye, hogy a válaszok alapján nem jelenthető ki teljesen egyértelműen, hogy a TÁMOP-os megváltozott munkaképességű ügyfelek többlet odafigyelést igényelnének. Ezt a kijelentést más kérdésekre adott válaszok is alátámasztják, mert például a foglalkoztatók szerint ugyanolyan a TÁMOP-os ügyfelek munkaköri alkalmassága, mint a többi munkavállalóé, valamint ugyanolyan a szorgalmuk/motivációjuk is, mint a többi munkavállalóé. Emellett az ügyfelek többsége hasonló számú alkalommal hiányzott egészségügyi okok miatt, mint a munkaadó nem megváltozott munkaképességű munkavállalói. Emellett elmondható, hogy a foglalkoztatók elégedettek voltak a projekt megvalósításával, fejlesztési javaslatokat egyedül a projekt adminisztrációs elvárásaival szemben fogalmaztak meg.”
- **Képzői elégedettségi vizsgálat:** „A képző intézmények kifejezetten elégedettek voltak a projektszervezet munkájával, segítőkészségével, emellett a felmérés egyik fontos jelzése, hogy a – képző intézmények szerint – a TÁMOP-os ügyfelek szorgalma/motivációja és tanulmányi eredménye egyáltalán nem rosszabb, mint a többi hallgatóé, ugyanakkor a projekt ügyfélköre többlet odafigyelést, vagy szolgáltatást, és jellemzően több időt igényel a tananyag feldolgozására”.

Rehabilitációs állásbörzéről alkotott résztvevői elégedettség-felmérés alapján:

- Az ügyfelek az állásbörzék hasznosságát – közel 2550 válasz alapján – a maximálisan adható 5 pontból 4,4-re értékelték.
- Az állásbörzén megjelent munkaadók a beérkezett 471 válasz alapján az állásbörzék színvonalát az adható maximális 5 pontból 4,8-ra értékelték.
- Az ügyfélkör és a munkaadók döntő többsége egyetértett abban, hogy gyakrabban, évente több alkalommal lenne szükség hasonló megyei rendezvények szervezésére.

4.2 Országos eredmények

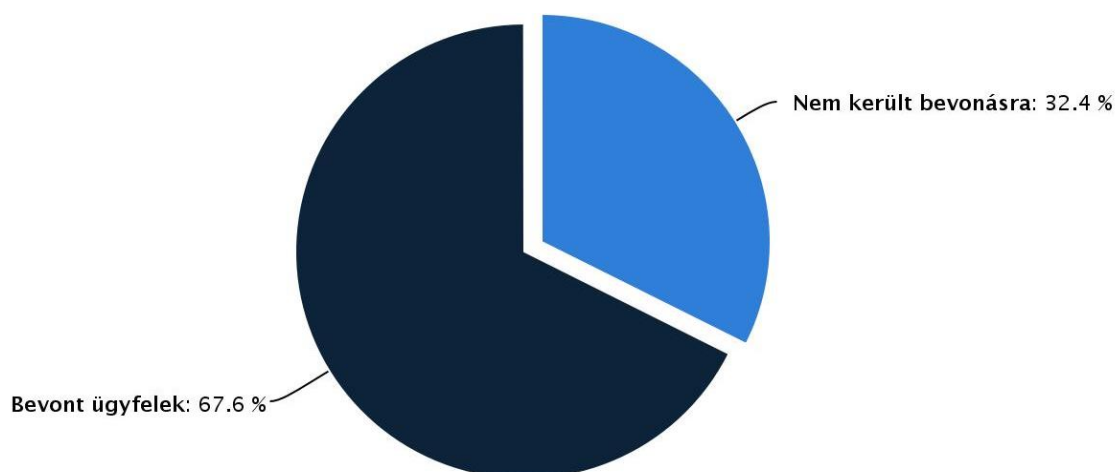
A projekt végleges eredményeinek bemutatása csak a projekt lezárását követően, a különböző mutatók véglegesítését követően valósulhatna meg teljes körűen. A záró kiadvány kéziratának lezárása 2015. november 20-án megtörtént, így a kiadványban szereplő eredményeinek az akkori állapotot tükrözik.

A projekt indikátorainak teljesülése:

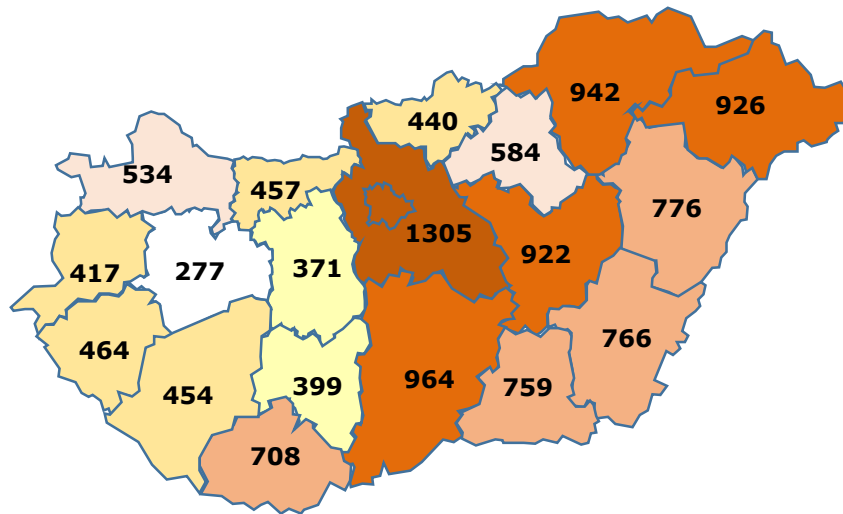
Részcélok (operatív célok), melyekre az indikátor vonatkozik	Hozzárendelt indikátorok				
	Indikátor megnevezése, típusa	Célérték	Célérték elérésének időpontja	Értéke (fő) (2015.11.20)	Indikátor teljesülése %
A projekt célcsoportjába tartozó ügyfelek feltárása, programba vonása.	Programba bevont személyek száma	12 400 fő	2015.06.30	12 465	100,52%
Az ügyfelekkel kialakított egyéni fejlesztési terv megvalósítása.	Programot sikeresen befejezők száma	legalább a programba bevont személyek 60%-a: 7 479 fő	2015.11.30	12 465	166,60%
A projekt keretében támogatott képzésüket sikeresen befejező ügyfelek száma.	A támogatott képzéseket sikeresen befejezettek száma	legalább a programba bevont személyek 20%-a: 2 493 fő	2015.11.30	2 653	106,42%
A program keretében foglalkoztatottá vált ügyfelek közül három hónapnál huzamosabb ideig foglalkoztatásban lévő ügyfelek száma.	A program megvalósítás időszakában legalább 3 hónapig foglalkoztatott ügyfelek száma	legalább a programba bevont személyek 25%-a: 3 116 fő	2015.11.30	7 734	248,20%

Megszólított és bevont ügyfelek aránya országosan (fő):

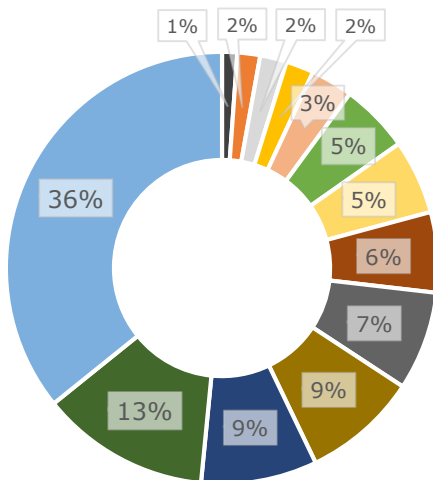
Megszólított ügyfelek száma: 18 433 fő, bevont ügyfelek száma: 12 465 fő

Bevont ügyfelek megyék közötti megoszlása (fő):

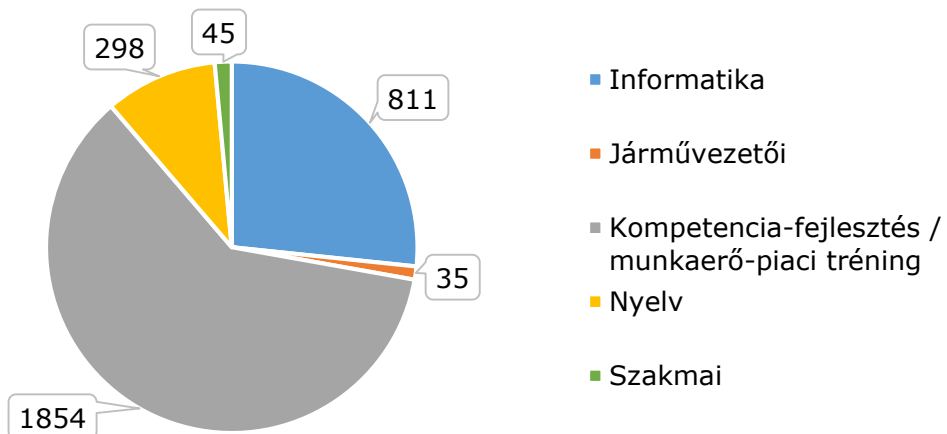
Bevont ügyfelek számára biztosított szolgáltatások:

Szolgáltatás típusa	száma ⁶
Képzési tanácsadás	1 459
Munkahelyi környezetbe történő beilleszkedés segítése	2 193
Pályatanácsadás	2 563
Személyre szóló állásfeltárás és elhelyezés	2 682
Egyéb	4 053
Munkavállalást és megtartást támogató szolgáltatások	6 660
Munkaközvetítés	7 161
Munkahelymegtartás segítése	7 730
Álláskeresési tanácsadás	9 517
Munkatanácsadás	11 099
Munkaerő-piaci és foglalkozási információk nyújtása	11 172
Rehabilitációs tanácsadás	16 271
Rehabilitációs mentori szolgáltatás	46 015
összesen:	128 575

Egy ügyfélre jutó szolgáltatások száma⁶: 10,3 / fő

Képzési támogatások típusonkénti megoszlása (db)

⁶ Az ügyfelek egyéni fejlesztési igényeihez igazodó szolgáltatásokhoz jellemzően 1-5 db tanácsadási alkalom kapcsolódott.

A támogatási eszközök eredményeinek megyei megoszlása

Megye	Bevont létszám	Támogatott képzések száma	Képzését sikeresen befejező ügyfelek száma	Támogatott foglalkoztatásban érintett létszám	Béreköltség támogatások száma	Támogatást követően tovább foglalkoztatott létszám	Támogatás nélkül elhelyezkedett
Budapest	1 305	375	279	722	885	291	430
Baranya	708	195	150	506	642	178	119
Békés	766	187	162	565	678	198	146
Bács-Kiskun	964	223	207	719	905	296	86
Borsod-Abaúj-Zemplén	942	205	191	618	801	150	160
Csongrád	759	183	170	518	631	111	77
Fejér	371	116	96	220	274	100	86
Győr-Moson-Sopron	534	118	103	315	375	147	108
Hajdú-Bihar	776	511	434	551	753	174	136
Heves	584	47	42	389	511	151	126
Jász-Nagykun-Szolnok	922	207	185	685	879	175	220
Komárom-Esztergom	457	56	49	324	429	128	81
Nógrád	440	81	75	331	428	82	43
Somogy	454	138	118	347	418	64	79
Szabolcs-Szatmár-Bereg	926	209	199	618	740	179	152
Tolna	399	78	72	282	342	111	63
Vas	417	38	34	347	432	178	107
Veszprém	277	33	30	210	254	85	58
Zala	464	63	57	343	473	152	180
Összesen:	12 465	3 063	2 653	8 610	10 850	2 950	2 457

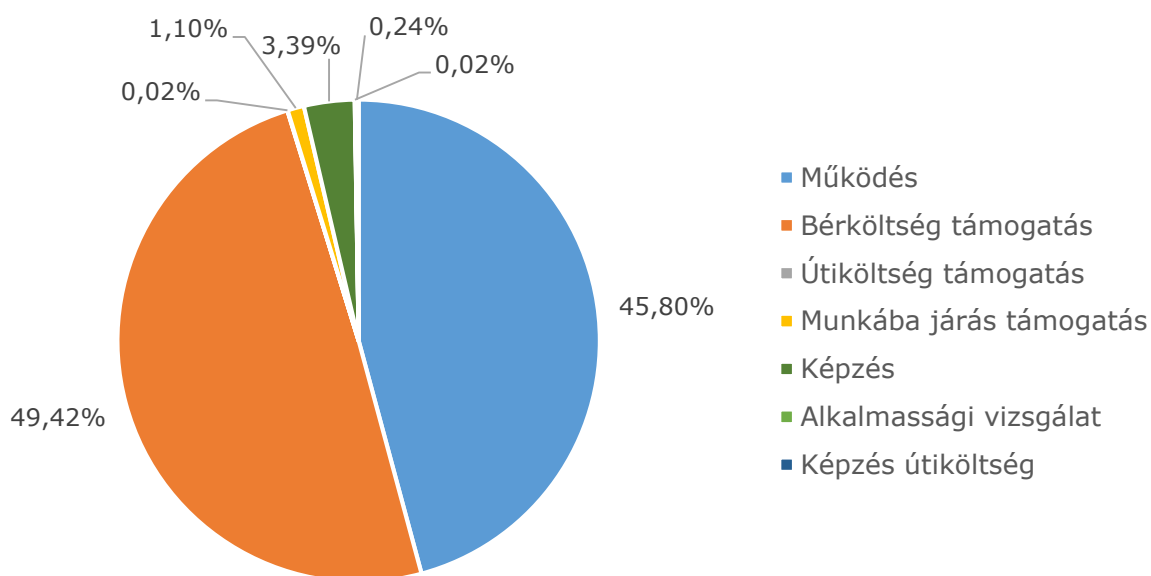
A projekt pénzügyi eredményei
(2015. november 20-ai adat alapján*)

Tevékenység		Forrás (Millió Ft)
Keret		13 700
Tartalék		143
Felhasználható keret		13 557
Működés	keret	6 273
	kötelezettség vállalás összege	5 917
	kifizetés összege	5 679
	szabad keret	356
Célcsoport támogatására rendelkezésre álló keret	keret	7 195
	kötelezettség vállalás összege	7 134
	kifizetés összege	6 826
	szabad keret	61
Összesen	felhasználható keret	13 557
	kötelezettség vállalás összege	13 051
	kifizetés összege	12 505
	szabad keret	416

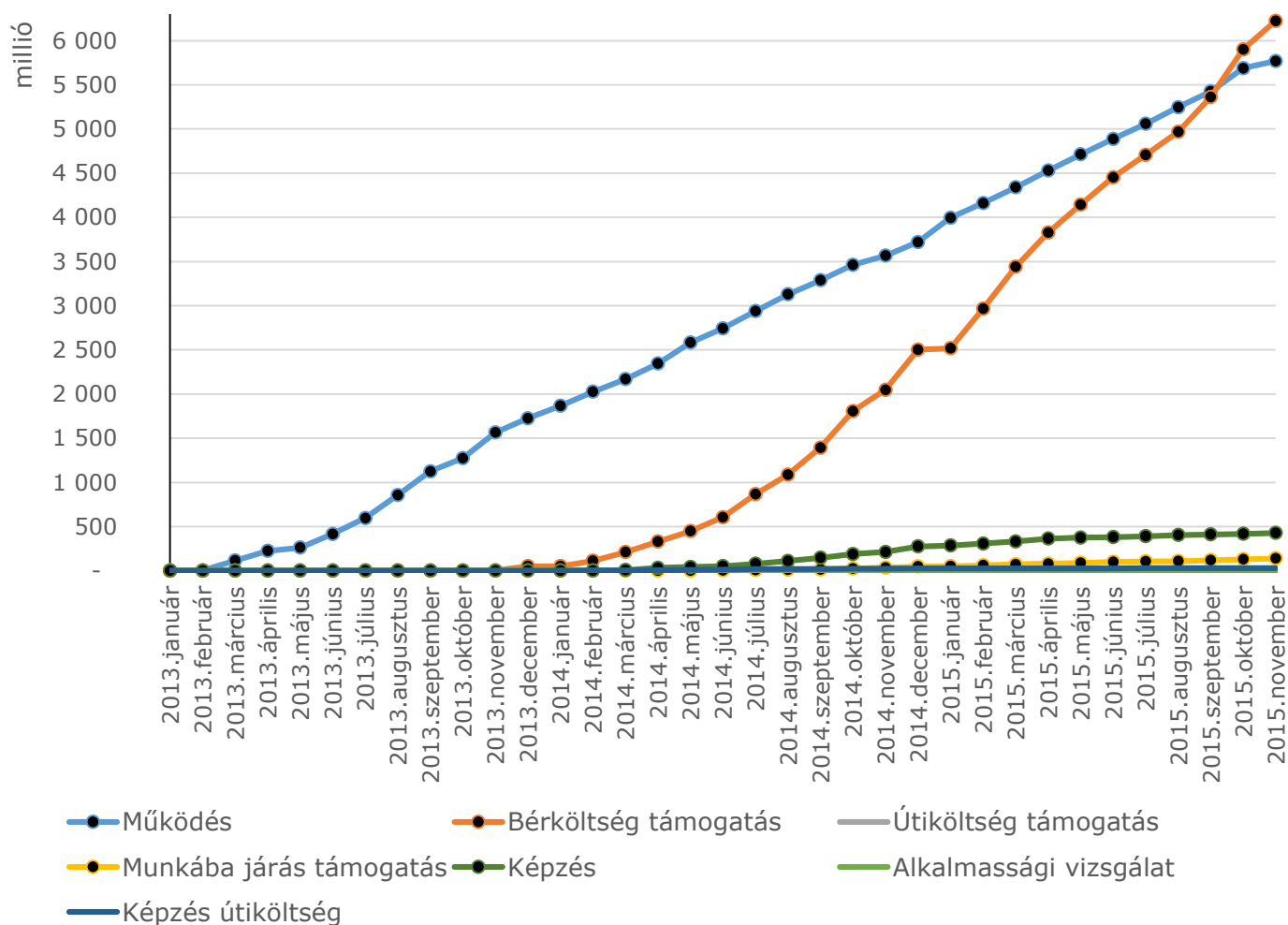
Tevékenység		Forrás (Millió Ft)
Célcsoport támogatására rendelkezésre álló keret		7 195
Bérek támogatás	keret	6 507
	kötelezettség vállalás összege	6 476
	kifizetés összege	6 224
	szabad keret	32
Munkába járás támogatása (USZT)	keret	199
	kötelezettség vállalás összege	185
	kifizetés összege	139
	szabad keret	14
Képzés	keret	437
	kötelezettség vállalás összege	437
	kifizetés összege	427
	szabad keret	0
Utazási költség támogatás	keret	45
	kötelezettség vállalás összege	34
	kifizetés összege	33
	szabad keret	12
Alkalmassági vizsgálatok költsége	keret	5
	kötelezettség vállalás összege	3
	kifizetés összege	3
	szabad keret	2

*A projekt költségvetése terhére pénzügyi kifizetések 2015. december 31-ig teljesíthetőek.

A projekt forrásfelhasználásának megoszlása

A projekt forrásfelhasználásának időbeni ütemezése

2015. október hónap közepén a programrésztvevő ügyfelek telefonos felmérése alapján a projekt foglalkoztatási eredményei:

megye	összes felmért ügyfél	munkaviszonyban áll (fő)	munkaviszonyban nem áll, de munkavállalási szándékkal rendelkezik (fő)	munkaviszonyban álló / összes felmért ügyfél aránya (%)	munkaviszonyban nem álló, de munkavállalási szándékkal rendelkezők aránya (%)
Bács-Kiskun	682	297	332	44%	86%
Baranya	501	200	247	40%	82%
BAZ	784	262	355	33%	68%
Békés	647	264	334	41%	87%
Budapest-Pest	1006	469	340	47%	63%
Csongrád	683	269	361	39%	87%
Fejér	367	174	127	47%	66%
Győr	305	168	111	55%	81%
Hajdú-Bihar	763	291	347	38%	74%
Heves	396	162	179	41%	76%
Jász-Nagykun-Szolnok	881	342	415	39%	77%
Komárom-Esztergom	391	178	148	46%	69%
Nógrád	426	136	250	32%	86%
Somogy	387	123	209	32%	79%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	705	179	385	25%	73%
Tolna	290	130	140	45%	88%
Vas	385	250	91	65%	67%
Veszprém	243	125	96	51%	81%
Zala	404	185	194	46%	89%
Összesen:	10246	4204	4661	41%	77%

Rehabilitációs állásbörze sorozat eredményei:

Rendezvény időpontja	Rendezvény helyszíne	Részt vevő munkaadók száma	Keresett munkavállalók létszáma	Részt vevő, regisztrált ügyfelek létszáma	Ügyfelek által leadott álláspályázatok száma	Munkaadók által visszajelzett, felvenni tervezett létszám
2015. 09. 22.	Zalaegerszeg	31	165	159	250	73
2015. 09. 23.	Békéscsaba	39	202	300	430	171
2015. 09. 24.	Salgótarján	12	104	121	257	87
2015. 09. 29.	Eger	11	77	70	80	31
2015. 09. 30.	Kecskemét	25	129	161	270	80
2015. 10. 01.	Szekszárd	24	96	116	208	55
2015. 10. 06.	Szolnok	21	234	313	472	104
2015. 10. 07.	Pécs	19	185	186	547	121
2015. 10. 08.	Veszprém	18	92	87	198	45
2015. 10. 13.	Szeged	27	263	261	520	74
2015. 10. 14.	Székesfehérvár	23	148	161	332	76
2015. 10. 15.	Szombathely	22	204	147	353	102
2015. 10. 20.	Győr	28	141	120	291	40
2015. 10. 21.	Tatabánya	18	271	147	435	121
2015. 10. 22.	Kaposvár	20	187	147	217	47
2015. 10. 27.	Debrecen	57	177	183	344	102
2015. 10. 28.	Miskolc	22	243	170	490	133
2015. 10. 29.	Nyíregyháza	20	85	170	318	83
2015. 11. 04.	Budapest	42	1100	350	835	291
Összesen:		479	4103	3369	6847	1836

4.3 Kommunikációs eredmények

A projekt a kommunikációs eszközök szinte teljes eszköztárát alkalmazva tevékenységének teljes tartama alatt kiemelkedően intenzív szakmai-, szakmapolitikai-, marketing-, köz- és sajtókommunikációs tevékenységet folytatott. A projektkommunikáció így beteljesítette kettős funkcióját: a TÁMOP 1.1.1 üzenetei több csatornán és folyamatosan áramlottak a célközönség felé, a nyilvánosság permanens biztosítása pedig lehetővé tette a széles társadalmi kontrollt.

A kötelezően előírt két nagy (nyitó, záró) konferencián kívül 62 „kisebb” (megyei) konferenciát, állásbörzét, munkáltatói fórumot rendeztünk, biztosítva (generálva) a szakmai kommunikációt. A rendezvényekre minden esetben és az ország minden pontján meghívtuk a kormányhivatali, önkormányzati, megyei vezetőket, a szakmai és civil testületek képviselőit. Meghívásunkat kivétel nélkül pozitívan fogadták, a párbeszédből minden fél kölcsönösen profitált. Minden rendezvényünkre mozgósítottuk a sajtót is, rendezvényeink kivétel nélkül sajtó nyilvánosak voltak, az esetek döntő többségében rövid sajtótájékoztatót is tartottunk.

Fentiek eredményeként ingyenesen generált sajtómegjelenéseink száma az eltelt csaknem három év alatt meghaladja a 280-at. (Minden médiatípust - tv, rádió, internet, print beleértve.) Ebből 32 összeállítás országos médiumokban jelent meg. A projektről negatív hangvétellű írás, tudósítás nem jelent meg.

A társadalmi kommunikáció kezdete: 2013. április 4. Országos Nyitó Sajtótájékoztató, 2013. május 30. Országos Nyitókonferencia. Mindkét eseményen magas rangú politikai és szakmai vezetők vettek részt. 2013. októbere és 2014. májusa között 18 állomásos Országos Konferencia Sorozatot (OKS) rendeztünk. 2013. decemberében részt vettünk a „Segítő Vásárlás” mozgalom médiakampányában, a központi rendezvényen önálló kiállítóként voltunk jelen.

A bevonás legintenzívebb szakaszában, 2014. májusában közepes erősségű reklámkampányt bonyolítottunk, 24 millió forint értékben. A kampány elemei tv és rádió spot, pr-cikkek voltak, amelyeket országos hatókörű és megyei médiumokban egyaránt megjelentettünk.

2014. októbere és 2015. februárja között minden megyében egy, vagy két állomásos munkáltatói fórum sorozatot rendeztünk 2 rehabilitációs állásbörze mellett. Ezek az alkalmak célközönségünk direkt megszólítása és segítése mellett szintén generáltak helyi sajtómegjelenéseket.

Végül a projekt sikeres zárásaként 19 állomásos rehabilitációs állásbörze és projekt záró sorozatot rendeztünk, amelynek sajtó nyilvános eseményeiről szintén számos tudósítás jelent meg.

A projekt teljes kommunikációjára fordított összeg mindösszesen 58 millió forint volt. Ebből a reklámkampányra 25 millió forintot, szakmai kommunikációra, és egyéb kommunikációs eszközökre (konferenciák, rendezvények, kiadványok, marketing-kommunikációs eszközök) további 33 millió forintot fordítottunk.

5. A projekt megyei megvalósításának bemutatása

Baranya megye

Baranya megyét országos összehasonlításban hátrányos helyzetű, az utóbbi évtizedekben folyamatosan romló gazdasági környezet és munkaerő-piaci helyzet jellemzi. Nagy beruházások nem valósultak meg a bányabezárások után, a jelentős létszámot foglalkoztató termelő cégek kivonultak a megyéből, újak a helyükre nem települtek be. Számos oktatási, szakképzési intézmény jelenléte miatt képzett munkaerő bőségesen áll rendelkezésre. Inkább a szolgáltatások túlsúlya érvényesül (pl. vendéglátás), a kulturális és vásárló turizmus sem hoz növekvő bevételt a megyében. A nagyobb termelő cégek jellemzően munkaerő-kölcsönzéssel foglalkoztatnak, illetve magas a közfoglalkoztatásban dolgozók száma is.

A bányabezárások után folyamatosan nőtt az egészségkárosodottak száma. Baranyában eredetileg három TÁMOP-iroda létesítését tervezte a projekt, azonban a magas ügyfélszám miatt a rehabilitációs hatóság vezetősége kezdeményezte Pécs, Szigetvár és Mohács mellett egy negyedik, komlói helyszín kialakítását is a területi eloszlás miatt. A projekt megvalósítása során igazolódott ez az igény: Pécssett 288,

Sokkal többet kaptam a TÁMOP projektől...

Géza daganatos betegségét követő egészségügyi rehabilitációt követően a lépett be a TÁMOP 1.1.1 programba. A belépést követő sikertelen elhelyezkedési kísérletek után német nyelvtanfolyamon vett részt. A mintegy 400 óra során egyszer sem hiányzott és mindig felkészülten érkezett. Pártársa az ő segítségével készült fel és teljesítette a mindennapi kihívásokat. Géza segítőkészsége abban is megmutatkozott, hogy tanórák után ott maradt és társait korrepetálta.

Ügyfelünk a TÁMOP 1.1.1 záró konferencián osztotta meg a programmal kapcsolatos tapasztalatait a közönséggel:

„Az addigi rokkantnyugdíjasból egyszer csak rehabilitációs ellátott lettem és 20ezer forinttal kevesebb lett az ellátásom és elkezdtem munkát keresni, amit a humánszolgáltatóm aktívan támogatott. Elmondhatom, hogy sokkal többet adott nekem ez a TÁMOP projekt, mint amit projektvezető úr elmondott itt előttem: képzésben vehettem részt és munkát kaptam. Újra fel kellett kelnem reggelente, időbeosztást kellett készítenem és aszerint élni. Korábbi, egészséges életemben még munkáltató is voltam 4 éven keresztül, de még csak eszembe sem jutott, hogy megváltozott munkaképességűeket foglalkoztassak. Ugyan csak legfeljebb napi 4 órában dolgozhatok, de korábban még ennyi lehetőségem sem volt. A munka visszaadta az önbecsülésem és újra fontosnak és hasznosnak éreztem magam, de ami a legfontosabb, újra családfenntartó lettem...”

Mohácson 144, Szigetváron 141, Komlón 135 ügyfelet vontunk be sikeresen a programba. Siklóson, Szentlőrincen és Sellyén kihelyezett ügyfélszolgálatot működtettünk heti egy alkalommal. Ügyfeink így az egész megye területén könnyen elérték a rehabilitációjukat segítő szolgáltatásokat, illetve munkatársaink hatékonyan tudtak kapcsolatot tartani a térség munkaadóival és a helyi önkormányzatokkal.

Munkatársainkat a munkakörökhöz szükséges végzettség és a szakmai tapasztalat alapján választottuk ki. Összetételük azonban jelentősen változott: a projekt kezdeti szakaszában a humán-szolgáltatók magas aránya miatt a humán felsőfokú végzettségűek túlsúlya érvényesült, azonban a távozó kollégák helyét a módosuló feladateloszlás miatt pénzügyi végzettségű vagy ilyen tapasztalattal rendelkezőkkel töltöttük be. A Kormányhivatal rehabilitációs hatósága a projekt kezdetétől támogatta a sikeres megvalósulást, az új belépő munkatársaink betanulását például mindvégig segítették. A térség megváltozott munkaképességűekkel foglalkozó civil szervezeteivel is eredményes együttműködést folytattunk.

Az első ügyfélbevonási megállapodás 2013. július 11-én kelt, az első bérköltség-támogatási szerződés pedig 2013.szeptember 2-án kötött. A 708 bevont ügyfélre 642 támogatási szerződés jutott, és több mint 150 ügyfél vett részt támogatott képzésben. 65 ügyfelünk kezdett dolgozni támogatás nélkül és 178 esetben valósult meg továbbfoglalkoztatás a támogatást követően.

A támogatásintenzitás és az, hogy nem voltak kötelesek továbbfoglalkoztatni az ügyfeleket pozitívan motiválta a foglalkoztatókat. A képző szervezetekkel kiváló együttműködés mellett dolgoztunk, valamennyi tanfolyam eredményes volt, mivel minden esetben figyelembe vették a speciális ügyfélkör sajátosságait. Az egyik képző adminisztratív munkakörben támogatással alkalmazta is a képzésen megismert ügyfelünket. Valamennyi csoportos tanfolyam végén hívtunk cégeket ügyféltoborzás céljából melynek minden esetben pozitív eredménye volt. Így a rehabilitáció komplexitása érvényesülhetett: a képzést elhelyezkedés követte.

***Kaszás Beáta, megyei szakmai koordinátor
Baranya megye***

Bács-Kiskun megye

Bács-Kiskun megye kiemelten jó háttérrel rendelkezett a TÁMOP 1.1.1 program indulásának idején. A korábbi években több, párhuzamosan futó, szintén megváltozott munkaképességű személyeket segítő projekt valósult meg jó eredménnyel a megyében. Kecskeméten és környékén hagyománya alakult ki az egészségkárosodott személyek segítésének, átképzésének és foglalkoztatásának. A feladatra az önkormányzat, a Munkaügyi Központ, a szociális segítő szervek és a civil szerveződések egyaránt közös érdekként tekintettek. A térség emellett munkaerő-piaci szempontból is jelentősen fejlődött: a Kecskeméten és húsz kilométeres körzetében működő, nagy létszámot foglalkoztató, jól prosperáló cégek és üzemek mellett megnyitotta kapuit a Daimler AG konzern Mercedes-Benz autógyára is. A munkáltatók alapvetően ismerték a projekt keretrendszerét, és bizalommal fordultak megyei irodáink felé. Mindezt a megkötött bérköltség-támogatási szerződések száma is alátámasztja. A program során az iroda és a munkáltatók kapcsolata tovább erősödött, alapvetően kölcsönös, segítő magatartás jellemezte a munkát.

Bács-Kiskun megyében öt szolgáltatási hely jött létre – Kecskemét, Baja, Kalocsa, Kiskunhalas, Kunszentmiklós városokban - figyelembe véve a települések lakosságának lélekszámát és a megváltozott munkaképességűek területi eloszlását. Az irodák jól

megközelíthetők, akadálymentesítettek voltak, Kecskeméten és Baján a Rehabilitációs Hatóság foglalkoztatási rehabilitációs ügyintézőinek közelsége is segítette a résztvevőket.

Segítségre szorulóként segítő szakmában

A most 24 éves Adrián születése után állami gondozásba, majd nevelőszülőkhöz került. Kertész és hentes képesítést szerzett. Gyerekkorától fogyatékosági támogatásban részesült, majd 2013. októberétől rehabilitációs ellátást állapítottak meg számára 36 hónapra, állapota alapján B1 minősítési csoportba tartozik. Egészségkárosodása enyhe mentális retardatio – viselkedésromlás nélkül – és epilepszia. Cselekvőképességet korlátozó gondnokság alatt áll. Adrián 2014. március 14-én kereste fel irodánkat nevelőanyjával. Kétségbeesetten kerestek számára munkát, kilátások nélkül. Állapota miatt sok elutasításban részesült. A TÁMOP 1.1.1-12/1 projekt keretében sikerült elhelyeznünk: az állásfeltárás során találtunk egy szabadszállási munkáltatót, aki vállalta Adrián foglalkoztatását bérköltség támogatás keretében. A Strázsa Tanya egy szociális szövetkezet keretében foglalkoztatja, amely különböző életre nevelő táborokat, programokat is szervez értelmi sérült, többek között Williams szindrómás fiatalok számára. Adrián ezekben a táborokban is besegít és a munkáltató elmondása szerint példát mutat az odaérkező fiataloknak és nagy szeretettel segíti őket boldogulásukban. Adrián lakóhelyéhez közel dolgozik, szerződése 2015. április 30-ig, majd szeptember 30-ig szól. Jelenleg is a tanyán dolgozik kertészként, támogatás nélkül. Munkáját szívesen végzi. Munkakörülményeivel elégedett. Környezete békecsengéssel, munkaadói szeretettel és rendkívüli figyelemmel veszik körül. Munkáltatójával kialakított kapcsolata segíti őt a felelősségvállalásban, önértékelésében. Munkahelyén beilleszkedett, szereti a munkaköréhez tartozó feladatok ellátását. Munkaadóival nagyon jól kijön és kötődik hozzájuk.

Bács-Kiskun megyében az elért eredmény legfontosabb alapja a sikeres szakmai együttműködés kialakítása volt a rehabilitációs hatósággal, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Főosztály szervezetével, a különböző képző intézményekkel, valamint az egyéb segítő irodákkal és szervezetekkel. A projekt időtartama során egy megyei nyitókonferenciát, két állásbörzét és egy munkáltatói fórumot szerveztünk, illetve a megyei szakmai koordinátor számos városi és önkormányzati eseményen képviselte a projektet. Gyakran szerveztünk nagyobb munkaadóknál csoportos toborzásokat, üzemlátogatásokat, és kiemelten nagy hangsúlyt fektettünk a személyre szabott állásfeltárássra. Ennek eredményeként a munkáltatók sok esetben a támogatás befejezése után tovább alkalmazták

résztvevőinket, így az általunk bevont megváltozott munkaképességű személyek hosszú távú megoldást, valódi perspektívát kaptak a programnak köszönhetően.

Az első ügyfélbevonásra 2013. júniusában került sor, az első bérköltség-támogatási szerződéseket pedig 2013. szeptemberben kötöttük. Az ügyfélkörrel humánszolgáltató munkatársaim jó kapcsolatot alakítottak ki, erre a bizalomra alapozva tudunk eredményesen segíteni a munka világába történő visszatérés során. A projekt során a kapcsolat általában erősödött, a résztvevők szívesen tértek be az irodáinkba, megértették a projekt lényegét, és elfogadták a feltételeket. Elmondható, hogy a megyében az ügyfelek és a humánszolgáltatók kapcsolata kiemelkedően szoros és jó volt.

Bács-Kiskun megyében több képző intézmény is indított képzést. Csoportos képzések terén Bács-Kiskun megye kiemelkedően sikeres volt. Az általános munkaerő piaci ismereteket nyújtó kompetencia fejlesztő tréningek mellett több ECDL képzést, valamint egy GKI képzést szerveztünk, valamint sikeresen lebonyolítottunk egy 8 fős targoncavezető csoportot is, ami országos szinten egyedülálló a projektben. Kompetencia fejlesztő képzésen alacsonyabb iskolai végzettségű és/vagy hátrányos szociális helyzetű ügyfeleink vettek részt, akiknek a tanfolyam praktikus ismereteket és önbizalmat adott, kimozdította őket otthoni magányukból, és jelentős részük sikeresen elhelyezkedett. A szakmai képzésekre nagyobb tapasztalattal rendelkező, önállóbb és céltudatosabb ügyfeleink jártak. A bizonyítvány megszerzését követően jelentős részük el is helyezkedett, a képzéseknek megfelelően irodai vagy gépkezelő területen. Az új képzettség minőségi változást hozott az életükben, és nemcsak pénzügyi szempontból, hanem ismeretségi körük bővülése tekintetében is. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2014. év végéig Daczi Péter, ezt követően Oroszi Dávid látta el megyei szakmai koordinátorként.

**Oroszi Dávid megyei szakmai koordinátor
Bács-Kiskun megye**

Békés megye

A Békés Megyei Kormányhivatal Rehabilitációs Szakigazgatási Szervének vezetői és munkatársai már a kezdetekkor felismerték a programban rejlő lehetőségeket és minden segítséget megadtak a projekt megvalósítói számára. A jó kapcsolat és a kiváló együttműködés a későbbiekben is megmaradt, többek között ennek is köszönhető, hogy az eredeti célt túlszárnyalva 766 főt tudtunk bevonni Békés megyében.

Megyénkben négy irodát alakítottunk ki, Békéscsabán, Orosházán, Szeghalmon és Mezőkovácsházán. Azért esett a felsorolt településekre a választás, mivel ott kihelyezett rehabilitációs ügyintézés is történt a Rehabilitációs Szakigazgatási Szerv (Rehabilitációs Hatóság) részéről, így az érdeklődő ügyfelek már a helyszínen felvilágosítást kaphattak a TÁMOP 1.1.1 programról. A megyei munkatársak kiválasztása során a jó kommunikációs készség és a szociális érzékenység voltak az elsődleges szempontok. A békés megyei munkatársak többnyire gyógypedagógus, szociális munkás, tanár, személyügyi szervező végzettséggel rendelkeztek, de akadtak közöttük pénzügyi, munkaügyi szaktanácsadó és igazgatásszervezői végzettségű kollégák is.

Kiemelkedő példaként említhető, hogy a Békés Megyei Kormányhivatal 47 ügyfelünk számára tudott napi 4 órás munkalehetőséget biztosítani, jellemzően adminisztrációs munkakörökben. A programrésztvevő ügyfelek elégedettek a Kormányhivatalnál számukra felkínált munkával, munkakörülményeik nem veszélyeztetik egészségi állapotukat és olyan munkahelyi tapasztalatokkal gazdagodnak, amiket a későbbiekben is hasznosíthatnak a nyílt munkaerőpiacon. Az első ügyfelet 2013. július 24-én vontuk be a programba, az első támogatási szerződés 2013. szeptember 13-án született közel egy éves időtartamra. A feladatok bővülésével nagy segítséget jelentett a munkatársak számának növekedése, ami

2014. év elejére érte el a 19 fős létszámot. A legkomolyabb kihívás a humánszolgáltatók számára az volt, hogy az ügyféllel folytatott találkozások során feltárják a programrésztvevő szükségleteit és azokat a tényezőket, amelyek leginkább akadályozzák a munkavállalásban. A motiválatlanság, a munkaerő-piacon releváns végzettség hiánya vagy a túlzott betegségtudat mind olyan akadályok, amelyeket csak a humánszolgáltató és az ügyfél között felépített bizalmi viszony tudott áthidalni. Ez a kapcsolat és az ügyféllel

Országjáró nyitókonferencia

közösen meghatározott célok eredményezhették azt, hogy a megváltozott munkaképességű ügyfelünk sikeresen munkát tudjon vállalni.

2013. augusztusában történt meg az első kapcsolatfelvétel a foglalkoztatókkal e-mailen és telefonon keresztül. A munkáltatókkal sikerült jó viszonyt kialakítani, olyannyira, hogy több foglalkoztató ajánlotta más munkáltatónak a programunkat. A projekt adminisztrációs elvárásai támasztottak némi akadályt egyes foglalkoztatóknál, de ezt a megfelelő kommunikációval és segítőkészséggel az esetek többségében orvosolni tudtuk. A foglalkoztatók számára a legmeggyőzőbb érvek a bérköltség-támogatás kedvező kondíciói voltak, valamint az, hogy lehetőségük volt általunk szervezett személyes állásinterjúk keretében megismerni az ügyfeleket. A megváltozott munkaképességű személyek mellett indított kampányok egyértelmű eredménye, hogy a békés megyei munkáltatók többsége örömmel fogadja a megváltozott munkaképességű munkavállalókat. Számos munkáltató tájékoztatásunknak köszönhetően ismerte meg a rehabilitációs kártya nyújtotta lehetőségeket, a nagyobb létszámot foglalkoztató munkáltatók többnyire tisztában voltak a számukra terhet jelentő rehabilitációs hozzájárulással.

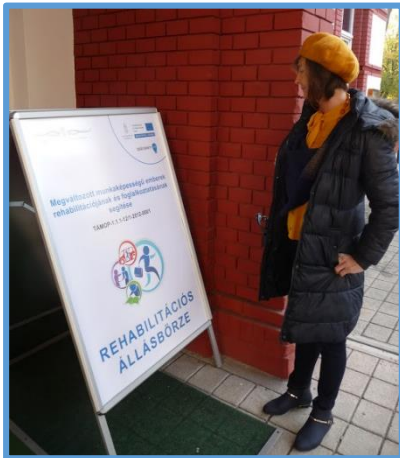
A képző intézményeket széles körben szólítottuk meg, annak érdekében, hogy minél több ügyfelünk képzési igényét ki tudjuk elégíteni. Az informatikai képzésen rész vett ügyfelek mindegyike olyan ismeretekhez jutott, amelyek nemcsak a munkaerő-piacon, de a mindennapi életben is javukra szolgáltak. A XXI. században az informatikai ismeretek valamilyen szintű elsajátítása már alapvető szükséglet és ezt ismerték fel programrésztvevőink, amihez minden támogatást meg is adtunk a képzőkkel karöltve. A kompetencia képzések elindításánál az a cél vezérelt bennünket, hogy a régen nem dolgozó vagy elavult munkakeresési ismeretekkel rendelkező ügyfeleink számára naprakész és a későbbiekben hasznosítható ismeretanyagot adjunk át. Nem utolsó sorban pedig lehetőséget biztosítottunk, hogy a hosszú munkanélküliség miatti beszűkült élethelyzetükből kitörjenek, gondjaikat megosszák hasonló helyzetben lévő embertársaikkal. Néhány ügyfélnél a képzést követően olyan pozitív belső folyamatok indultak el, amelynek köszönhetően rövid időn belül munkát találtak, akár támogatással, akár anélkül. A velünk együttműködésre lépő képző szervezetek teljes mértékben átértékelték az indított képzések fontosságát, az ügyfelek igényeit figyelembe véve kerültek összeállításra az anyagok és a képzéseket tartó szakemberek pedig végig támogatták ügyfeleinket. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2015. augusztusáig Dorogi Ramóna, ezt követően Nagy Zsolt látta el megyei szakmai koordinátorként.

**Nagy Zsolt megyei szakmai koordinátor
Békés Megye**

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Hazánk területének földrajzilag mintegy 7,8 %-t teszi ki Borsod-Abaúj-Zemplén megye, amely így az ország második legnagyobb megyéjének számít. Lakossága 700 ezer fő, ebből 24% él a megyeszékhelyen. 27 város mellett a lakosság 34%-a jellemzően 500 főt alig meghaladó kistelepülésen, zsákfalvakban lakik. Az országos átlaghoz képest nagyon magas az elvándorlás mértéke, valamint alacsony az iskolázottság és meghatározó az idősebb korúak aránya az összlakosságon belül. Így nem meglepő, hogy a megváltozott munkaképességű embertársaink száma az egyik legkiemelkedőbb az országon belül.

A megyében 7 helyen alakítottunk ki állandó irodát. 1168 főt sikerült megszólítanunk és közülük 942 fővel együttműködési megállapodást kötöttünk. A végső összesítések szerint 431 regisztrált munkaadó összesen 1342 fő munkaerőigényt jelentett be. 801 db bérköltség támogatási szerződést kötöttünk, így 618 ügyfelünk munkába állását tudtuk

támogatni, 158-an pedig segítségünkkel, de bérköltség támogatás nélkül tudtak elhelyezkedni.

A projekt gyakorlati megvalósítása során a Rehabilitációs Hatóság elvárásának megfelelően és az országos lefedettség arányos biztosítását figyelembe véve, hét szolgáltatási helyszín kialakítása vált lehetővé. A hét helyszín: Miskolc, Sárospatak, Szerencs, Encs, Kazincbarcika, Ózd, Mezőkövesd. Az irodák kialakításának elsődleges szempontját adta a Rehabilitációs Hatóság jelenléte az adott településen, a leendő ügyfelek területi megoszlása, a helyi és helyközi közlekedés sajátosságai és végül, de nem utolsó sorban a megye ipari és gazdasági lehetőségei, kitörési és fejlesztési koncepciója. Mint a későbbiekben ez be is bizonyosodott, sikerült a projekt

életében érintett résztvevő ügyfelekkel, munkáltató partnerekkel, civil szervezetekkel problémamentesen és összhangban a projekt eredményes megvalósítása érdekében együtt tevékenykednünk. A projekt megvalósításán 30-an dolgoztunk kollégáimmal. A munkatársak kiválasztásánál elsődleges szempontnak tartottuk, hogy leendő ügyfeleink részére minél szélesebb szolgáltatási spektrumot tudjunk biztosítani a leendő kollégákkal. Az elvárások között a megfelelő iskolai végzettség is fontos szerepet játszott, így a humánszolgáltatói munkakörbe többnyire pedagógusok, szociálpedagógusok, egészségfejlesztő mentálhigiénikusok kiválasztása történt. Az ügyintézők közgazdász, andragógus, igazgatásszervező képzettséggel rendelkeztek. Az elméleti tudáson felül természetesen a több éves szakmai gyakorlat és rutin jellemzi a munkatársakat az adott szakterületen. A társszervezetekkel való kapcsolatfelvételben segített a munkatársak korábbi munkahelyein kiépített partneri kapcsolatrendszer. Az évek során a leghatékonyabb segítséget az RSZSZ (Rehabilitációs Hatóság) ügyintézők készséges hozzáállása és munkája jelentette. Megkönnyítve tevékenységünket a programunkról előzetes információval ellátva irányították hozzánk a célcsoportunknak megfelelő ügyfeleket. Az első programba vonás 2013. július 22-én valósult meg, a későbbiek folyamán a megszólított ügyfelek 80 %-a került a programba. A támogatott foglalkoztatás indításánál kisebb problémát jelentett az új akkreditált foglalkoztatók megjelenése a térségben. Miután az ügyféllel közösen megterveztük a célja eléréséhez szükséges lépéseket, gyakorlati segítséget nyújtottunk a személyes igényeknek megfelelő álláskeresésben. Az ügyfelek többségét bérköltség-támogatással sikeresen elhelyeztük, illetve a képzésben való részvételüket megszerveztük és támogattuk. Nehézséget jelentett

a munkahelykeresés során, hogy a megváltozott munkaképességű személyek nagy részben távol laknak a várostól, alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek, megszerzett szakmai tudásukat betegségük miatt nem tudják hasznosítani, illetve több éve kiestek a munkaerő-piacról. A bevont ügyfelek túlnyomó része együttműködően élt a lehetőségekkel, sokat jelentett számukra, hogy bármilyen problémával, ügyintézési gonddal bátran fordulhattak humánszolgáltatójukhoz. A program által egy jobb életminőség kialakítás vált lehetővé, javult az önbecsülésük, csökkent a betegség tudatuk, és anyagi téren is biztonságban érezték magukat. Összességében nagyra értékelték a projekt által nyújtott támogatást, és hálások voltak a személyes törődésért is. A projekt időtartama alatt a meggyénben komoly szemléletváltás alakult ki, aminek köszönhetően megváltozott

munkaképességű munkavállalóink megbecsült helyet foglalnak el a munkavállalók között. Térségünkre jellemző, hogy a foglalkoztatók élnek a kormányzati intézkedések lehetőségeivel, figyelembe veszik a rehabilitációs kártya nyújtotta szociális hozzájárulási adókedvezményt és a 25 fő feletti állományi létszámnál a rehabilitációs hozzájárulás fizetése alóli mentességet. A megyében működő képző intézmények széles körével - országos és megyei szintű oktató cégekkel - sikerült felvenni a kapcsolatot. Többnyire az ügyfeleink képzési igényeihez igazodó tanfolyamot szervező képzőkkel vettük fel a kapcsolatot, de az informatikai rendszerben bármely regisztrált képző rögzíthetett képzési ajánlatot. Aktivitásuknak köszönhetően minden általunk tervezett képzést sikerült megvalósítani. Az ügyfelek többsége, akik kompetencia-fejlesztő tréningen vettek részt, a képzésen szerzett képességek birtokában rövid időn belül el tudtak helyezkedni. A szakmai tudást szerző tanfolyamra olyan ügyfelek jelentkeztek, akiknek megszerzett új szakmai tudása növelte a munkaerő-piaci értéküket és elhelyezkedési lehetőségeiket. Összesen 196-an vettek részt közvetítésünkkel valamilyen képzési formában.

Istvánt hirtelen kapta el a betegség, szívinfarktus okozott nehéz heteket számára. Ezalatt átgondolta az életét, számba vette tanári hivatását is – amit nagyon szeretett – , és végül úgy döntött, egészségi állapota miatt nem tudja tovább vállalni a pedagógusi tevékenységet. Betegség tudata még erősen meghatározta jövőképét, de motiváltnak érezte magát munkavállalásra. Változtatni szeretett volna, mivel jelként értelmezte a hirtelen jött betegséget. Az első érdemi segítséget megváltozott munkaképességüként a TÁMOP 1.1.1 program keretén belül kapta.

A részletes helyzetfeltáró interjú elkészítése közben megemlítette leendő humánszolgáltatójának, hogy amatőr zenekarban játszik, hétvégeként fellépésekre járnak. Az interjúról szóló dokumentum a mappájába került, István pedig fontolgatta a munkatársunk által felajánlott munkalehetőségeket, de egyik sem bizonyult megfelelőnek számára. Pályaorientációja tekintetében némileg elveszettnek érezte magát, a számtalan tanácsadás sem hozott száz százalékos eredményt.

A foglalkoztató partnerek közül az egyik hotel több ügyfelet alkalmazott, a projekttel történő együttműködés sikeres volt. A munkáltató keresett még dolgozókat, köztük bárzenészt is. Ekkor került elő az az apró információ, amelyet az interjú során hozott szóba az ügyfél, miszerint zenél. Humánszolgáltatója nyomban felhívta és megbeszélésre küldte a hotelba. Ügyfelünk szíve vadul kalapált, amikor megtudta a címet, de nem egészségi problémája miatt, hanem azért, mert pontosan azon a helyen, amikor a kiszűrődő muzikaszót hallgatta az épület előtt ácsorogva, álmodozott zenei karrieréről gyermekkorában. Az állásinterjú sikeresen zajlott, hamarosan István lett a hotel éttermének új zenésze. Nagyon örült a lehetőségnek, azonnal megtalálta önmagát, már nem bizonytalankodott, tudta, hogy nem tanárként fogja folytatni az életét, amely egy csapásra megváltozott azáltal, hogy a projektnek köszönhetően 30 évvel ezelőtti és a mai napig tartó álma valósulhatott meg. Az álom nem szakad meg bérköltség-támogatásának letelte után sem, foglalkoztatása a támogatást követően is folytatódott.

**Matisz István megyei szakmai koordinátor
Borsod-Abaúj-Zemplén megye**

Budapest- Pest megye

Budapest-Pest megyében 11 iroda működött a projekt keretein belül a sikeres megvalósítás érdekében. Az irodák területi eloszlása igazodott a korábbi megváltozott munkaképességű személyek számára indított projektekéhez, így az ügyfelek számára a velünk való kapcsolatfelvételben ez nem okozott nagy változást. A szolgáltató helyek kiválasztásának főbb szempontjai közé tartozott, hogy a társszervezetek irodáihoz (KH; RSZSZ) közel eső, jól megközelíthető helyek legyenek, annak érdekében, hogy az ügyfélkör minél könnyebben megtalálhassa irodáinkat.

A projekt munkatársainak felvétele folyamatosan történt, a kiválasztásnál különös tekintettel arra, hogy a felvételre kerülő humánszolgáltatók segítő szakmával valamint releváns munkatapasztalattal rendelkezzenek, így a projektbe került ügyfelek megfelelő támogatása és motiválása biztosított lehessen. Budapest-Pest megyében több pszichológus is felvételre került, akik kiemelten tudtak segíteni az ügyfelek azon mélységű életvezetési problémái megoldásában és motivátlanságuk feloldásában, melyek pszichológus szakemberi kompetenciákat igényeltek. Az ügyintézők kiválasztásánál fontosabb szempont volt a humánerőforrás területén szerzett szakképzettség, valamint a releváns irodai munkatapasztalat, hiszen a munkáltatókkal történő együttműködéshez, ill. az adminisztrációs terheik csökkentéséhez elengedhetetlen a munkaerő-piac széleskörű ismerete és a számítógépes rendszerek biztos használata.

Budapest-Pest megyében munkatársaink 1305 ügyfelet vontak be és 885 támogatott foglalkoztatást segítettek elő, több mint 590 millió forintos támogatás lekötésével. Az ügyfelek közül 291-en továbbfoglalkoztatásra is kerültek támogatás nélkül. A projekt időtartama alatt 55 munkaerő-piaci képzés indult, amely 287 fő ügyfél képzésben való részvételét jelentette.

A társszervezetekkel (Rehabilitációs Hatóság, Munkaügyi központ,) elsőként a megyei szakmai koordinátor vette fel a kapcsolatot és egyeztetett az ottani vezetőkkel, majd ezt követően a helyileg illetékes ügyintézőkön, ill. humánszolgáltatókon keresztül közvetlenül történt a kapcsolattartás. A program ideje alatt sikerült egyre jobb munkakapcsolatot kialakítani a társszervezetekkel, a jó partnerség következtében ők is munkáltatókká váltak és bérköltség támogatással foglalkoztatták ügyfeleinket. A különböző fórumok, állásbörzék, konferenciák, szervezeten felépített megkeresések, később a médiakampány a tevékenységünk eredményességére nézve hatékonyak bizonyultak. A költségvetési szervek körében (Rendőrség, BFKH, EMMI, önkormányzatok) is népszerűvé vált a program, számottevő ügyfelünk került náluk alkalmazásra és elmondható, hogy mind munkavállalói, mind pedig munkáltatói oldalról elégedettségüket fejezték ki. Mindemellett az ügyfeleknek lehetőségük nyílt munkapróba központban kipróbálni magukat egyes területeken, és a nem költségvetési szervek is igen széles körben jelentek meg a munkaadók között, a meghirdetett üres pozíciók változatos kínálatával.

A foglalkoztatók nagy részét leginkább a bérköltség támogatás adta költséghatékony megoldás ösztönözte arra, hogy éljen a program kínálta lehetőséggel és teret biztosítson a megváltozott munkaképességű

ügyfeleinknek, hogy újra kipróbálhassák magukat a munkaerő-piacon, míg nagyobb cégek számára a rehabilitációs hozzájárulás alóli mentesség bizonyult vonzó tényezőnek, amely a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatása után megilleti őket.

Az első képzői regisztrációk 2013. nyarának végén realizálódtak. Onnantól kezdve folyamatosak voltak a megyei képző intézmények regisztrációi, és összesen 56 képző intézmény regisztrált megyénkben. Igyekeztünk minél szélesebb körű képzési palettát biztosítani az ügyfelek számára, a kompetencia képzésektől kezdve, a nyelvi és számítógépes képzéseken át, egészen az egyéni piacképes végzettséget biztosító OKJ-s szakmai képzésekig. Összesen 55 képzést indítottunk, ebből 36 saját csoportunk volt, a további 19 képzési ajánlat OKJ-s képzés volt. Nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy az ügyfelek piacképes szakmát tudjanak tanulni és az átképzésük, melyet megváltozott munkaképességük indokolt, a jövőben növelje az elhelyezkedési esélyeiket. A regisztrált képző szervezetekkel az együttműködés jónak mondható, az elszámolások terén is hatékonyan tudtunk együtt dolgozni a képző intézményekkel. Az indított saját csoportjainknál a képzők figyelembe vették kéréseinket és az ügyfélkörünkből adódó speciális igényeinket. Az ügyfelek számára a képzések hasznosak voltak, többen a képzést követően az új szakmájukban, vagy az új ismeretük segítségével tudtak elhelyezkedni. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2013 novemberéig Putz Norbert, ezt követően 2014. áprilisáig Szabolcsi Viktor, majd a projekt végéig Várkonyi Beáta látta el megyei szakmai koordinátorként.

***Várkonyi Beáta megyei szakmai koordinátor
Budapest és Pest megye***

Csongrád megye

Csongrád megyében négy szolgáltatási helyszín került kialakításra: Szegeden, Hódmezővásárhelyen, Szentesen és Makón. A megyei négy helyszín kialakításánál figyelemmel voltunk arra, hogy könnyen megközelíthető helyek legyenek, lehetőleg közel a pályaudvarokhoz. A megye legtöbb járásában jelen voltunk, így a környező falvakból érkező ügyfelek részére is elérhetőek voltak irodáink.

A munkatársak kiválasztása során igyekeztünk a segítő szakmák széles körét felölelni. A kiválasztás során figyelemmel voltunk arra, hogy leendő kollégánk rendelkezik-e tapasztalattal a megváltozott munkaképességű emberek mentorálása terén, esetleg személyesen érintett-e ilyen területen. Ebből kifolyólag munkatársaink különböző szakmákból érkeztek, végzettségük alapján jogászok, tanárok, szociális munkások és gyógypedagógusok nyújtanak egyénre szabott, komplex segítséget.

A kezdeti időszakban a legtöbb segítséget a Rehabilitációs Hatóságtól kaptuk. A projekt és a Hatóság között kialakult munkakapcsolat az évek során szoros együttműködéssé alakult. Mivel a projekt sikerei a megyei elhelyezési rátát is növelik, a foglalkozási rehabilitációs ügyintézők nagyban segítették munkánkat, motiválták az ügyfeleket a programhoz való csatlakozásra.

Ügyfeleinkkel először 2013. júniusában vettük fel a kapcsolatot. A program elindulásáról, a program adta lehetőségekről minden lehetséges csatornán igyekeztünk megszólítani TÁMOP 1.1.1 lehetséges résztvevői körét. Csongrád megyében média megjelenések útján is próbáltuk az ügyfelek minél szélesebb körét tájékoztatni. A megyében ettől függetlenül azt tapasztaltuk, hogy ügyfeleink szívesen tájékoztatják egymást is a projektről. Nagyban segítette munkánkat az is, hogy különböző nonprofit egyesületek, mint például a SZITI Kulturális és Mentálhigiénés Egyesület is hozzánk irányította a náluk megjelenő érdeklődő ügyfeleket. Mindezen csatornák segítségével eredményeként 2013. augusztusában be is

A projekt hosszú távú lehetőséghez segített hozzá

vontuk programunkba első résztvevőnket. A program sikerességét mutatja, hogy 518 ügyfelünket segítettük munkához.

Ügyfeleink együttműködőek, amely annak is köszönhető, hogy folyamatos kapcsolatot tartottunk velük, figyelemmel kísértük sorsukat. Szakembereink rendszeresen megkeresték őket, de az ügyfelek részére is bármikor rendelkezésre álltak munkatársaim.

Potenciális foglalkoztatóinkkal történő első kapcsolatfelvételünk személyesen történt meg. Ügyintézőink felkeresték azon foglalkoztatókat, akik nyitottak voltak megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatására. Ennek eredménye volt, hogy 2013. szeptemberében meg is köthettük első bérköltség támogatási szerződésünket. Foglalkoztatóinkat több tényező motiválta a programhoz csatlakozásban. Egyrészt az, hogy a program a munkavállaló munkabérét akár 100%-ban térítette, ezáltal kisebb vállalkozások is alkalmazni tudtak

megváltozott munkaképességű munkavállalókat, illetve kisebb települések önkormányzati szervei is csatlakozhattak programunkhoz. Másrészt döntő tényező volt az is, hogy ügyfeleink rehabilitációs kártyával rendelkeznek, mely azt jelenti, hogy a foglalkoztató mentesül a szociális hozzájárulási adó megfizetése alól.

A képzések indításának megnyílásával Csongrád megyében a képző intézmények széles köre megkereste irodáinkat. Számos képzési ajánlat érkezett, a nyelvi képzésektől kezdve a vállalkozói ismereteken át a társasházkezelő tanfolyamig.

Az ügyfeleink jelentős része egészségkárosodását követően nem tudott korábbi munkakörében, vagy előző munkahelyén elhelyezkedni, ezért segítenünk kellett őket a nyílt munkaerő-piacon való boldogulásukban. Ezt a célt támogatták munkaerő-piaci tréningeink, ahol az ügyfelek hasonló problémákkal és élethelyzetben lévő sorstársakkal találkozhattak. Megtanulták, hogyan keressenek állást, hogyan legyenek sikeresek egy állásinterjú, esetleg hogyan kezeljék a munkahelyen felmerülő konfliktusokat.

Szilvia a rehabilitációs ellátásával kapcsolatos változásokat ment bejelenteni, és ekkor találkozott ügyintézőnkkel, illetve tőle hallott a projekt által kínált lehetőségekről. Rögtön csatlakozott a programhoz. Többször is sikerült irodánk segítségével munkát találnia. Először csak határozott idejű szerződéseket kapott, melyek folyamatos aggodalommal töltötték el, hogy hogyan tovább. Amikor a jelenlegi munkahelyén elhelyezkedett, itt azonnal határozatlan időre kötötték vele a munkaszerződést. Ez pozitív változást hozott az életében, mert megváltozott munkaképességű munkavállalóként sokkal nehezebb megfelelni a munkaerő-piaci elvárásoknak. Jelenlegi munkahelyén, a Denti System Kft.-nél 2014 decembere óta dolgozik. A Denti System Kft. a fogászati implantológiában tevékenykedő cég, ahol magas higiéniai feltételek mellett dolgoznak. A munkavégzés elsődleges feltétele a jó közügyesség és a monotonitás tűrés. Szilviának rövid időn belül sikerült beilleszkedni a munkaközösségbe. Befogadták a kollégái, akikkel barátságot kötött, mindenben segítik egymást. A munkáltatónál nyugodt légkör van, ami elősegíti az eredményes munkavégzését. A foglalkoztatója szem előtt tartja azt is, hogy megváltozott munkaképességű, és ennek megfelelő munkakörben foglalkoztatja, figyelembe veszik a képességeit, korlátait, szükségleteit, és nem okoz problémát az sem, hogy sűrűbben kell orvoshoz járnia. Ezeknek a feltételeknek a biztosításával elősegítik az ügyfél munkaerő-piaci rehabilitációját. Szilvia nagyon megbecsüli a munkáját, és mindent megtesz annak érdekében, hogy a főnökei is elégedettek legyenek vele. A munkáltatóját családcentrikusnak és rugalmasnak tartja és nagyon boldog, hogy ilyen jó munkahelyet talált. Az életkörülményeiben a legnagyobb változást az hozta, hogy ezen a munkahelyen határozatlan idejű szerződése van, és nem kell aggódnia, hogy mi lesz azután, ha lejár a szerződése.

Sikeresek voltak számítástechnikai alapismeretek oktatását elősegítő tanfolyamaink is, ahol ügyfeleink a szövegszerkesztést, táblázatkezelést és az interneten keresztül történő levelezést ismerhették meg, mindazon tudás birtokába jutottak, amely egy adatrögzítő munkakör betöltéséhez szükséges. Számos ügyfelünk a képzés elvégzését követően adminisztrátor munkakörben el is helyezkedett. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2013. novemberéig Zara Csaba, ezt követően 2014. szeptemberéig dr. Késmárki-Szabó Olga, majd a projekt végéig Masáné Dr. Stenger Natália látta el megyei szakmai koordinátorként.

**Masáné Dr. Stenger Natália megyei szakmai koordinátor
Csongrád megye**

Fejér megye

A TÁMOP 1.1.1 projekt Fejér megye munkaerő-piaci helyzetéből kiindulva 4 helyszínen 16 munkatárs részvételével kezdte meg működését: Bicskén, Dunaújvárosban, Sárbogárdon és Székesfehérváron. Székesfehérváron, a Rehabilitációs Hatósággal közös épületben valósul meg a program, ami a közös szakmai munkát nagymértékben elősegíti.

A szociális szféra különböző területéről érkező kollégák széles körű ismeretei növelték a humánszolgáltatói munka hatékonyságát. Az ügyintézői és a pénzügyi munkakörökre is a munkakör elvárásainak megfelelő végzettséggel és szakmai tapasztalattal rendelkező kollégák kerültek állományba.

A társszervezetekkel a program indulását követően folyamatos egyeztetés mellett, jó partneri kapcsolat alakult ki. Együttműködésünk sikerét többek között az alább elért eredmények is jelzik: A Kormányhivatal Munkaügyi Központjával együttműködve, 2014. júniusában állásbörzével egybekötött munkáltatói fórumot tartottunk. 2014. novemberében a Kormányhivatal és az I. fokú Rehabilitációs Hatóság segítségével munkáltatói fórum került megrendezésre. A Fejér Megyei Kormányhivatal, mint foglalkoztató 13 ügyfelet vett állományába a megyében bértámogatással. Összeségében 175 munkaadó regisztrált rendszerünkben, összesen 389 fő munkaerőigényt jelezve.

A potenciális ügyfelekkel történő első kapcsolatfelvétel a humánszolgáltató kollégák munkába állásának időszakával esik egybe. Az első ügyfél bevonására 2013. szeptember 2-án került sor. A programba vont 371 ügyfél közül 220-an vettek részt támogatott

Mozigépészként ismét a munka világában

Krisztiánnal a székesfehérvári TÁMOP iroda 2013. 10.21-én készített helyzetfeltáró interjút. Gimnáziumi érettségi és személy és vagyonőr végzettsége, munkatapasztalatai alapján könnyű fizikai munkaköröket részesítették előnyben a közösen megfogalmazott célállások között. Ezek egészségi állapotával, mozgássérültségével is összeegyeztethetőek voltak. Családi körülményei és nehéz anyagi helyzete miatt fontos volt számára az azonnali munkakezdés. A különböző humánszolgáltatások (rehabilitációs tanácsadás, munkatanácsadás, rehabilitációs mentori szolgáltatás) és a munkaközvetítés eredményeként TÁMOP 1.1.1 bértámogatással 2013.11.15-től határozott idejű munkaszerződést kötött a Magyarországi Alkotóművészek Közép és Nyugat-dunántúli Regionális Társaságával. Ügyelői munkakörben alkalmazták. Megbízhatóságának és igyekezetének köszönhetően felelősségteljesebb feladatokat is rá lehetett bízni. Jelenleg mzigépészként is tevékenykedik. A munkáltatói pozitív visszajelzések alapján a bérköltség-támogatás lejártát követően is továbbfoglalkoztatják, szociális nehézségei megoldódtak, foglalkozási rehabilitáció sikeresen zajlik.

foglalkoztatásban, bérköltség-támogatási szerződéseink száma 274, támogatás nélkül 78 ügyfelet sikerült elhelyeznünk. A humánszolgáltatás keretén belül folyamatosan figyelemmel kísértük ügyfeleink életét, rehabilitációját. A rendszeres találkozásoknak köszönhetően sikerült az ügyfelekkel bizalmi kapcsolatot kialakítanunk.

A Rehabilitációs Hatóság együttműködésével, a Munkaügyi Központ segítő hozzáállásnak köszönhetően a megye valamennyi foglalkoztatóját - több, mint 1000 munkáltatót - e-mailben kerestünk meg a projekt indulásával kapcsolatban. A bértámogatásra nyitott munkáltatókkal kiváló kapcsolatot sikerült kialakítani, amely annak is köszönhető, hogy az iroda segítette a munkáltatók által kifogásolt adminisztratív nehézségek megoldását. A program időszaka alatt folyamatosan igyekeztünk a jól kialakított munkáltatói kapcsolatok mellett új foglalkoztatókkal is megismertetni a TÁMOP 1.1.1 projekt által nyújtott lehetőségeket.

A megye valamennyi képző intézményének feltárása után találtuk meg a megfelelő megoldást az ügyfélkörünk számára. A képzések szervezését az ügyfelek igényeihez és a térség munkaerő-piaci helyzetéhez próbáltuk igazítani. Legnagyobb érdeklődés a számítástechnikai és az idegen nyelvi képzésekre volt. A motiválatlan, bizonytalan ügyfelek kompetencia jellegű képzéseken vettek részt. Összesen 96-an részesültek képzési támogatásban, a képzések eredményeként a résztvevők nagyobb arányban tudtak elhelyezkedni. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2013. novemberéig Csepi Anett, ezt követően a projekt végéig Gáspár Róbert látta el megyei szakmai koordinátorként.

Gáspár Róbert megyei szakmai koordinátor
Fejér megye

Győr-Moson-Sopron megye

Győr-Moson-Sopron megye lakosainak száma 448 312 fő, ami Magyarország lakosságának 4,5%-a. A győri ipari parkban, illetve az ipari területeken számos gépipari, járműipari vállalat, valamint azok beszállítói telepedtek le az elmúlt években. A munkaerő-piaci viszonyokat jelentős mértékben befolyásolja a területén működő nagyvállalatok aktuális gazdasági helyzete (Audi Motor Hungária Kft. és beszállítói), illetve az a tény, hogy megyénk Ausztriával és Szlovákiával is határos.

2013-ban megyénkben 9 akkreditált munkáltató, illetve az ipari parkokba betelepült vállalatok is nagy számban alkalmaztak megváltozott munkaképességű munkavállalókat. 2013. februárjában a TÁMOP 1.1.1 projekt 4 irodát nyitott a megyében: Győrben a Nyugat-dunántúli Regionális Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság épületében, míg Csornán, Sopronban és Mosonmagyaróváron a Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltségeivel egy helyszínen. Győri irodánk közvetlenül a Rehabilitációs Szakigazgatási Szerv (I. fokú Rehabilitációs Hatóság) irodái mellett, míg a csornai, soproni és mosonmagyaróvári irodáink a Rehabilitációs Hatóság kihelyezett ügyfélszolgálati helyiségei mellett helyezkedtek el, megkönnyítve ezzel a kollégák egymás közti, illetve az ügyfelekkel történő együttműködést.

A munkatársak kiválasztása, illetve felvétele 2013. márciusában kezdődött meg. A megyei létszámkeret 1 megyei szakmai koordinátorból, egy felsőfokú közgazdász végzettségű pályakezdő megyei asszisztensből, 4 felsőfokú végzettségű ügyintézőből, és 13 felsőfokú szociális munkás, szociálpedagógus, vagy pedagógus végzettségű humánszolgáltatóból állt.

2015. június 30-ig 795 ügyfél került megszólításra megyei szinten, ebből Győrben 251, Sopronban 83, Mosonmagyaróváron 93, Csornán 107, összesen 534 fő ügyfél bevonása történt meg. A bevonás 71 %-át a győri központ humánszolgáltatói végezték, ez az arány abból adódott, hogy a nyilvántartott, rehabilitációs ellátásban részesülő megváltozott munkaképességű emberek munkaerő-piaci helyzete, illetve a helyi és helyközi közlekedés szervezettsége ezen a területen volt megfelelő. Az ügyfelek az RSZSZ ügyintézőinél csak

Sikeres rehabilitáció a szociális szférában

„A TÁMOP 1.1.1. program támogatásával összesen 4 fő megváltozott munkaképességű személyt foglalkoztattunk az intézményben. A foglalkoztatással kapcsolatos tapasztalataink pozitívak és kedvező visszajelzést kaptunk a foglalkoztatottaktól is. Intézményünk számára azért volt különösen kedvező ez a lehetőség, mert szociális terület munkaerőhiánnyal küzd. Azokon a területeken, ahol nincs szükség magas szintű szakképzettségre, sokkal inkább dominálnak olyan emberi tulajdonságok, mint empátia, türelem, segítőkészség, ezek alapján sikerrel tudtuk foglalkoztatni a megváltozott képességű embereket. A foglalkoztatottak részére azért előnyös ez a forma, mert a részmunkaidő alkalmas arra, hogy kipróbálják a fizikai és pszichés terhelhetőségüket, hiszen volt, aki hosszú évek óta nem dolgozott munkahelyen. Nálunk (szociális intézmény lévén) támogató környezetben léphetnek vissza a munka világába, ezt az is bizonyítja, hogy 4 személyből most a program letelte után 3 fő tovább dolgozik. A program során tapasztaltuk, hogy a munkavállalók személyisége nyitottabb lett, önértékelésük nőtt, az átstrukturált napirend és a plusz jövedelem egy újfajta biztonságot nyújtott számukra. Kettő volt foglalkoztatottunk másik munkáltatóhoz került, ez is azt jelenti, hogy bátrabban, magabiztosabban tudnak mozogni a munka világában. A tapasztalataink tükrében örömmel fogadnánk, ha lenne még a jövőben ilyen van ehhez hasonló program, biztosan igénybe vennénk.”

Garabné Gulyás Mária igazgató
Nyitott Kapu-Vár Térségi Szociális Szolgáltató
Központ

1-2 havonta voltak kötelesek megjelenni, ezért felvettük a kapcsolatot a 4M, a Szent Cirill és Method Alapítvány, illetve a Munkaügyi Központ megváltozott munkaképességű ügyfelekkel foglalkozó kollégáival is, akik az őket megkereső, számunkra potenciális programrésztvevő ügyfeleket hozzánk irányították, míg az ő szolgáltatásukban érintett ügyfeleket kollégáim a nevezett szervezetekhez irányították.

2015. szeptember 30-ig 375 bérköltség támogatási szerződés került megkötésre, ennek 59%-a Győrben jött létre. Sopron és Mosonmagyaróvár munkaerő-piaci helyzetére jellemző, hogy mivel határ menti települések, a potenciális ügyfeleink egy része külföldön vállalt munkát, így a korábban megyei helyszínekre előirányzott, tervezett bevonással és támogatási szerződések megkötésével kapcsolatos indikátorok a gyakorlat során megváltoztak.

A munkáltatók feltárását 2013. augusztusában kezdtük meg az RSZSZ segítségével, melynek kapcsán 450 tájékoztató levelet küldtünk ki a szakigazgatási szerv tájékoztatójával együtt potenciális partnereink számára. Megyei szinten az összes önkormányzattal,

akkreditált munkáltatóval, illetve könyvelő irodákkal is felvettük a kapcsolatot és tájékoztattuk őket a programról. A munkáltatókat folyamatosan tájékoztattuk a projekten kívül igénybe vehető kedvezményeikről és juttatásokról, mint például a rehabilitációs kártya, melynek lehetőségét minden esetben ki is használták.

Megyénkben 14 képzőintézménnyel vettük fel a kapcsolatot 2013. augusztusában, melynek eredményeképpen 2014. februártól kezdődően 6 képzőintézmény által indított 15 általános, szakmai, informatikai és nyelvi képzésre 118 képzési szerződést kötöttünk 105 ügyfél számára. Tapasztalatunk alapján elmondható, hogy nagyobb létszámú jelentkező esetében, homogén csoport indítását a képzők szívesebben fogadták, ellenben sikerült 5

szakmai jellegű képzésbe integrálni ügyfeleinket. Az ügyfelek minden képzést hasznosnak ítélték meg, mely jelentősen növelte munkaerő-piacon történő hosszú távú elhelyezkedésük, integrációjuk esélyét. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2014. év végéig Farkas Krisztina, ezt követően Gyarmati Edina látta el megyei szakmai koordinátorként.

Gyarmati Edina megyei szakmai koordinátor
Győr-Moson-Sopron megye

Hajdú-Bihar megye

Hajdú-Bihar megyében csaknem 570 millió forintot tudtunk támogatott foglalkozásra és közel 100 millió forintot különféle képzésekre fordítani. A foglalkozási rehabilitáció és a munkaerő-piaci feltételek szempontjából már a projekt kezdeti szakaszában is jó adottságokkal, jó statisztikai mutatókkal, jól informált és kommunikált környezetben tudtuk megkezdeni a szakmai munkát. A projekt egész időszakára jellemző kiváló szakmai kapcsolatunk a Rehabilitációs Hatósággal nagy előnyt jelentett már az indulástól kezdve a projekt elfogadásában.

Szolgáltatási helyszíneink nyíltak Debrecenben, Püspökladányban, Berettyóújfaluban és Hajdúböszörményben, ahol összesen 23-an fogadtuk megváltozott munkaképességű ügyfeleinket, illetve láttuk el a projekt munkafadatait. A kiválasztott irodák megközelíthetősége, elérhetősége visszaigazolták a projekt tervezése során fontosnak tartott helyszínválasztási szempontokat. A munkatársak kiválasztásánál mind a személyes interjúk benyomásai, mind a személyes kompetenciák fontos szerepet játszottak. Eredményeinket látva elmondható, hogy a betöltendő munkakörökre szakmailag, emberileg is hozzáértő, tapasztalt kollégákat sikerült alkalmaznunk, akik végzettségüket tekintve szociálpedagógiai, pszichológiai, pénzügyi illetve igazgatásszervezői végzettséggel rendelkeztek.

A potenciális ügyfelekkel való kapcsolatfelvétel 2013. májusában kezdődött, főként az RSZSZ foglalkoztatási ügyintézői által. Az akkor induló programot, jó lehetőségnek tartva ajánlották az ügyfelek figyelmébe. A kezdetben bevont ügyfelek a projektről szóló információkat később már egymásnak adták át és felkeresték szolgáltatási helyeinket, humánszolgáltatóinkat, akik tájékoztatták őket a programba vonás lehetőségeiről. A legelső támogatott foglalkoztatásra, szerződéskötésre 2013. szeptemberében került sor és utána folyamatában kötöttük meg 753 darab bérköltség támogatási szerződésünket.

Az ügyfeleink mind iskolázottságukat tekintve, mind koruk és egészségügyi állapotuk szerint nagyon különbözőek voltak. Ám az biztos állítható, hogy többségük nagyon együttműködő és rugalmas volt. Ha esetleg egészségügyi állapotuk korlátozta őket a munkavállalásban, akkor is szívesen vettek részt képzéseinken. Ezt jelzi az a több mint 500 aláírt képzési támogatási szerződés. Tapasztalatunk szerint ügyfeleink számára is fontos volt, hogy sikeres résztvevői lehessenek

projektünknek, így a közös cél elérése hatékonyabbá tette munkánkat Hajdú-Bihar megyében. Az országos mutatókat is látva sok helyen megkérdezik tőlünk, hogyan

sikerülhetett egy vagy több képzésen részt vennie a bevont projektrésztvevők több mint 55%-ának, 434 ügyfélnek, akik mind sikeresen végezték el ezeket? A magyarázat egyszerű: a humánszolgáltatói munka egyik alapvető céljává és feladatává tűztük ki, hogy az ügyfelekben reális önkép alakuljon ki, hogy képességeik, készségeik, kompetenciáik tudatában tisztában legyenek a nyílt munkaerő piacra jutást segítő vagy hátráltató tényezőikről. A kulcs, az ügyféllel kialakított személyes és jó irányba befolyásoló motiváló hozzáállás, segítségnyújtás, olyan személyiség formálása mely céltudatos és tervszerű, melyben a résztvevő, az ügyfél nem passzív szerepet tölt be. Közel 300 ügyfél tekintetében láthattuk azt, hogy egy vagy több elvégzett képzést követően, nagyobb eséllyel és sikeresen helyezkedett el egy munkáltatónál, támogatott foglalkoztatásban. A képzőintézmények szem előtt tartották mind az általános képzések mind a szakmai képzések során, hogy az ügyfeleknek az ismeretek olyan rendszeréhez való jutását, olyan jártasságok, készségek, tulajdonságok kialakítását segítsék elő, melyek alkalmassá teszik őket a mindennapi életre, a társadalmi beilleszkedésre, és pozitív előremozdulást biztosítanak a nyílt munkaerő-piaci integráció folyamatában. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2014. februárjáig Fodor András, ezt követően Nádas Andrea látta el megyei szakmai koordinátorként.

**Nádas Andrea megyei szakmai koordinátor
Hajdú-Bihar megye**

Heves megye

Heves megyében a projekt négy szolgáltatói helyen - Eger, Gyöngyös, Heves, Hatvan - kezdte meg működését. A szolgáltatói helyek kiválasztásánál igyekeztünk odafigyelni a teljes területi lefedettségre, figyelembe véve a várható ügyfél és munkaadói igényeket. Ehhez szorosan igazodott a projektben dolgozó munkatársak kiválasztása is. Kiemelt szempont volt a segítő szakmákban, illetve korábban már hasonló projektben szerzett munkatapasztalat. Az alkalmazásra került kollégák korábbi munkatapasztalatát vizsgálva találunk tanárt, szociálpedagógust, közgazdászt, pszichológust. Ennek a sokszínűségnek köszönhető, hogy egy széles ismerettel rendelkező kollektíva kezdte meg a munkáját a projektben.

A munkatársak felvétele és az irodák kialakítása, berendezése után kezdődött az érdemi munka. A munkatársak felvették a kapcsolatot a Rehabilitációs Szakigazgatási Szerv (Rehabilitációs Hatóság) ügyintézőivel, segítségükkel sajátították el a munka során használt informatikai program használatát. A korábbi munkahelyeken kiépített kapcsolati tőkét felhasználva a munkaügyi központtal való kapcsolatfelvételt követően megkezdődött a munkaadók megkeresése, tájékoztatása a projektről. Ebben nagy segítség volt a megyei Iparkamarával történő korai kapcsolatfelvétel, aminek köszönhetően az ő regisztrációjukban szereplő összes munkaadóhoz eljutott a projektről szóló ismertető.

Az első ügyfél 2013. júliusában lépett be a projektbe. A megállapodását az országban az elsők között készítettük el a Hatvani irodánkban, akkor még tesztelve az informatikai rendszert. Az első bérköltség szerződés megkötésére országos szinten szintén az elsők között került sor. A támogatások folyamatos kiajánlása mellett a humánszolgáltató

kollégák rendszeres kapcsolatot tartottak fenn az ügyfelekkel, hogy a lehető legpontosabban megismerjék a problémáikat, igényeiket. Ügyfeleink példás együttműködési készséget tanúsítottak a projekt során, de volt olyan ügyfél is, akivel ez nehezebb volt, mert a projektbe történő belépés ellenére nem igényelte a kapcsolattartást. Az első bérköltség támogatási szerződés megkötése után 2013. év végére már 94 aláírt szerződéssel rendelkezünk megyei szinten, ami azt mutatja, hogy legyőzve a kezdeti bizonytalanságokat rendszeressé vált a szerződések kötése. Sok munkaadót az RSZSZ irányított hozzánk, de egyéb forrásokból is (Munkaügyi kirendeltségek, személyes ismeretség, különböző fórumok) értesültek a támogatás lehetőségéről a munkaadók. Az együttműködés a munkaadói kör részéről is pozitív volt. Megyei szinten 511 szerződés megkötésére került sor, mintegy 330 millió Ft értékben. Nagyon sok szerződés hosszabbítására került sor a projekt forrásbővítése során, amit a munkaadók pozitívan értékelték a többszörös szerződés módosítással járó adminisztrációs terhek ellenére is. A támogatási eszközök közül a bérköltség támogatás mellett a másik jelentős eszköz a képzés volt. Megyénkben 43 fő került kompetencia, informatikai és nyelvi képzésekbe. Összességében elmondható, hogy próbáltuk széles körben megismertetni a projektet a közvetlen és a közvetett célcsoporttal. Ez jellemzően sikerült is, kialakult egy pozitív kép a projektről. Nagyon sokan érdeklődnek a folytatásról, hiszen felismerték azt, hogy milyen előnyökkel jár, ha megváltozott munkaképességű személyt foglalkoztatnak, és ehhez még Európai Unió támogatást is igényelhetnek. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2013. év novemberéig Kovács István, ezt követően Bujdosó Antal Zoltán látta el megyei szakmai koordinátorként.

Bujdosó Antal Zoltán megyei szakmai koordinátor
Heves megye

Jász-Nagykun-Szolnok megye

A projekt 2013-as indulásakor Jász-Nagykun-Szolnok megyében 59 akkreditált munkaadót tartottak számon, akik 2686 megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatását vállalták. Ez a szám a nem akkreditált munkaadóknál mindössze 10-15 fő volt évente. Összességében megállapítható, hogy a projekt 2013-as indulásakor a megváltozott munkaképességű személyek kedvezőtlen, számtalan esetben elutasító közeggel találták magukat szemben a nyílt munkaerő-piacon. A projekt legfontosabb célja amellet, hogy a megváltozott munkaképességű emberek számára foglalkoztatási lehetőséget tárjon fel, és segítséget nyújtson a nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezkedéshez, a munkáltatók tájékoztatása, érzékenyítése volt.

A projektet szakmai körökben kedvezően fogadták, mind a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Rehabilitációs Szakigazgatási Szervével, mind a Megyei Munkaügyi Központtal, mind a TÁMOP 5.3.8.-as projektet megvalósító Impulzus Egyesülettel, valamint a „Megoldás Munkáltatóknak és Megváltozott Munkaképességű Munkavállalóknak” 4M programot megvalósító JNSZM Esély Közalapítvánnyal kezdetektől fogva gyümölcsöző együttműködést folytattunk és folytatunk a mai napig. A JNSZ Megyei Kereskedelmi és Iparkamara 2013. őszén részletesen tájékoztatta tagjait a projektről, honlapukon is hozzáférhetővé tették a projekt bemutatkozó anyagát.

Az ügyfelekkel való első kapcsolatfelvétellek 2013. május elején kerültek sorra. Az első bértámogatási szerződést a felek 2013. augusztusában írták alá. Mind az ügyfél bevonások, mind a bértámogatási szerződések száma ugrásszerűen megnőtt 2014. tavaszától, 2015. júliusára az ügyfélbevonás elérte a 922 főt, a bértámogatási szerződések száma pedig a 879-et, mindkét esetben jelentősen meghaladva az eredetileg tervezett

Segítség a kisvállalkozások számára

A Füred-Fém Kft 2013. novemberben csatlakozott a támogatási programhoz, ennek keretében egy, majd további két embert kezdett foglalkoztatni. Közülük mai napig két ember is foglalkoztatásban áll, és a program zárását követően is munkaviszonyban maradtak. Mind a cég, mind pedig az így foglalkoztatott dolgozók részéről rendkívül sikeresnek mondható az együttműködés. A mai gazdasági helyzetben egy vidéki kisvállalkozásnak nagyon nagy segítséget jelentett a támogatás, mert egy vállalkozás önerőből nem minden esetben képes további kettő vagy három főt alkalmazni, még akkor sem, ha a munka intenzitása ezt lehetővé tenné, hiszen a bérek és a járulékok megfizetése jelentős költséggel jár. Így azonban a munkafolyamatok felgyorsultak és olyan plusz profitot tudott termelni a cég, amely lehetővé teszi a tovább foglalkoztatást.

A munkavállaló részéről sem mondható el negatív vélemény. Több, ebbe a programba bevont ember tudja magáról elmondani, hogy újra megbecsült és hasznos tagja a társadalomnak. Itt személy szerint F. B. nevű dolgozót szeretném megemlíteni, aki évek óta munka nélkül, csupán segélyből élt. Sajnos ilyen esetekben ismert tény, hogy az ember elkeseredésében és mondhatni unalmában az alkoholhoz nyúl. Amióta F.B. nálunk dolgozik, teljes mértékben (nem csak munkaidőben) lemondott ezen „betegségéről”, továbbá újra megszokta, hogy egy átlagos munkásembernek milyen napirendben kell élni az életét. Ezek alapján elmondható, hogy a dolgozó és a munkáltató pozitív kölcsönhatásban éli mindennapjait. Bízunk benne, hogy ennek a programnak lesz folytatása, és cégünk továbbra is részese tud lenni! (A munkáltató saját beszámolója alapján)

indikátort. Az ügyfelek igen kevés kivételtől eltekintve már a kezdetektől igen együttműködőek voltak, igényelték a rendszeres kapcsolattartást, a személyre szabott törődést. Kellemes meglepetésként hatott rájuk, hogy az általuk egyfajta hivatalnak tekintett szolgáltatási helyeken odafigyeléssel, türelemmel, valós segítő szándékkal vették őket körül a szolgáltató, segítő szakmák széles körét felölelő végzettséggel (andragógus, szociális munkás, tanár, tanító stb.), tapasztalattal rendelkező humánszolgáltató kollégáink. Az egyéni képzések, valamint a projekt végén megvalósuló munkavállalásra felkészítő tréningek voltak a leghasznosabbak az ügyfelek számára. A munkavállalásra felkészítő képzéseknek köszönhetően aktuális önéletrajzzal, motivációs

levéllel, a munkáltatók által igénybe vehető kedvezmények felsorolását tartalmazó tájékoztató anyaggal, illetve a támogatott foglalkoztatás során szerzett munkatapasztalattal a birtokukban indulnak a TÁMOP 1.1.1 projekt JNSZ megyei ügyfelei a jövőben önállóan állást keresni, támogatás nélkül elhelyezkedni a nyílt munkaerő piacon. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2013. októberéig Blahó Renáta, ezt követően Tóth Andrea látta el megyei szakmai koordinátorként.

***Tóth Andrea megyei szakmai koordinátor,
Jász-Nagykun-Szolnok megye***

Komárom-Esztergom Megye

A Kormányhivatal segítőkész hozzáállásának köszönhetően a két állandó szolgáltatási helyszínen, Tatabányán és Esztergomban végzett tevékenységünk és kihelyezett ügyfélfogadásunk Kisbéren is a Kormányhivatal által rendelkezésünkre bocsájtott helyen valósulhatott meg. Az irodák területi kialakítása megfelelt az ügyfelek igényeinek, a megye kisebb településein élő ügyfelek és a munkáltatók is könnyen el tudták érni szolgáltatási helyeinket.

A kollégák különböző végzettséggel (közgazdász, szociális munkás, szociálpedagógus, tanár, pszichológus, andragógus, mentálhigiénés szakember) és területekről érkeztek a

projektbe. Voltak köztük pályakezdők és olyanok is, akik korábban Munkaügyi Központban, Családsegítő Szolgálatnál, hasonló tevékenységet végző civil szervezeteknél vagy más európai uniós projektben dolgoztak, az ő munkatapasztalataik és kapcsolatrendszerük nagy segítséget jelentett a projekt megvalósítása során. A megvalósító munkatársak létszáma megyénkben 12 fő.

A társszervezetekkel a kezdetektől jó partneri viszonyt sikerült kialakítanunk, rendszeresen vettünk részt különböző rendezvényeken (munkáltatói fórum, szakmai nap, stb.) Rendszeresen megrendezésre került a REHABKERASZ elnevezésű kerekasztal beszélgetés, melynek célja a foglalkozási rehabilitáció hatékonyságának növelése megyénkben. Ezen a TÁMOP 1.1.1. és a TÁMOP 5.3.8. projekt megvalósításában résztvevő kollégák az RSZSZ (I. fokú Rehabilitációs Hatóság) munkatársaival és meghívott vendégekkel konzultálhattak, megoszthatták egymással a jó gyakorlatokat.

Sikeres rehabilitáció egy multinacionális vállalatnál

A Mivisa Kft. fémből készült élelmiszeripari csomagolóanyagok előállításával foglalkozik. Termékei között megtalálhatók a konzervdobozok, a nyitófüles- és visszazárható doboztetők, illetve a lecsavarható fémkupakok. A vállalat a nyitófüles konzervdoboz-tetők előállításában világszerte, ebből a termékükből évente több mint 6 milliárd darabot gyártanak. A tatabányai Mivisa Hungary Kft. 2013 novemberében munkaerőigényt nyújtott be a TÁMOP 1.1.1 projekthez adminisztrátori munkakörre. Kezdetben csak női munkavállalót tudtak elképzelni az állás betöltésére, de a TÁMOP 1.1.1 munkatársainak javaslatára nyitottá váltak arra, hogy a pozíciót férfi munkaerővel töltsék be. Ezt követően a TÁMOP iroda Zsoltot javasolta az állás betöltésére, ezután pedig állásinterjúra küldték. Zsolt 40 éves, érettségizett, valamint európai üzleti asszisztensi végzettséggel is rendelkezik, ezen kívül jártas az informatikában is. Egészségi állapota 48 %, mely alapján C1 kategóriás besorolást kapott. Mozgásszervi problémával küzd, valamint jobb szemére vak. Ennek ellenére tökéletesen el tudja látni a rá bízott feladatokat, talpraesett, életerős, vidám személyiség. A személyes interjú során megfelelt a munkáltató által támasztott elvárásoknak, így 2013. november 20-tól megvalósult a támogatott foglalkoztatás, Zsolt a Mivisa Hungary Kft. csapatának aktív tagjává vált. Nyitott, vidám személyiségének köszönhetően könnyedén és gyorsan sikerült beilleszkednie az új munkahelyén, ahol a kezdettől fogva barátságosak, illetve segítőkészek voltak vele kollégái, semmiféle hátrányos megkülönböztetés nem érte egészségi állapota miatt. A munkatársakkal sikerült jó viszonyt kialakítania. Az ügyvezetővel abban egyeztek meg, hogy nem részesítik őt különleges elbánásban, ugyanúgy kapja a munkaköréhez kapcsolódó feladatokat, mint bárki más a cégnél. A cégvezetés bizalmi jellegű feladatokat is rábízott, pl. bérjegyzékek, étkezési utalványok kiosztása, könyvelésbe való besegítés és emellett a céghez érkező vendégekkel ő találkozik először, hiszen a recepció feladatokat is ő látja el. Ezt példaértékűnek tarjuk, hiszen a versenyszférában általában az a jellemző, hogy az ilyen jellegű munkaköröket dekoratív női munkaerővel töltik be. A munkaadó tökéletesen elégedett Zsolt munkájával, és ő is jól érzi magát a munkahelyén. A sikerélménynek köszönhetően Zsolt magabiztosabb lett, örömmel járt be dolgozni. Ez hozzájárult ahhoz, hogy lejárt a bérköltség-támogatás, a cég megtartotta Zsoltot a pozícióban. A fiatalember tehát azóta is a Mivisa Kft-nél dolgozik, ahol elmondása szerint nagyon jól érzi magát, teljessé vált az élete az által, hogy dolgozhat, elégedett emberként élheti az életét. Zsolt immár egyedül, segítség nélkül is megállja a helyét a nyílt munkaerőpiacon.

A problémásabb ügyfelekkel folytatott hatékonyabb munka érdekében bizonyos időközönként esetmegbeszéléseket folytattunk a Rehabilitációs Szakigazgatási Szerv ügyintézőivel.

Komárom-Esztergom Megye területileg a legkisebb megye. Az országon belüli jó földrajzi elhelyezkedése, valamint a más országreszkekhez képest kedvező munkaerő-piaci helyzete

következtében kiemelkedően magas a projekt célcsoportjába tartozó személyek foglalkoztatottsága. A kollégák már a bevonás lehetőségének megnyitása előtt kapcsolatba kerültek a későbbi ügyfelek egy részével az RSZSZ ügyintézők mellett végzett munka során. A hozzánk irányított, megszólított ügyfeleknek országos szinten kiemelkedő hányadát vontuk be a projektbe. A bevonási időszak végéhez közeledve plusz indikátorok teljesítését is tudtuk vállalni, az eredeti 307, (később módosított 342) fős elváráshoz képest végül 457 fővel zárult a megyei bevont létszám.

Nagy hangsúlyt fektettünk az állásfeltárára és arra, hogy a munkáltatók minél szélesebb köre ismerje meg a projekt keretében nyújtható támogatásokat. Az első kapcsolatfelvételekre 2013. nyarán került sor. Sikerült olyan kapcsolatrendszer kiépítenünk és úgy népszerűsíteni a projekt által elérhető lehetőségeket, hogy Komárom-Esztergom Megyében a foglalkoztatói oldal kifejezetten élénk érdeklődést tanúsított a program iránt. Ezt mutatják az alábbi számok: munkáltatói regisztrációk száma: 206, benyújtott munkaerő-igények száma: 488, az igényelt (foglalkoztatni kívánt) létszám: 733 fő. Ügyfeleink jelentős hányadát sikerült támogatott foglalkoztatásba helyezni, 429 db támogatási szerződést kötöttünk.

A projekt korai szakaszában tájékoztató levelet küldtünk a megyében fellelhető képző intézményeknek. Tekintettel a támogatott foglalkoztatásban résztvevők nagyon magas arányára és arra, hogy több ügyfelünk szintén munkaviszonyban áll támogatás nélkül, valamint arra, hogy sokan kedvezőtlen fekvésű, rossz közlekedési viszonyokkal rendelkező kis településen élnek, nálunk a képzések megszervezése nagy erőfeszítéseket igényelt. Csoportos képzést kompetencia-fejlesztő, illetve informatikai alapismeretek témakörben szerveztünk, amelyeken az ügyfelek szívesen vettek részt, az ott elsajátított ismereteket hasznosnak találták. Néhány ügyfél idegen nyelvi, illetve gépjárművezetői tanfolyamokon vett részt. A képző intézményekkel jó együttműködést sikerült kialakítanunk, ami a jövőben is hasznos lehet. Elmondható, hogy a TÁMOP 1.1.1 projekt megyénkben összességében nagyon hatékonyan és eredményesen működött.

***Dr. Varga Zsuzsanna megyei szakmai koordinátor
Komárom-Esztergom megye***

Nógrád megye

A megye hátrányos helyzetű térségnek számít, igen nehézkes az elhelyezkedés az ország többi részéhez képest. Ezt figyelembe véve sikeresnek mondhatóak a projekt Nógrád megyei számadatai: 568 megszólított megváltozott munkaképességű emberből 440-et sikerült bevonni a projektbe, a 245 megszólított potenciális munkáltató közül 191-en regisztráltak nyilvántartási rendszerünkbe. A továbbfoglalkoztatási adatok érzékletes mutatói a sikeres projekt megvalósításnak, hiszen 296 fő a legalább 3 hónapot támogatás mellett folyamatosan dolgozó ügyfelek száma, 43 fő helyezkedett el támogatás nélkül.

A partnerség építés és a kapcsolatfelvétel első lépcsőfoka a társszervekkel kialakítandó együttműködés elindítása volt. Ennek kapcsán a Kormányhivatal, az RSZSZ, a Kamara felkeresése a koordinátor által személyesen történt. Ez a jövőre nézve biztos alapját képezte egy megfelelő munkakapcsolatnak. A projekt munkatársai terepmunka keretében keresték fel a potenciális munkáltatókat és képzőket. A kapcsolatfelvételt követően elektronikus úton és telefonon folyamatos kapcsolattartás valósult meg, idővel a munkáltatók is jó hírünket keltették egymás között, melynek eredményeképpen olyan munkáltató is regisztrált, akivel nem mi vettük fel a kapcsolatot. A projekt a megyében három szolgáltatási hely létesítésével kezdte meg működését, Salgótarján, Balassagyarmat, Pásztó városokban nyíltak meg a TÁMOP irodák. Az irodák helyszíneinek

Takarítóként az acéliparban

A Pirazol Kft. acélszerkezet gyártással és légnemű anyagok tárolására alkalmas tartályok készítésével foglalkozó cég. Összesen 51 főt foglalkoztat, ebből ketten megváltozott munkaképességűek, akiket a munkaadó egy műszakban, heti 20 órában foglalkoztat. Az ügyfelek toborzása csoportos tájékoztató formájában valósult meg. A jelentkezőket humán szolgáltatás keretén belül felkészítettük az állásinterjúra, ott került kiválasztásra 5 főből az a 2 fő, akik programunk résztvevői. Mindkettejüket takarítói munkakörben alkalmazták. A munkáltató tekintettel volt ügyfeleink egészségkárosodásból fakadó speciális igényeire, és annak ellenére, hogy az ott dolgozók nem vettek részt érzékenyítő foglalkozásokon, a megváltozott munkaképességű munkatársak beilleszkedése zökkenőmentes volt. A betanítási időszakot követően a rájuk bízott feladatokat lelkiismeretesen, a határidőket betartva, legjobb tudásuk szerint végezték el, a munkáltató meg volt elégedve teljesítményükkel, hozzáállásukkal egyaránt. A foglalkoztatás ideje alatt a kommunikáció során nem merültek fel akadályok, az esetlegesen felmerülő problémákra mindig sikerült közösen megoldást találniuk. Ügyfeleink elégedettek voltak a munkával és a munkahelyi körülményeikkel, lemorzsolódásra nem került sor.

foglalkozás segítségével sikerült nyitottabbá tenni. Az ügyfelek részéről a támogatott foglalkoztatás általi elhelyezkedés lehetősége jelentette a legfőbb motivációt a programhoz való csatlakozást illetően, mely nagyban hozzájárult az életminőségük javulásához. A munkáltatókkal az első kapcsolatfelvételeket követően sikerült jó együttműködést kialakítani, mely azóta is folyamatos. Kezdetben sok segítséget nyújtottunk számunkra az IKR rendszer működésében és használatában. A rendszer eleinte bonyolultnak tűnt, azonban ellenérzéseik a segítségünknek köszönhetően apránként feloldódtak. A munkáltatók a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához rendelkezésre álló kormányzati intézkedések pozitív ösztönzőit ismerik, és szívesen használják. Tapasztalataink szerint megyénkben az állami szférába tartozó foglalkoztatók előszeretettel választják munkaerőként a megváltozott munkaképességű ügyfeleinket. A szolgáltatások során az ügyfelek motiválása, a reális célok irányába történő terelés nagy részben sikerült, hiszen az ügyfelek egy része belátta, hogy az általános műveltséghez szükséges kompetenciák elsajátítása hasznos lehet további életminőségének javításához, ez segítette a képzések iránti érdeklődés felkeltését.

Összességében elmondható, hogy a megyei megvalósítás sikeres, a projekt adta lehetőségekre további igények fogalmazódnak meg mind a munkáltatók, mind az ügyfelek részéről. A projekt megyei megvalósításának irányítását 2014. év végéig Herman Szabolcs, ezt követően Kanyó Zita látta el megyei szakmai koordinátorként.

**Kanyó Zita megyei szakmai koordinátor
Nógrád megye**

kiválasztásánál fontos szerepet játszott a könnyű megközelíthetőség, akadálymentesség, illetve a tömegközlekedési eszközök elérhetősége. A bevonási időszak legintenzívebb szakaszában Cserhátton, Rétságon, Szécsényben és Bátonyterenyén kihelyezett ügyfélfogadást is biztosítottunk. A potenciális ügyfelekkel az első kapcsolatfelvétel a Rehabilitációs Hatóság által történő átirányítás formájában történt. Az RSZSZ által átirányított ügyfelekkel a humánszolgáltatók közösen határozták meg az elérendő célokat az első interjú során, 2013. tavaszán. Az első szerződéskötések a technikai feltételek megvalósulását követően 2013. szeptemberében realizálódtak. Tapasztalatunk szerint az ügyfelekkel nagyon eredményes együttműködést sikerült kialakítani, melynek következményeként a programrésztvevői kör jelentős aránya támogatott foglalkoztatásba került. Azokat, akik alapvetően elzárkóztak a program adta lehetőségektől, csoportos

Somogy megye

Somogy megyében a megváltozott munkaképességű emberek segítése, a foglalkozási rehabilitáció jelentős szakmai múlttal rendelkezik. A korábban a regionális megyei munkaügyi szervezethez kapcsolódó szakterület strukturális átalakításai után a kormányhivatal, a TÁMOP 1.1.1 projekt, valamint a civil szervezetek együttműködését létrehozó és egyúttal azt megkövetelő intézményrendszer váltotta fel. Közös célunk minden ügyfél számára az optimális segítség nyújtása. A projekt Somogy megyében három állandó - Kaposvár, Siófok, Nagyatád - és egy kihelyezett ügyfélfogadási helyszínen – Marcaliban - állt ügyfeleink, partnereink rendelkezésére. A szolgáltatási helyek kialakításakor fontosnak tartottuk, hogy az akkori Rehabilitációs Szakigazgatási Szerv ügyfélfogadási helyéhez közeli, a környező településekről érkezők számára is könnyen megközelíthető legyen. Munkatársaink jó része gyakorlott projekt munkatárs, de friss elméleti tudással rendelkező pályakezdők is helyet kaptak a csapatban.

Az első megállapodás megkötésére Somogy megyében 2013. júliusában került sor. Összesen 454 megváltozott munkaképességű embert sikerült bevonnunk a programba, kiegyensúlyozott területi megoszlásban (Kaposvár 39%, Nagyatád és Marcali együtt 32%, Siófok 29%). A bevonási kritériumoknak való megfelelés legnagyobb akadálya a korábbi hasonló, 2 éven belüli támogatásban való részvétel volt.

A potenciális foglalkoztatók feltárásában egyrészt nagy szerepet kapott a munkatársak helyismerete, munkáltatói kapcsolattartási tapasztalatai. Más esetekben az ügyfél környezetét, mobilitását figyelembe véve, az „ügyfélhez keresve a munkáltatót” elvének alkalmazása bizonyult sikeresnek. Programrésztvevő ügyfeleink 76%-a támogatott foglalkoztatás keretében került elhelyezésre. A projekt által biztosítható, 100% támogatási intenzitású bérköltség támogatás, valamint a munkába járáshoz kapcsolódó utazási költség támogatás nagymértékben hozzájárult a foglalkoztatási szint eléréséhez. A foglalkoztatók részéről a támogatott foglalkoztatást gátló, hátráltató tényezőkkel is találkozunk, mint például a megváltozott munkaképességűekkel szembeni erős előítéletek, félelem a gyakori betegeskedéstől, a teljesítmény elvárásoknak való nem megfeleléstől, a munkahelyi közösség befogadó képességétől, adott esetben a bérfeszültségtől is. Ezekben az esetekben szociális érzékenyítő beszélgetésekkel, aktív segítség felajánlásával, a mentori szolgáltatás erősítésével (amely nemcsak a munkavállalót, hanem a munkáltatót is segíti, közvetítve a felek között), az ügyfelek pozitív tulajdonságainak, képességeinek kiemelésével próbáltuk a foglalkoztatást elősegíteni. A

Rehabilitációs állásbörze

Tartós elhelyezkedés a közsférában

Gyöngyit 2013. október 25-én vontuk be ügyfélként a projektbe. A rehabilitációs tervnek megfelelően fókuszáltunk a kiegészítő ismeretek szerzésére és a lakóhelyhez közeli munkahelyen történő elhelyezésre. Az első egy évben álláskeresési tanácsadással és mentori szolgáltatásokkal készítettük fel visszatérését a tanulás és a munka világába. Részt vett az általunk szervezett ECDL Select Start képzésen, a képzést sikeresen befejezte. 2015. február hónapban bérköltség-támogatással elhelyezkedett a Fonyódi Polgármesteri Hivatalnál hivatalsegéd, portás munkakörben. A támogatás 2015. augusztus 31-ig tartott, azonban a munkáltató és a munkavállaló kölcsönös elégedettségének eredményeként továbbfoglalkoztatásra került és jelenleg is munkaviszonyban áll a Hivatalnál.

támogatott foglalkoztatás során a munkáltatók releváns része számára segítséget nyújtottunk a támogatások elszámolása során, amelyet kiépített, személyes, rendszeres munkáltatói kapcsolattartás keretében hatékonyan tudtunk megvalósítani. Tapasztalataink szerint a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásához kapcsolódó ösztönző eszközöket részben, időnként felületesen ismertek a munkáltatók körében (számítási módszerek, érvényességi szabályok, a megváltozott munkaképesség fogalmának alkalmazása az adott szabályozás esetében). A rehabilitációs kártya kedvezménye, egyéb adókedvezmények és a rehabilitációs hozzájárulás csökkentése ösztönzőleg hatott az ügyfeleink alkalmazására, viszont a továbbfoglalkoztatási mutatók azt jelzik, hogy a kis és középvállalkozóknál, valamint a közszféra munkáltatóinál önmagukban – támogatásunk nélkül – nem elegendők. A foglalkoztatás mellett képzési támogatással is hozzájárultunk ügyfeleink sikeres rehabilitációjához. Felvettük a kapcsolatot a térségben működő képző intézményekkel, képzési programjaikról, induló tanfolyamaikról kérve tájékoztatást. Sajnos a képzési piaci környezet nem kedvezett a képzési támogatások szélesebb körű alkalmazásának, mert a projekt időszak alatt elenyésző számban és választékban indultak szakmai képzések. Az ügyfelek számára nyújtott szolgáltatások során igyekeztünk feltárni, hogy milyen képzési célokkal rendelkeznek, és párosítva a lehetőségekhez, számítástechnikai készségfejlesztő, illetve képzettséget adó (ECDL) tanfolyamokat végeztek ügyfeleink. Összességében az ügyfelek számára a képzés kevésbé volt vonzó a munkavállalással szemben, ezért motivációjukat egy-egy képzés elvégzéséhez mindvégig segítenünk kellett fenntartani. Minden szolgáltatási helyszínünkön – több alkalommal is – biztosítottunk munkavállalásra felkészítő tréningeket, amelyek a vártnál nagyobb elhelyezkedési eredménnyel és ügyfél elégedettséggel zajlottak. A tartósan munkától elszakadt ügyfelek számára a közösségi élményt adó és új napi rutint is kialakító tréningeken gyakorlati álláskeresési technikákat sajátítottak el. 2015. augusztus 31. napig 121 fő ügyfelünk vett részt képzésben.

***Tamaskovics Erika megyei szakmai koordinátor
Somogy megye***

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye a projekt indulásakor azon vidéki megyék közé tartozott, ahol az egyik legkomolyabb igény jelentkezett a programelemeink befogadására, hasznosítására mind a potenciális célcsoport, mind pedig a helyi munkaerő-piaci igények oldaláról. Ezt támasztották alá a későbbi számszerű eredmények is, hiszen a bevonási időszak során több mint 1500 célcsoportba tartozó, lehetséges ügyfelet szólítottunk meg,

és 1225 főre 895 munkaerőigény érkezett. Összességében az egész megyében óriási várakozás előzte meg a kiemelt projekt indulását.

A megyében 26 munkatárs dolgozott öt szolgáltatási helyen: 2 megyei asszisztens, 6 ügyintéző, 6 projektmunkatárs és 11 humánszolgáltató.

Az ügyfélfogadási helyek területi elhelyezkedése jól szolgálta az ügyfelek igényeit a megközelítés tekintetében, mivel az irodák

rendszerint ugyanazon a településen vannak, ahol a Rehabilitációs Hatóság irodái is megtalálhatóak. A szolgáltatási helyek könnyen megközelíthetőek tömegközlekedési eszközökkel.

Külső kapcsolataink a Rehabilitációs Szakigazgatási Szervvel, később pedig a Rehabilitációs Hatósággal kimondottan harmonikusan alakultak. Ezt bizonyítja, hogy a bevonási időszak során célcsoportba tartozó ügyfeleket ütemezetten, nagy létszámban irányították át a projekt irodákba. Az eredeti bevonási indikátort az elsők között sikerült teljesítenie a megyének, később plusz létszámot is vállaltunk. A Kormányhivatal, a Munkaügyi Központ és a Kamara képviselői is rendszeresen jelen voltak a hivatalos projektrendezvényeinken. A 4M szervezet megyei képviselőivel gyümölcsöző kapcsolatot sikerült kialakítanunk, minden megyei rendezvényen közösen jelentünk meg, legyen az munkáltatói fórum, konferencia vagy más jellegű program. Végig igyekeztünk közösen segíteni egymás munkáját és folyamatosan kerestük azokat a pontokat, ahol együttműködhetünk (munkáltatók, rendezvény helyszínek feltárása, helyi szervezetekkel történő kapcsolatfelvétel, stb.). A projekt megyei történetében 2013. július 19-én rögzítettük az első bevonást, 2013. szeptember 1-én született meg az első bérköltség-támogatás. Az „élő” kapcsolattartás a programrésztvevőkkel a mi megyénkben jól működött, a humányszolgáltató kollégák nem csak telefonon, hanem minden hónapban személyesen is felkeresték az ügyfelet a munkahelyén, ami nagyban segítette a felmerült problémák megoldását.

A munkáltatókkal sikerült a projekt kezdetétől fogva jó és rendszeres kapcsolatot kialakítani. Ezt segítette az is, hogy igyekeztünk minden megyei fórumon megjelenni, amiről tudomást szereztünk. A támogatások elszámolásának adminisztrációja során felmerült problémák esetében aktívan segítettük a munkaadókat a gördülékeny ügyintézés érdekében. Összesen 740 db aláírt szerződésünk született, így bérköltség támogatásra 476 millió forintot tudtunk felhasználni.

A megyénkben 17 képző intézmény regisztrált, 44 képzési ajánlatot nyújtottak be, és ebből 17 db került elfogadásra. A képzésekre tervezett támogatási keretet, 32 millió forintot sikerült maximálisan felhasználni. Tapasztalataink szerint az informatikai, nyelvi és a kompetencia képzéseket részesítették előnyben ügyfeleink.

***Hadházi Tamás megyei szakmai koordinátor
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye***

Tolna megye

A projekt megvalósítása a megyében három megvalósítási helyszínen, Szekszárdon, Pakson, Tamásiban történt, tehát a megye 6 járásának felében rendelkezünk állandó irodával. A projekt szolgáltatási helyeinek kialakításánál részben a területi lefedettséget, részben a potenciálisan bevonható ügyfelek számát vettük alapul. A tapasztalatok alapján ez a területi megosztás megfelelőnek bizonyult a sikeres megvalósításhoz. A projekt munkatársainak kiválasztása során – a munkakör betöltéséhez szükséges szakmai követelményeken kívül – három fontos tényezőt vettünk figyelembe. Az egyik, hogy lehetőleg minél több munkatársnak legyen hátrányos helyzetű emberekkel foglalkozó projekttel kapcsolatos tapasztalata. A másik, hogy megfelelő személyes empátiával, szociális érzékenységgel rendelkezzenek. A harmadik pedig, hogy a saját térségében lehetőleg jó személyes, valamint szakmai kapcsolatokkal rendelkezzen, mind a célcsoport, mind a velük foglalkozó intézményrendszer esetében.

Ennek megfelelően a legtöbben szociális területen hasznosítható képesítéssel, szociális munkás, szociálpedagógus, személyügyi szervező végzettséggel rendelkeznek, de

természetesen a munkakörnek megfelelően megjelenik a közgazdaságtudományi szakterület is. A megvalósításra hatással lévő szervezetekkel (Kormányhivatallal, Rehabilitációs Szakigazgatási Szervvel, Munkaügyi Központtal, Kereskedelmi és Iparkamarával) már a projekt elején felvettük a kapcsolatot. Ezt, és a megvalósítást nagymértékben megkönnyítette, hogy többségükkel a megyei szakmai koordinátornak korábbi munkakapcsolata volt. Ezen szervezetek mindegyikével sikerült olyan kooperatív viszonyt kialakítani, mely kellő segítséget adott az eredményes megvalósításhoz. A különböző társ szervezetek közül a projekt szakmai sajátosságából adódóan a Rehabilitációs Szakigazgatási Szervvel (I. fokú Rehabilitációs Hatóság) alakult ki napi szintű együttműködés.

Az első ügyfelünkkel 2013. július közepén kötöttünk együttműködési megállapodást. A bevonás kezdeti eredményei után szembesültünk azzal a projekttel egésze során jellemző helyzettel, hogy a vártnál kisebb számban érkeztek hozzánk olyan ügyfelek, akik célcsoportba tartoztak és egészségi állapotuk lehetővé tette az eredményes együttműködést. A vártnál kisebb ügyfélbeáramlás miatt nagy hangsúlyt helyeztünk az önkormányzatokkal való kapcsolattartásra, mert ők nem

csak a bevonásban, hanem a hátrányos helyzetű, nehezen megközelíthető településeken élők elhelyezésében is segítségünkre voltak. Szintén fontos partnereink voltak a megváltozott munkaképességűekkel foglalkozó szervezetek is, akikkel a megyében sikerült jó és gyümölcsöző kapcsolatot kialakítani. Az ügyfelek bevonásával egyidejűleg megkezdtük a potenciális munkáltatók megkeresését, felkutatását is. Ebben jelentős előnyt adott az, hogy a megyei kollégák közül, már többen dolgoztak foglalkoztatási célú projektben. Ezért Tolna megyében kiemelt szerepet kapott a személyre szóló álláslehetőségek felkutatása, az ügyfélhez a megfelelő munkáltató megtalálása. Ezt jól mutatja a benyújtott munkaerő-igényekből történő sikeres közvetítésekre vonatkozó adat, mely megyénkben országos összevetésben is magas értéket mutat. A támogatások korai megkezdését mutatja az is, hogy már 2013. augusztusában, az országosan első megkötött szerződés között megtalálhatók Tolna megyei támogatási szerződések is, így az első ügyfeleink már szeptember elsején munkába állhattak. A támogatások iránti érdeklődést kezdetben egyértelműen a bér és járulék költségek teljes megtérítése

„Újra hasznos embernek érzem magam”

Ágnes 2007.07.01-től él egészségkárosodással, akkor rendszeres szociális járadékosként, jelenleg rehabilitációs ellátásban részesülőként próbált a munkaerő-piacon elhelyezkedni. Először egy műanyag játék összeszerelésével foglalkozó akkreditált munkáltatónál helyezkedett el, ott 4,5 évig dolgozott, de egy megbetegedését követően munkáltatója nem alkalmazta tovább. Ekkor került kapcsolatba a TÁMOP 1.1.1.-12/1 projekt helyi irodájával, ahol a szolgáltatások mellett egy számára jóval kedvezőbb munkalehetőséghez jutott. Végzettségének és egészségügyi állapotának figyelembevételével egy szekszárdi könyvelő irodához került. Ágnes betegségét megelőzően 33 évig munkaügyi ügyintézőként dolgozott, rendelkezik TB ügyintézői és munkaügyi szaktanfolyami végzettséggel. A könyvelő irodánál napi 4 órában általános irodai adminisztrátorként dolgozik és munkáltatója a támogatás lejártát követően továbbfoglalkoztatta. A munkahelyről kiemelten jó véleménnyel van, mert elmondása szerint az anyagiakon kívül az is nagyon fontos számára, hogy itt emberszámba veszik. Újra hasznos embernek érzi magát, mert teljes odaadással dolgozik, és itt ezt elismerik, számítanak a munkájára, figyelmesek vele. Az egészségügyi állapotából adódó vizsgálatokat elfogadják, és nem negatívumként kezelik. Reméli, hogy erről a munkahelyről tud nyugdíjba vonulni, ha eléri a 40 év szolgálati viszonyt.

jelentette. A munkáltatók által megtakarítható rehabilitációs hozzájárulás lehetősége Tolna megyében kevésbé játszott szerepet, mert megyénkben kevés a nagy létszámú munkavállalót foglalkoztató vállalkozás, a kisebb településeken pedig szinte egyáltalán nincsenek ilyenek.

A projekt komoly eredményének tekintjük ugyanakkor azt, hogy a megvalósult foglalkoztatások nem kizárólag az elérhető támogatások miatt történtek, hiszen a támogatások lejártát követően az ügyfelek 40%-a vagy korábbi munkáltatójánál maradt, ahol továbbfoglalkoztatták, vagy megszerzett ismeretei és tapasztalata segítségével, immár támogatás nélkül önállóan elhelyezkedett más munkáltatónál. Szintén fontos hozadéka a projektben végzett munkának az, hogy sikerült több munkáltatót is érzékenyíteni, és olyan cégeket is nyitottá tenni a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása iránt, akik ettől korábban elzárkóztak.

A képzések iránt megyénkben csak mérsékelt volt az érdeklődés, kevesen jelezték ez irányú szándékukat az ügyfelek közül. A kevés számú képzés ellenére lehetőséget kaptak mind a megyében működő felnőttképzéssel foglalkozó intézmények, mind az ország más területein már egy adott szakmában évek óta dolgozó képző intézmények is. A projekt egyik nagy újítása volt, hogy akár egyetlen fő képzését is tudtuk támogatni.

***dr. Ganczer Tamás megyei szakmai koordinátor
Tolna megye***

Vas megye

Vas megye munkaerő-piaci helyzetére jelentős hatással bír Ausztria közelsége, az osztrák munkaerő-piac felvevőképessége, ugyanis kifejezetten sok vas megyei munkavállaló dolgozik a szomszédos államban, ahol nem csak az egészséges munkavállalók találják meg a számításukat, hanem a megváltozott munkaképességűek is. A projekt megvalósítása során ezért a határ közeli munkahelyek elszívó hatásával is számolni kellett.

A szolgáltatási helyek vas megyei kialakítása a munkáltatók elérhetősége szempontjából kifejezetten jónak bizonyult. A megye periferiáin élő ügyfelek (Celldömölki járás, Órség) azonban eleinte csak nagy nehézségek árán tudtak eljutni irodáinkba. Ezen a helyzeten kihelyezett ügyfélfogadások biztosításával tudtunk javítani. Kormány megbízott Úr közreműködése következtében Vasváron, Celldömölkön, Szentgotthárdon a Járási Hivatalok épületében fogadhattuk az ügyfeleket. Mindez megkönnyítette a munkára, képzésre alkalmas és motivált ügyfélkör feltárását, az együttműködésre hajlandó munkáltatók valamint a munkavállalók egymásra találását.

A munkatársak kiválasztásának elsődleges szempontja a projekttapasztalat volt. A vas megyei kollégák iskolai végzettségét tekintve humánszolgáltatóként négy pedagógus, három szociális munkás és egy szociálpedagógus végzettségű munkatárs; ügyintézőként, pénzügyi asszisztensként két közigazdász, egy könyvelő valamint két személyügyi, bérügyi gazdálkodó végzettséggel rendelkező kolléga tevékenykedett nálunk.

Személyes megkeresések útján a Kormányhivatallal, RSZSZ-szel, Munkaügyi Központtal már 2013. februárjában-márciusában, a Vas megyei Kereskedelmi és Iparkamarával 2013. májusában vettük fel a kapcsolatot, mely szervezetekkel a projekt időszak egészében folyamatosan együttműködtünk. Ez megnyilvánult a rendezvények megtartásának kölcsönös segítségével, a rendezvények kölcsönös látogatásában, valamint abban, hogy a társszervek éltek az ügyfeleink alkalmazásával és a támogatásaink igénybevételével.

Az ügyfelekkel történő kapcsolatfelvétel kezdő időpontja 2013. április hónapjának végére tehető. Az ügyfelek a projekttel kapcsolatban az alábbi csatornákon szerezhettek információkat: RSZSZ foglalkoztatási és szociális szakértőinek tájékoztatása; RSZSZ

foglalkozási rehabilitációs ügyintézőinek tájékoztatása, plakátok, szórólapok, TÁMOP 1.1.1 projektben dolgozó kollégák információi, tájékoztatása; csoportos tájékoztatók tartása a járási székhelyeken; reklámkampány, reklámfilm, ami a munkáltatók érdeklődését is

intenzívebbé tette. Az első ügyfélbevonás időpontja: 2013. augusztus 2. A statisztikai adatok szerint a bevont ügyfelek legnagyobb hányadát Vas megye helyezte el. A 417 fő bevont ügyfél 90%-nak együttműködése megfelelő volt, aktívak, érdeklődők és motiváltak voltak valamennyien. 2013. áprilisától került sor a munkáltatók folyamatos megkeresésére. A megkeresés során telefonos, e-mail-es és személyes tájékoztatással éltek munkatársaink. A

munkáltatók többségét az anyagi előnyökről szóló érvekkel lehetett a programban való részvételre rávenni. Találkoztunk negatív munkáltatói attitűddel is: „A megváltozott munkaképességű ember nem tud dolgozni. Nyűg, miért nem hagyjuk békében élni őket? Nem képesek semmire.” Igazi sikerként könyvelhetjük el, hogy személyes meggyőzés, érzékenyítés után ezek közül a munkaadók közül is többen sikeres partnereinkké váltak. Ezen felül a rehabilitációs kártya nyújtotta előnyöket, valamint a rehabilitációs hozzájárulás alóli mentesülést szinte minden munkáltató ismeri most már.

Az ügyfelek képzési céljai teljesen valós munkaerő-piaci feltételekhez igazodtak. Így több esetben merült fel nyelvi képzések alkalmával a külföldi munkavállalás lehetősége, informatikai képzés esetén az adminisztratív munkavégzéshez szükséges ismeretek elsajátítása. Targoncavezetői, illetve „C” kategóriás gépjárművezetői képzések esetén pedig az új „szakma” megszerzésének igénye. Az ügyfelek szinte mindegyike piacképes tudást kapott, új munkahelyükön az „új” szakmájukban, az új ismereteket felhasználva helyezkedtek el.

***Kovács József megyei szakmai koordinátor
Vas megye***

Veszprém megye

Veszprém megyében 2013. májusában kezdte el működését a három TÁMOP 1.1.1 iroda. A megyeszékhelyen kívül Pápán és Tapolcán nyitottunk a városközpontban irodát egy ügyintézővel és két humánszolgáltató munkatárssal. Veszprémben a munkatársi kör a koordinátoron kívül még egy pénzügyi asszisztenssel és egy humánszolgáltató munkatárssal bővült.

Az előkészületi munkák során felmértük a megye munkaerő-piaci helyzetét, és a megváltozott munkaképességű személyek részére nyújtott korábbi programok sikerességét. Eközben törekedtünk minél szorosabb kapcsolatot kialakítani a Kormányhivatallal és az irányítása alatt álló Rehabilitációs Szakigazgatási Szervvel. Veszprém megyében a KSH 2011-es felmérése szerint „Azok az egészségi problémával, korlátozottsággal élők, akik elhelyezkedési esélyeiket a lokális munkaerőpiac kedvezőtlen volta miatt bizonytalanoknak, esetleg kilátástalannak tartják, nagyobb valószínűséggel igyekeznek igénybe venni - megromlott egészségi állapotukra hivatkozással - az általában igen szerény összegű társadalmi juttatások számukra elérhető formáit. Nem meglepő

tehát, hogy a munkaerő-piaci szempontból hátrányos térségekben az inaktivitás mértéke a megváltozott munkaképességűeket egyébként is jellemző igen magas (75,9%-os) átlagértékét jelentősen meghaladja. A legmagasabb inaktivitás azonban mégsem ezeket a területeket jellemzi. Veszprém megye megváltozott munkaképességűinek 83,1%-a marad távol a munkaerőpiactól (vagyis nem dolgozik, és munkát sem keres).⁷ E magas inaktivitást az RSZSZ a védett munkahelyekre történő elhelyezéssel, a Munkaügyi Központ a korábbi, általa megvalósított TÁMOP 1.1.1-08. programmal, a civil szervezetek pedig szolgáltatások nyújtásával igyekeztek mérsékelni.

2015-re mégis azt lehet mondani, hogy a kezdeti nehézségek ellenére a TÁMOP 1.1.1-12. program jelentős sikert hozott. A 100%-os képzési, bér- és útiköltség támogatás a célcsoportba tartozó megváltozott munkaképességű, elhelyezkedni másként nem tudó személyek részére elindította azt a rehabilitációs foglalkoztatási folyamatot, amiben az ügyfélkör nagy részének sikerült visszatérnie a nyílt munkaerő-piacra, vagy sikerült olyan hasznos képzésen részt vennie, amivel az elhelyezkedését megalapozta. Mindemellett sikerként könyvelhető el, hogy a munkaadói oldalon is elindítottunk egy szemléletváltást, amely az elfogadást, a személyes igényekhez való alkalmazkodást mindennapi gyakorlattá egyszerűsítette a versenyszférában. A munkáltatókkal való

kapcsolaterősítésre 2014-ben összehívtunk egy fórumot, melyen ismertettük a programon belüli együttműködés előnyeit és lehetőségeit, valamint a munkáltatók számára nyújtott kedvezményeket és támogatásokat is. A bérköltség támogatásban részesülő munkáltatók - az elszámolással járó adminisztrációs teher ellenére is - kedvező képet festettek le a programról, melynek így hamar híre ment a megyében, és egyre többen kerestek fel minket, hogy részt vehessenek foglalkoztatóként a projektben. Eredményeinket egyrészt a magas szakmai képzettséggel és gyakorlattal rendelkező munkatársaknak, másrészt a három év során kialakított, mára már rutinszerűvé vált együttműködéseinknek köszönhetjük. Az RSZSZ foglalkozási rehabilitációs ügyintézőin kívül az Életet Segítő Alapítvánnyal, valamint a TÁMOP 5.3.8 program munkatársaival egy kölcsönösen hasznos, információcserén alapuló kapcsolatot tudtunk kiépíteni az elmúlt hónapok során. A bevonási időszak meghosszabbításának következtében további 30 fővel bővült az ügyfélkörünk, így a program végére 277 ügyfelünk számára kínálhattunk állás- és képzési lehetőségeket. Közülük 210 fő helyezkedett el tudásának és egészségi állapotának megfelelő munkakörben, és 31 fő részesült szakmai, vagy informatikai képzésben, illetve álláskeresési tréningben. Akadt azonban néhány ügyfelünk, akinek romlott az egészségügyi állapota, illetve olyan, aki közlekedési szempontból hátrányos helyzetű, elzárt településen él. Ha elhelyezni nem is minden esetben sikerült az ügyfeleinket,

Karrier a TÁMOP projektből indulva

Gábor csukló és kéztörés következményeivel, epilepszia és közepes depressziós epizód egészségkárosodással él. Karosszéria lakatos szakképzettségű, szakmájában a betegségéből adódóan nem vállalt munkát így a programba lépését követően önálló munkakeresés után betanított kárpitosként helyezkedett el, majd a program segítségével kvalifikáltabb munkakörben próbálhatta ki magát. Ügyfélszolgálati munkatársként kezdett el dolgozni a Pannon Lapoknál, ahol a mai napig is nagyon elégedettek a munkájával. A bérköltség-támogatás lejártát követően is foglalkoztatják. A ranglétrán feljebb lépett, és jelenleg a megyei hirdetési vezető mellett asszisztensi munkakörben dolgozik.

⁷ Megváltozott munkaképességűek a munkaerőpiacon, 2011 <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/megvaltmunkakep.pdf>

számukra is tudunk olyan hasznos szolgáltatást nyújtani, amely lelki erőt, s azon túl új reményt adott nekik arra, hogy nehéz helyzetükből kiutat találhassanak.

Nagy-Vereczki Vivien megyei szakmai koordinátor
Veszprém megye

Zala megye

A Zala megyében élő megváltozott munkaképességűek több mint 70 %-a dolgozik, ez a szám lényegesen magasabb az országos átlagnál. Ez nagy részben köszönhető az országos szinten is egyedülállónak mondható együttműködésnek, ami a helyi civil szervezetek, a korábbi Rehabilitációs Szakigazgatási Szerv, jelenleg Rehabilitációs Hatóság, a TÁMOP 1.1.1 projekt és a felzárkóztatásért tevékenykedő közösségek között alakult ki.

A projekt 3 szolgáltatási helyszínen - Keszthely, Nagykanizsa, Zalaegerszeg – fogadta az ügyfeleket. A projekt kezdetén viszonylag könnyű volt felvenni a kapcsolatot a megyei munkáltatókkal, képzőkkel, kamarákkal, köszönhetően a korábbi TÁMOP 1.1.1-08. projekt pozitív megyei tapasztalatainak. Nagy segítséget jelentett a helyi és megyei sajtóorgánumok biztosította sajtónyilvánosság a program indulásáról, miután megkapták a projektről szóló központi írásos tájékoztatót.

Először a Zala megyei 4M irodákkal és egyéb - megváltozott munkaképességű embereket képviselő - szervezetekkel történt kapcsolatfelvétel, ahol ezen szervezetek vezetői megfelelő tájékoztatás kaptak a projektről. Ezek után a Munkaügyi Központ vezetőjének segítségével tájékoztattuk a megyei kirendeltségek vezetőit is a projekt indulásáról, működéséről. A megyei Kormányhivatallal történő együttműködési megállapodás aláírása után a megyei RSZSZ igazgató segítségével köszönhetően elindult az ügyfelek programba való irányítása. Rendszeresen havi megbeszélést tartottunk, amelyen az RSZSZ ügyintézők, a 4M program munkatársai és a TÁMOP 1.1.1-12/1 projekt képviselői vettek részt. Ezeken az értekezleten a közös munkáltatókról, ügyfelekről „esetmegbeszélést” tartottunk. Ennek a kapcsolatrendszernek köszönhető többek közt az, hogy Zalában a bevont 464 főből 343 fő került támogatott foglalkoztatásba, illetve további 113 fő támogatás nélkül helyezkedett el és 57 fő vett részt sikeres képzésen.

Az első kapcsolatfelvétel a potenciális ügyfelekkel 2013. júliusában történt, majd augusztusban elindultak a programba való bevonások is. A korábban említett együttműködési megállapodás után a rehabilitációs hatóság ügyintézője folyamatosan irányította hozzánk a B1 és C1 minősítésű, célcsoportba tartozó, potenciális ügyfeleket. Első körben ő tájékoztatta az ügyfeleket, majd a humánszolgáltató kollégák egyénileg elbeszélgettek velük és átfogó információt adtak nekik a programról.

A potenciális foglalkoztatókkal az első kapcsolatfelvétel közvetlenül a projekt indulásakor megtörtént szóbeli és írásbeli megkeresés alapján. A munkaadók nagytöbbségével a mai napig jó a kapcsolatunk és sikerült velük az esetlegesen felmerült problémákat tisztázni, megbeszélni. A kormány által biztosított támogatási eszközöket kevés munkáltató ismerte. Ezen eszközök megismertetésének is köszönhető, hogy több foglalkoztató támogatás nélkül is továbbfoglalkoztatta ügyfeleinket a támogatás lejárta után. A megyében működő képző intézményeket a képzési támogatások elindulását követően megkerestük és a projekt ideje alatt élő kapcsolatot tartottunk velük. Folyamatosan jelezték felénk az induló

Egy ügyfél vallomása:

Nikolett a programról:

„Azért tartom jónak a TÁMOP 1.1.1 adta munkalehetőséget, mert az olyan betegek, mint én másképp nem tudnának elhelyezkedni. A támogatás segítségével a munkaadók fel vannak készítve a betegségekre. Nekik is könnyebb alkalmazni minket, betegeket, így, hogy támogatják őket. Hiszen, ha kis időre is esünk ki a munkából, tudnak minket pótolni, mert a mi fizetésünk nem tőlük van. Ha nem lenne ez a program, valószínűleg még most sem dolgoznék. A programnak köszönhetem a munkahelyemet, ahol nagyon jól érzem magam! A főnököm megérti, hogy néha nem érzem jól magam és maximálisan mellettem áll. A 4 órás munkarend pontosan elég arra, hogy egy beteg ember kicsit dolgozni tudjon, elfelejtse, hogy fájdalmai vannak. Emberek között vagyok itt a munkahelyemen, akikkel jól érzem magam. Pihenhetek, ha úgy érzem. Nem megterhelő a munkám. Szóval a programnak köszönhetően megváltozott az életem! Köszönöm a TAMOP programnak!”

képzéseiket, érdeklődve hogy van-e megváltozott munkaképességű ügyfelünk, aki szívesen csatlakozna a képzéshez. Az ügyfelek képzés iránti igényét leginkább a lakóhely határozta meg. Keszthely környékén volt legnagyobb az érdeklődés a képzések iránt, melyet főleg az idegenforgalom befolyásolt, hisz nyelvi képzések indítása iránt merült fel a legtöbb igény. A magasabb életkoruk és egészségkárosodásuk miatt ügyfeleink közül egy új szakma tanulását már jóval kevesebben tudták vállalni. Nagyon minimális esetben fordult elő, hogy az ügyfél célja irreális volt, ekkor sikerült a humánszolgáltató munkatársnak a reális képzési cél irányába terelni az ügyfelet megelőzve a későbbi csalódást. A képző intézményekkel kiegyensúlyozott, közvetlen kapcsolat alakult ki, rugalmasak voltak és igényeinkhez igazították az egyéni képzések esetében a képzések indítását, intenzitását, figyelembe véve az ügyfélkör egyéni helyzetét és szükségleteit. Az ügyfelek elégedettek voltak a képzések minőségével, tartalmával és intenzitással valamint az oktatók hozzáállásával. A képzők igyekeztek az ügyfél igényeinek megfelelni, természetesen amennyire a képzési program keretei ezt engedték.

**Meszlényi Dezső Márk megyei szakmai koordinátor
Zala megye**

6. Tanulságok, következtetések

A TÁMOP 1.1.1-12/1 kiemelt projekt megvalósításának tapasztalatai alapján az alábbi tanulságok állapíthatók meg, amelyek a foglalkozási rehabilitáció céljainak hatékonyabb megvalósítását segíthetik elő az egyéni szükségletek alapján:

- A projekt keretében főállású munkatársként alkalmazott, **állandó, személyre szabott szolgáltatásokat biztosító humánszolgáltató (tanácsadó) munkatársak jelenléte** és ügyfeleknek nyújtott támogató segítsége nagymértékben elősegítette a projekttől elvárt eredmények teljesülését, az ügyfélkör munkavállalásra történő megfelelő felkészítése és motivációja révén. Ezt támasztja alá az ügyfél-elégedettségi vizsgálat eredményeinek összesítése is, amelynek keretében a megkérdezett, több mint 4000 ügyfél véleménye alapján a választ adók több mint 94%-a 9-esre vagy 10-esre osztályozta a humánszolgáltató munkatársak közreműködését (a 10-es skálán), valamint hogy a megkérdezett ügyfelek a megkapott személyes támogatással és az álláskereséshez nyújtott érdemi segítséggel voltak a leginkább elégedettek a projektben érzékelt eszközök közül.

- Az ügyfelek számára a képzés időtartama alatt **megélhetést biztosító támogatás biztosítása** ajánlott. A megváltozott munkaképességű ügyfelek tanulási, önfejlesztési hajlandósága a hosszú inaktivitást követően rendkívül alacsony, melynek legfőbb oka az önértékelés alacsony szintje mellett a hosszú távú perspektívában történő gondolkodási képesség hiánya. Az ügyfelek, relatíve alacsony jövedelmük mellett, választási lehetőség esetén inkább a rövid távú előnyökkel bíró, azonnali jövedelemszerzési lehetőséget jelentő munkavállalást választják, mint a hosszú távú befektetésként jellemezhető, a tartós munkaerő-piaci integrációhoz relevánsabb segítséget jelentő, komolyabb, szakmai képzésekbe történő becsatlakozást. A TÁMOP 1.1.1-12/1 kiemelt projektben az elindított képzéseknek csupán 40%-a volt olyan képzés, amely nem kompetenciafejlesztésre irányult, vagy álláskeresési tréning jelleggel valósult meg, melynek legfőbb oka az, hogy az ügyfélkör preferenciái alapján a maximum 1 hónapos időtartamú, munkába álláshoz szükséges képességeket közvetlenül fejlesztő képzések szervezése lett az irányadó. A hosszabb, komolyabb szakmai irányú képzések csak az ügyfélkör viszonylag szűk körének érdeklődését keltették fel. További probléma volt az ügyfelek számára a képzéseken történő részvétel mellett felmerülő étkezési, ruházkodási költségek előteremtése. A különböző, álláskeresők számára elérhető munkaerő-piaci programokban a keresetpótló juttatás szolgált hasonló, képzési motivációt erősítő eszközként, ehhez hasonló támogatás a megváltozott munkaképességű személyek számára a képzések mellett nem volt elérhető korábban.
- A projekt valós, érdemi foglalkoztatási hatását nagymértékben növelte a **Továbbfoglalkoztatási Intézkedésrendszerrel és ezen belül a rehabilitációs állásbörze sorozattól elvárható eredmények megvalósulása**. A munkaadók visszajelzése alapján több, mint 1800 ügyfelünk támogatás nélküli elhelyezkedését és foglalkoztatását segítheti elő az intézkedésrendszer, amely a projekt résztvevőinek mintegy 15%-át jelenti. Ennek következtében az intézkedésrendszer vívmányainak alkalmazása más, hasonló fejlesztési célú, munkatapasztalatszerzést támogató projektek esetében is javasolt, mert a foglalkoztatási eredményekre jótékony hatással bír.
- Azon programrésztvevők, akik számára a tartós munkaerő-piaci visszailleszkedés a hagyományos eszközökkel nem, vagy nem célszerűen valósítható meg a munkavállalóként történő elhelyezkedés módján, valamint rendelkeznek az önálló vállalkozás indításához szükséges képességekkel és ismeretekkel, **önfoglalkoztatóvá válást elősegítő támogatás nyújtása** lehet indokolt. Ennek feltétele, hogy az ügyfél vállalja, hogy munkaviszonyon kívüli vállalkozói tevékenységgel gondoskodik önmaga foglalkoztatásáról, ideértve azt is, aki vállalkozást indít, vagy vállalkozáshoz csatlakozik. Az önfoglalkoztatóvá válást elősegítő támogatás bevezetése a jelenlegi projekt tapasztalati alapján indokolt lehet a későbbiekben induló, hasonló célcsoport társadalmi integrációját támogató projektek során.
- A **megyei kormányhivatalokkal és az I. fokú rehabilitációs hatóságokkal** (korábban RSZSZ) kifejezetten **jó együttműködést sikerült kialakítani** a projekt megvalósításának kezdetén, amely elengedhetetlen volt a projekt sikeres megvalósításához. Minden kormányhivatallal együttműködési megállapodás került

megkötésre, amely megfelelően szabályozta a felek jogait és kötelezettségeit, ez alapján az ügyfelek projektbe irányítása ütemezetten valósulhatott meg. Ez az intézményesített együttműködés javasolt minden olyan projekt esetében, amelyben az ügyfelek projektbe történő beáramlása külső szereplők aktivitásán múlik.

- A korai munkahelyi lemorzsolódás elkerülése érdekében a támogatott foglalkoztatás egyfajta innovációjaként érdemes elérhetővé tenni a munkavállalók és munkáltatók számára az **egyszerűsített foglalkoztatás támogatásának** lehetőségét. A **próbamunka** a munkavállalók kiválasztásának, alkalmasságának egyik eszköze. A kiválasztási folyamatnak része kell, hogy legyen minden olyan technika és eszköz, amely segíti annak megállapítását, hogy a kiválasztott jelölttel érdemes-e a munkaadónak hosszútávra vonatkozó munkaszerződést kötni, illetve a munkavállaló számára megállapítható, hogy a munkavállaló kapacitása a munkavégzés terhelését és a feladatok komplexitását elbírja. Ennek nagy jelentősége van – a munkahely korai elvesztéséből fakadó frusztrációt követő motivációhiánnyal járó helyzetek gyakori előfordulása miatt – a megváltozott munkaképességű emberek tartós munkaerő-piaci távollétet követő elhelyezkedése és munkavállalása során. A tesztelési és egyéb kiválasztási módszerek egyike sem lehet a személyiségi jogokra sértő vagy diszkriminatív. Az egyszerűsített foglalkoztatás lehetőséget nyújt arra, hogy a munkavállaló illetve a munkáltató felmérje – jelentősebb adminisztrációs teher nélkül –, hogy a betöltött munkakörben az igényeik és elvárásaik összhangban vannak-e.
- **A támogatás elszámolások adminisztrációjának egyszerűsítése** javasolt, mert a munkaadói partnerek elégedettség-vizsgálata során egyértelmű jelzés fogalmazódott meg a munkaadók részéről a bürokrácia csökkentése irányába. Az elszámolási rend megkövetelte, hogy a munkaadók részéről az elektronikus elszámolási felületen történő rögzítést követően papír alapon is beérkezzenek a TÁMOP irodákba az elszámoláshoz kapcsolódó bizonylatok, amely sok esetben túlzott adminisztratív terhet jelentett a projektbe bevont foglalkoztatók számára.
- A projektben több, mint 8800 foglalkoztató került megszólításra, tájékoztatásra, akik közül 6200 munkaadó regisztrált a projekt online felületén. Több, mint 13000 munkaerő-igényt nyújtottak be a foglalkoztatók, mintegy 20600 ügyfél foglalkoztatása érdekében. Több, mint 4000 munkaadóval kötöttünk meg közel 11000 darab bérköltség-támogatási szerződést, ami az eredeti elvárások több, mint dupláját jelenti. Ez alapján kijelenthető, hogy **a projektben alkalmazott, kapcsolatrendszerre és hideg megkeresésekre egyaránt épülő, jelentős erősségű fizetett kommunikációs aktivitás nélküli munkaadói kapcsolatépítési és akvizíciós módszer hatékonyan alkalmazható** már, országos lefedettségű projektek esetében is.
- A projektben bevezetett **elektronikus munkaerő-igény bejelentési és támogatásigénylési felület** továbbvitele és további fejlesztése indokolt, mert a munkaadókkal történő kapcsolattartást nagymértékben megkönnyítette és javította az IKRT felületen történő online munkaerő-közvetítés lehetősége.

7. Összefoglaló

A TÁMOP 1.1.1-12/1 „Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése” kiemelt projekt nagy hozzáadott értékkel segítette a projektbe bevont több, mint 12500 megváltozott munkaképességű személyt. A projekt munkatársai által elvégzett, az ügyfelek foglalkoztathatóságának fejlesztésére irányuló munkája és a munkaerő-kínálat élénkítése érdekében megvalósított szemléletformáló tevékenységnek köszönhetően a projektbe bevont ügyfélkör több, mint egyharmada a projektről szóló záró kiadvány megjelenésének időpontjában is dolgozik. Emellett nagyon fontos kiemelni azt is, hogy az ügyfélkör másik harmada szeretne munkát vállalni, ami jelentős eredményt jelent a célcsoportot alkotó megváltozott munkaképességű személyek aktivitási és motivációs szintjét tekintve. Reméljük, hogy a projektben nyújtott felkészítés és az átadott álláskeresési ismeretek lehetővé teszik a gyors elhelyezkedést az ügyfeleink számára.

A projekt a rá bízott – és a megvalósítás folyamán 15%-kal megemelt – forrásaival jól gazdálkodott, a források több, mint 96%-a kötelezettségvállalásra, a források több, mint 92%-a kifizetésre került, ami a hasonló célú, EU-s forrásokból finanszírozott munkaerő-piaci projektek összehasonlításában egy kifejezetten jó abszorpciós eredményt jelent.

Azonban nem felejthetjük el, hogy sok munka áll még a megváltozott munkaképességű személyek munkaerő-piaci esélyeit segítő szakma előtt, hiszen a zárszámadási adatok alapján 2014-ben a munkaadók még mindig több, mint 65 000 megváltozott munkaképességű ember számára felkínálható munkahely létesítése helyett döntöttek a rehabilitációs hozzájárulás államkasszába történő befizetése mellett. Ez alapján elmondható, hogy a szemléletformálás és érzékenyítés, valamint a munkaadói kereslethez illeszkedő megfelelő, munkavállalásra kész munkaerő aktivizálása területén a 2015. év végén induló EFOP 1.1.1-15 „Megváltozott munkaképességű emberek támogatása” elnevezésű kiemelt projektre jelentős feladatok várnak még, amely projekt reményeink szerint hasonló eredményekkel valósulhat meg a következő 7 éves Európai Unió fejlesztési ciklus alatt a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal működtetésében.

A projekt eredményeiben és sikerességében a Hivatal vezetése, a szakmai és funkcionális feladatokat ellátó főosztályok vezetői és munkatársai, a projekt megvalósításán dolgozó kollégáink és a projekt érintettjei mellett kiemelt szerepet játszott a szakmai támogató csoportnak és vezetője, Bernáth Ildikó közreműködése tevékenysége.

Köszönjük partnereinknek, akik együttműködésükkel támogatták a munkatársaink által biztosított fejlesztéseket, hogy a projektrésztvevők 80%-ának lehetőséget adtak arra, hogy a munkavállalás révén egy jobb, többféle szempontból is tartalmasabb, gazdagabb élet irányába fordíthassák életüket.

A projektben foglalkoztatott munkatársaink által az ügyfeleknek nyújtott hozzáadott érték reményeink szerint hosszú távon fejtheti ki a hatását, ezáltal hozzásegítve a megváltozott munkaképességű személyeket a tartós munkavállaláshoz. Ez a személyes segítség és támogatás minden hátrányos helyzetű réteg számára nagy jelentőséggel bír, azonban a megváltozott munkaképességű ügyfeleink számára sok esetben nélkülözhetetlen a társadalmi integráció esélyeinek megteremtéséhez.

Budapest, 2015.11.23

Cseppentő László
TÁMOP 1.1.1-12/1 projektmenedzser

Kiadja a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal
1071 Budapest, Damjanich u. 48.
Telefon: 1-462-64-00
E-mail: nrszh@nrszh.hu
Weboldal: www.nrszh.kormany.hu

Felelős kiadó:
Farkasné Farkas Gyöngyi főigazgató

Információ: Daczi Péter szakmai vezető
Telefon: +36.20.821.6651
E-mail: daczip@tamop111.nrszh.hu